



# Amsterdams Armoedemonitor

nummer 7, juni 2004

Om arm Amsterdam  
Sociale Dienst Amsterdam  
Jan van Galenstraat 323  
1056 CH Amsterdam  
Telefoon: (020) 346 41 00  
Fax: (020) 346 61 91  
[www.omarm.amsterdam.nl](http://www.omarm.amsterdam.nl)  
[info@omarm.amsterdam.nl](mailto:info@omarm.amsterdam.nl)



# INHOUD

<b>VOORWOORD</b>	3
<b>SAMENVATTING</b>	5
<b>1 MINIMAHUISHOUDENS IN AMSTERDAM</b>	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Aantal minimahuishoudens	7
1.3 Kenmerken van huishoudens met een minimuminkomen	7
1.4 Schets van de minima	11
1.5 Verdeling over de stadsdelen	14
1.6 Langjarige minima	17
1.7 Vermogensopbouw	19
1.8 Cumulatief gebruik van voorzieningen	20
<b>2 INSTRUMENTEN VOOR FINANCIËLE ONDERSTEUNING</b>	24
2.1 Huursubsidie	24
2.2 Bijzondere bijstand	24
2.3 Kwijtscheldingsregeling	27
2.4 Woonlastenfonds	30
2.5 Plusvoorziening	32
2.6 Schuldhelpverlening	33
2.7 Fonds Bijzondere Noden	36
2.8 Stadspas	38
2.9 Ziektekostenverzekering voor minima	40
2.10 Langdurigheidstoelage	41
2.11 PC-regeling	42
<b>3 INSTRUMENTEN OM HET GEBRUIK VAN VOORZIENINGEN TE STIMULEREN</b>	44
3.1 Formulierenbrigade	44
3.2 Koppeling en vergelijking van bestanden	46
<b>4 INSTROOM EN UITSTROOM</b>	48
4.1 Inleiding	48
4.2 Overzicht van in- en uitstroom	48
4.3 Dynamiek van minima per stadsdeel	49
4.4 Achtergrond van instroom	51
4.5 Achtergrond van uitstroom	54
4.6 Minima stromen	55
<b>5 DE ACHTERLIGGENDE CIJFERS</b>	57



## Voorwoord

De gemeente is van mening dat betaald werk de beste manier is voor mensen om hun inkomenspositie te verbeteren en hun kansen op ontplooiing te vergroten. Met de oprichting van de Dienst Werk en Inkomen zal de gemeente zich er nog meer dan voorheen op richten om mensen naar betaald werk toe te leiden. Betaald werk is echter niet voor iedereen weggelegd. Sommige mensen kunnen door lichamelijke, psychische of sociale beperkingen voor kortere of langere tijd niet werken of zijn vanwege hun leeftijd niet op arbeid aangewezen. Daarnaast zullen wijzigingen in het sociale zekerheidsstelsel de instroom in de bijstand vergroten en is de mate waarin de gemeente mensen aan betaald werk kan helpen afhankelijk van de situatie op de arbeidsmarkt.

Ondanks de inspanning van de gemeente om zo veel mogelijk mensen aan het werk te helpen en uit de schulden te houden, blijkt uit de monitor dat de economische recessie ook in Amsterdam zijn weerslag heeft. Het aantal mensen met een inkomen op of onder het sociaal minimum is in tegenstelling tot het jaar daarvoor, gestegen in de stad. Ook hebben mensen vaker schulden en minder financiële reserves dan voorheen.

Voortzetting van het armoedebeleid blijft nodig. In het bereik van voorzieningen ter bestrijding van armoede blijkt nog steeds veel te verbeteren. Ik ben daarom voornemens om een Voorzieningenloket in te richten op alle locaties van de Dienst Werk en Inkomen, waar zoveel mogelijk inkomensondersteunende voorzieningen tegelijk worden aangeboden.

De gemeente zoekt naar methodes om voorzieningen zo effectief en zo toegankelijk mogelijk te maken en deze met zo min mogelijk bureaucratische rompslomp aan te bieden. Voorbeelden daarvan zijn de gemeentelijke Plusvoorziening voor mensen boven de 65 jaar met een minimuminkomen en de collectieve aanvullende ziektekostenverzekering voor alle Amsterdammers met een minimuminkomen. Ik wil deze voorzieningen ook in de toekomst voortzetten. Uit de monitor blijkt dat nog steeds bijna een kwart van de Amsterdamse jeugd uit een gezin met een inkomen op of onder het sociaal minimum komt. Bij het PC-project wordt een PC verstrekt aan kinderen uit dergelijke gezinnen, wanneer zij de overstap van de basisschool naar het voortgezet onderwijs maken. Dit project is voor mij een goed voorbeeld van een doelmatige en laagdrempelige voorziening, dat zeker voortzetting verdient.

Uit de monitor komt verder naar voren dat het beroep op de schuldhulpverlening met 50% is toegenomen. Niet alleen mensen op of onder het sociaal minimum doen een beroep op de schuldhulpverlening. Door een gezamenlijke aanpak met de stadsdelen wordt de effectiviteit van de schuldhulpverlening vergroot. We hopen daarmee het grote beroep op de schuldhulpverlening aan te kunnen. Preventieve maatregelen als een laagdrempelig budgetspreekuur kunnen het beroep daarnaast verminderen.

Ook op andere terreinen zal samenwerking met de stadsdelen de effectiviteit van het armoedebeleid bevorderen. De monitor laat grote verschillen per stadsdeel en buurten zien in de samenstelling van de populatie waar het armoedebeleid zich op richt. Zo is bijvoorbeeld een andere aanpak vereist voor allochtone jongeren dan voor bejaarden. De stadsdelen kunnen een belangrijke rol spelen om de juiste voorzieningen bij de juiste mensen te brengen.

A. Aboutaleb,  
Wethouder Werk en Inkomen



## Samenvatting

In 2003 zijn er in Amsterdam 71.565 huishoudens die rond moeten komen van een inkomen tot 105% van het wettelijk sociaal minimum. Dat is 17,7% van alle Amsterdamse huishoudens.

In 2002 was dat 17,3%, een stijging van 0,4%. In aantallen gaat het om 1.785 extra minimahuishoudens in Amsterdam.

Bijna 43% van alle eenoudergezinnen in Amsterdam heeft een minimuminkomen. Dat zijn bijna 11.000 huishoudens, waarbinnen bijna 19.000 kinderen opgroeien.

Zo'n tweederde van alle minimahuishoudens in Amsterdam leeft al langer dan drie jaar op het minimum. Dat zijn 46.530 huishoudens. Van alle minimahuishoudens met een AOW-uitkering zit 90% al langer dan drie jaar op het minimum.

Van de Amsterdammers die op het minimum leven is 60% van allochtone afkomst. Achtendertig procent van de Amsterdammers met een Marokkaanse achtergrond hoort tot de minima. Van alle Antillianen en Arubanen leeft 33% op het minimum, terwijl dit voor 32% van de Turkse Amsterdammers geldt.

In de stadsdelen Zuidoost en Bos en Lommer vormen de minimahuishoudens bijna een kwart van de totale bevolking. In Zuideramstel is het aandeel minima onder de bevolking het kleinst met slechts 11%.

In Amsterdam groeien 39.079 jongeren onder de 18 jaar op in een minimumhuishouden. Dat is 28% van alle Amsterdamse jongeren. Van deze jongeren is 84% allochtoon. Bijna tweederde van de minimajongeren leeft al meer dan drie jaar op het minimum. Wijken waar meer dan 40% van de jongeren in een minimahuishouden leeft zijn Kolenkitbuurt, Overtoomse Veld, IJplein/Vogelbuurt, Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt, Bijlmer Centrum (D, F, H), Transvaalbuurt, Osdorp-Midden en Bijlmer Oost (E, G, K). In 2003 zijn in Amsterdam 1.844 kinderen geboren in een minimahuishouden, waarvan 42% in een eenoudergezin.

### *Nieuwe PC-regeling een succes; forse stijging aanvragen schuldhulpverlening*

- In het kader van de nieuwe PC-regeling voor kinderen zijn er in 2003 1.345 computers verstrekt aan kinderen uit minimahuishoudens die de leeftijd hadden bereikt om naar het voortgezet onderwijs te gaan. Van de aangeschreven doelgroep deed 85% een aanvraag waarvan er 89% is toegekend. Van de 186 aanvragen die buiten de aanschrijving om gedaan zijn, werd 54% toegekend.
- Het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening is in 2003 met ruim 50% toegenomen. In totaal gaat het om 7.199 aanvragen. De wachtlijst is tussen 1 januari 2003 en 1 januari 2004 verviervoudigd (van 292 naar 1201 aanvragers) terwijl de wachttijd met 50% is toegenomen. Van ruim één op de tien minimahuishoudens is gebleken dat ze schulden hebben. Hieronder zitten relatief veel gezinnen met kinderen en eenoudergezinnen.
- Het aantal huishoudens dat deelneemt aan de aanvullende ziektekostenverzekering AV Amsterdam is met 12% toegenomen tot 48.000. Tweederde van alle Amsterdamse minimahuishoudens is nu via de AV bijverzekerd.
- Het aantal bijdragen gefinancierd met armoedemiddelen vanuit het Fonds Bijzondere Noden is met 80% toegenomen tot 265. Het gaat hierbij vooral om een toename in de bijdragen in de kosten voor levensonderhoud.
- Het aantal huishoudens dat Plusvoorziening ontving was 18.451 waarvan 29% 65 jaar of ouder was. In totaal ontvingen 13.553 huishoudens Langdurigheidstoeslag, waarvan 32% 65 jaar of ouder was. Ruim 42% van de minimahuishoudens heeft van een van de twee regelingen gebruik gemaakt, waarbij de leeftijdsgroep 65+ relatief oververtegenwoordigd is.

Tussen 2002 en 2003 zijn 24.817 personen toegetreden tot de minima en zijn 23.064 personen uitgestroomd. Het merendeel (105.842 personen) behoorde beide jaren tot de minima. Dat betekent dat 82% van het minimabestand statisch is. Het grootste deel van de dynamiek wordt veroorzaakt door Amsterdammers die in inkomen veranderen.

Er verhuizen 1.026 meer minima uit Amsterdam dan dat er binnen komen en er zijn 299 minima meer geboren dan dat er zijn overleden.

In aantallen zijn de in- en uitstroom in stadsdelen Zuidoost en Amsterdam-Noord het grootst. Beide stadsdelen kennen een grotere instroom dan uitstroom.



# 1 Minimahuishoudens in Amsterdam

## 1.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de minima in Amsterdam. Als we over minima spreken gaat het over huishoudens met een inkomen tot 105% van het Wettelijk Sociaal Minimum. Deze groep huishoudens vormt de doelgroep van de Amsterdamse armoedebestrijding. In 2003 is het Wettelijk Sociaal Minimum voor alleenstaanden vastgesteld op een netto jaarinkomen van € 9.564,22 en voor samenwonenden op € 13.663,18. In dit hoofdstuk gaat het dus over huishoudens bestaande uit één persoon met maximaal een jaarinkomen van € 10.042,43 en over huishoudens van meer volwassenen en/of kinderen met een jaarinkomen van maximaal € 14.346,34.

Het hoofdstuk begint met een beschrijving van het aantal minima in 2002 en 2003. Daarbij wordt kort ingegaan op het verschil tussen die twee jaren. Daarna volgt een typering van de minimahuishoudens in 2003. Vervolgens wordt in paragraaf 1.4 de focus verlegd van huishoudens naar personen, immers bij de beschrijving van huishoudens komen achtergrondvariabelen als leeftijd en geslacht van de betrokken personen minder goed naar voren. De nadruk zal in deze paragraaf liggen op de Amsterdamse jongeren die tot de minimahuishoudens behoren. In de laatste paragrafen van dit hoofdstuk zal de blik weer gericht zijn op huishoudens. Paragraaf 1.5 gaat in op verdeling van minimahuishoudens over stadsdelen en buurten. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een beschrijving van de langdurige minima en van de vermogenssituatie van huishoudens.

Deze armoedemonitor is gebaseerd op analyse van het Dynamisch Inkomensbestand Amsterdam (DIA). In tegenstelling tot steekproeven is dit bestand gebaseerd op de gehele Amsterdamse bevolking.

## 1.2 Aantal minimahuishoudens: lichte stijging in 2003

In 2003 is het aantal huishoudens met een minimuminkomen boven de 70.000 gestegen: in totaal zijn er 71.565 minimahuishoudens getraceerd. Dat zijn er 1.785 meer dan in 2002. Toen bedroeg het aantal minimahuishoudens 69.780. In 2002 was nog sprake van een daling van het aantal minimahuishoudens met 7.299. Van alle 405.464 huishoudens in Amsterdam behoort nu 17,7% tot de minima. In onderstaande tabel is te zien hoeveel huishoudens in Amsterdam in deze twee jaren tot de minima behoren. In de laatste twee kolommen is het verschil tussen 2003 en 2002 weergegeven.

Tabel 1.2.1.

	2002		2003		Verschil	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Minima tot 105% WSM	69.780	17,3	71.565	17,7	+1.785	+2,6
Hogere inkomens	334.078	82,7	333.899	82,3	-179	-0,1
Totaal aantal huishoudens	403.858	100	405.464	100	+1.606	+0,4

bron: DIA; bewerking O+S

Ook het totaal aantal huishoudens is gestegen tussen 2002 en 2003, echter verhoudingsgewijs is deze stijging kleiner dan de stijging van het aantal minimahuishoudens. Het aandeel minima in Amsterdam is toegenomen van 17,3% in 2002 tot 17,7% in 2003.

## 1.3 Kenmerken van huishoudens met een minimuminkomen

In deze paragraaf worden de minimahuishoudens geschetst aan de hand van de inkomensbron van het huishouden, het soort huishouden en leeftijd en etnische groep van de oudste bewoner. De minimahuishoudens zullen worden vergeleken met de totale Amsterdamse bevolking.

### Aantal huishoudens met bijstand toegenomen

In onderstaande tabel is het aantal huishoudens met een minimuminkomen uitgesplitst naar bron van inkomen: bijstand, AOW en andere vormen van inkomen. Bij andere vormen van inkomen kan het gaan om een andere uitkering of om een inkomen uit werk.

Tabel 1.3.1.

Minimahuishoudens naar inkomensbron in 2002 en 2003				
	2002	2003	Vershil	Vershil in %
Bijstand <sup>1</sup>	36.259	38.869	2.610	+6,7
AOW	14839	15.306	467	+3,1
Anders	18682	17.390	-1.292	-7,4
Totaal	69780	71.565	1.785	+2,6

bron: DIA; bewerking O+S

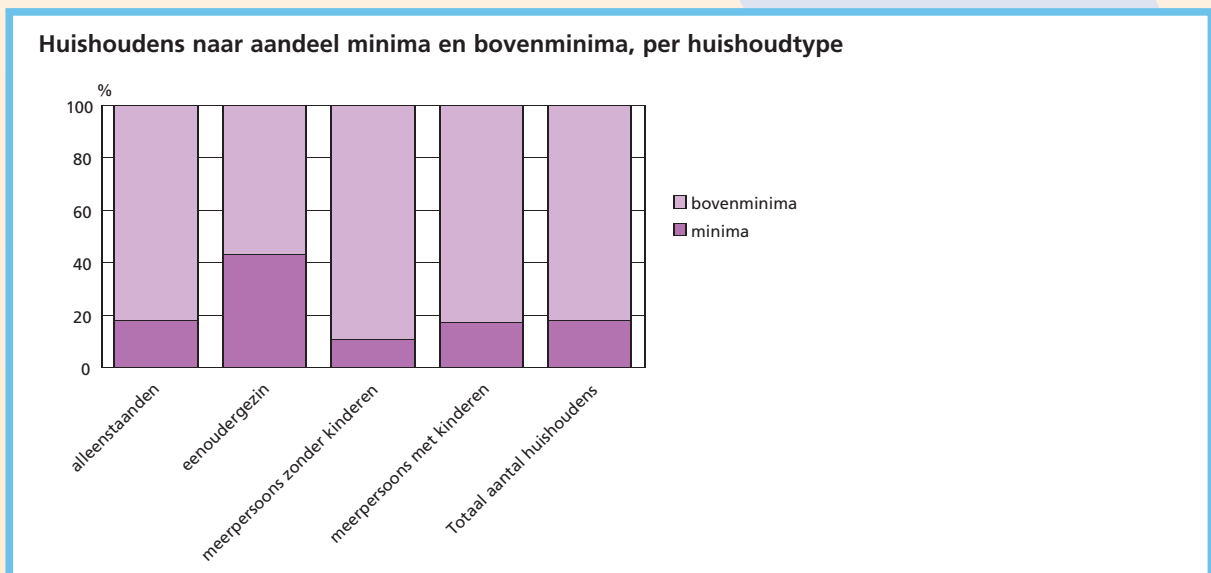
Uit de tabel blijkt dat ruim de helft van de Amsterdamse huishoudens met een minimuminkomen van een bijstandsuitkering leeft. In 2003 gaat het om 38.869 huishoudens. Daarnaast zijn er 15.306 minima huishoudens met AOW als inkomensbron en nog 17.390 huishoudens met een andere vorm van inkomen.

De aanwas van het aantal minima tussen 2002 en 2003 is vooral toe te schrijven aan een toename van het aantal huishoudens dat van een bijstandsuitkering leeft. Hun aantal nam tussen 2002 en 2003 met 2.610 huishoudens toe, dat is een stijging van 6,7%. Ook het aantal minima met AOW steeg met 3,1%, dat komt neer op 467 huishoudens. Het aantal minima huishoudens met een inkomen uit andere bronnen daalde behoorlijk tussen 2002 en 2003, namelijk met 1.294 huishoudens (-7,4%).

#### Eenoudergezinnen behoren vaker tot minima

Van de verschillende huishoudtypes is het aandeel minima en bovenminima weergegeven in de figuur hieronder. De aantallen waar het om gaat zijn te vinden in tabel 1.3.2.

Figuur 1.3.1



bron: DIA; bewerking O+S

Het huishoudtype met veruit het grootste aandeel minima zijn de eenoudergezinnen: van de 25.606 eenoudergezinnen leeft 42,9% (10.979 huishoudens) op het sociaal minimum. Huishoudens die relatief gezien het minst vaak tot de minima behoren zijn die met twee of meer volwassenen zonder kinderen. Van deze huishoudens behoort iets meer dan 1 op de 10 (namelijk 10,8%) tot de minima. Van de andere typen huishoudens benadert het aandeel minima het gemiddelde.

<sup>1</sup> Door definitieverschillen is het aantal huishoudens met bijstand in het DIA kleiner dan die in rapportages van de Sociale Dienst Amsterdam over het cliëntenbestand. Zo worden AOW'ers met aanvullende bijstand in het DIA niet bij de Bijstand maar bij de AOW gerekend. De hier vermelde stijging in de bijstand is door definitieverschillen groter dan die in de rapportages van de sociale dienst.

Tabel 1.3.2.

Minima en bovenminima naar huishoudtype						
	Minima		Bovenminima		Totaal	Totaal
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
alleenstaand	39.778	18,0	181.369	82,0	221.147	100
eenoudergezin	10.979	42,9	14.627	57,1	25.606	100
meerpersoons zonder kinderen	11.102	10,8	91.511	89,2	102.613	100
meerpersoons met kinderen	9.706	17,3	46.392	82,7	56.098	100
Totaal aantal huishoudens	71.565	17,7	333.899	82,3	405.464	100

bron: DIA; bewerking O+S

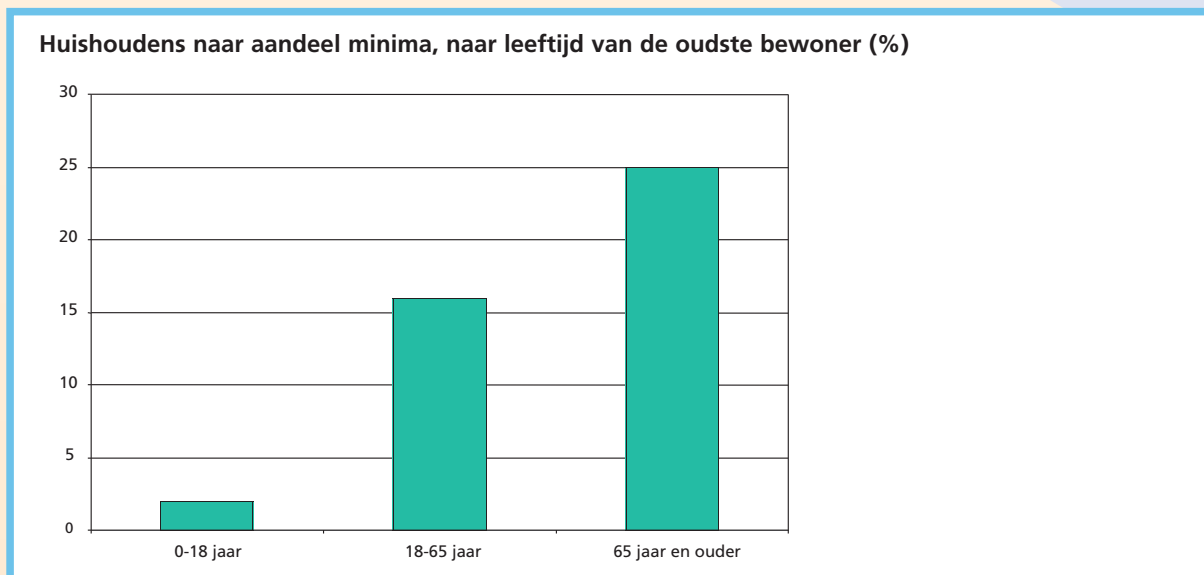
In aantallen gesproken vormen de eenoudergezinnen niet de grootste groep minima. Dat komt doordat van de 405.464 huishoudens in Amsterdam meer dan de helft bestaat uit alleenstaanden. Het aantal minima-huishoudens is in deze groep met bijna 40.000 dan ook het grootst. Het aantal minimahuishoudens bestaande uit twee of meer volwassenen zonder kinderen bedraagt 11.102. Het aantal minimahuishoudens met meer volwassenen en een of meer kinderen is in absolute zin het kleinst: 9.706.

Ten opzichte van 2002 is het aantal eenoudergezinnen met 277 huishoudens afgenomen terwijl de andere huishoudtypen een toename laten zien.

#### Een op de vier huishoudens met 65+er leeft van minimuminkomen

In onderstaande figuur zijn de huishoudens uitgesplitst naar de leeftijd van de oudste persoon in van het huishouden. Er is een driedeling gemaakt: 1) huishoudens waarin de oudste jonger dan 18 jaar is, 2) huishoudens waarin de oudste tussen de 18 en 65 jaar is en 3) huishoudens met tenminste een persoon van 65 of ouder. Per categorie is gekeken naar het aandeel minima.

Figuur 1.3.2



bron: DIA; bewerking O+S

In 2003 zijn 61.857 Amsterdamse huishoudens geteld waarin minstens één persoon 65 of ouder is. Zoals uit de figuur hierboven blijkt maakt deze categorie duidelijk de meeste kans om tot de minima te behoren: één op de vier (25%) moet zien rond te komen van een minimuminkomen. Van de huishoudens waarin de oudste bewoner tussen de 18 en 65 jaar is (343.305 huishoudens) leeft een veel kleiner percentage namelijk 16% van een minimuminkomen. De groep huishoudens waarin de oudste bewoner jonger dan 18 jaar is, is erg klein: er zijn 302 huishoudens in deze categorie geteld. Van hen leeft 2% op het sociaal minimum.

### Meer dan de helft van de minimahuishoudens is allochtoon

In de tabel hieronder is van de minimahuishoudens het aantal en percentage huishoudens weergegeven per etnische groep van de oudste persoon in het huishouden. Hoewel niet iedereen in een huishouden tot dezelfde etnische groep hoeft te behoren wordt omwille van de leesbaarheid in deze paragraaf toch gesproken over b.v. "Nederlandse huishoudens", "Surinaamse huishoudens" etc. Voor veel huishoudens geldt overigens wel dat alle personen in het huishouden dezelfde etnische achtergrond hebben.

Tabel 1.3.3.

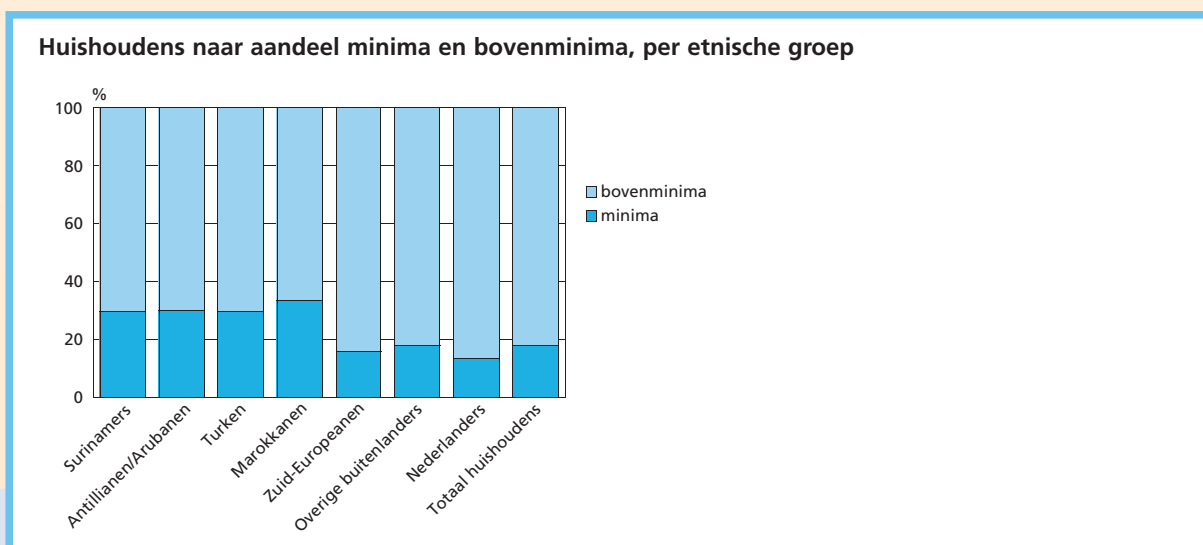
Minimahuishoudens naar etnische groep van de oudste bewoner		
	aantal	%
Surinamers	10.678	14,9
Antillianen/Arubanen	1.881	2,6
Turken	4.291	6,0
Marokkanen	7.575	10,6
Zuid-Europeanen	1.630	2,3
Overige buitenlanders	16.008	22,4
Nederlanders	29.502	41,2
Totaal	71.565	100

bron: DIA; bewerking O+S

Uit de tabel blijkt dat alle allochtone huishoudens bij elkaar 60% van de minimahuishoudens uitmaken. Wel vormen de Nederlandse huishoudens in vergelijking met de andere groepen de grootste etnische groep, zowel absoluut (29.502) als relatief (41,2%). De groep 'overige buitenlanders' volgt daarna, het gaat hierbij om ruim 16.000 huishoudens. Deze groep is zeer gemêleerd en bestaat uit mensen afkomstig uit alle werelddelen zowel uit geïndustrialiseerde als niet-geïndustrialiseerde landen. De grootste groep die na de Nederlanders volgt wordt gevormd door de Surinamers, er zijn 10.678 Surinaamse minimahuishoudens geteld. Eén op de tien minimahuishoudens is een Marokkaans huishouden. Tenslotte gaat het bij Antillianen, Turken en Zuid-Europeanen om veel kleinere groepen.

Als we de minima en bovenminima per etnische groep vergelijken ontstaat een ander beeld. De volgende figuur laat het aandeel minima en bovenminima per etnische groep zien.

Figuur 1.3.3



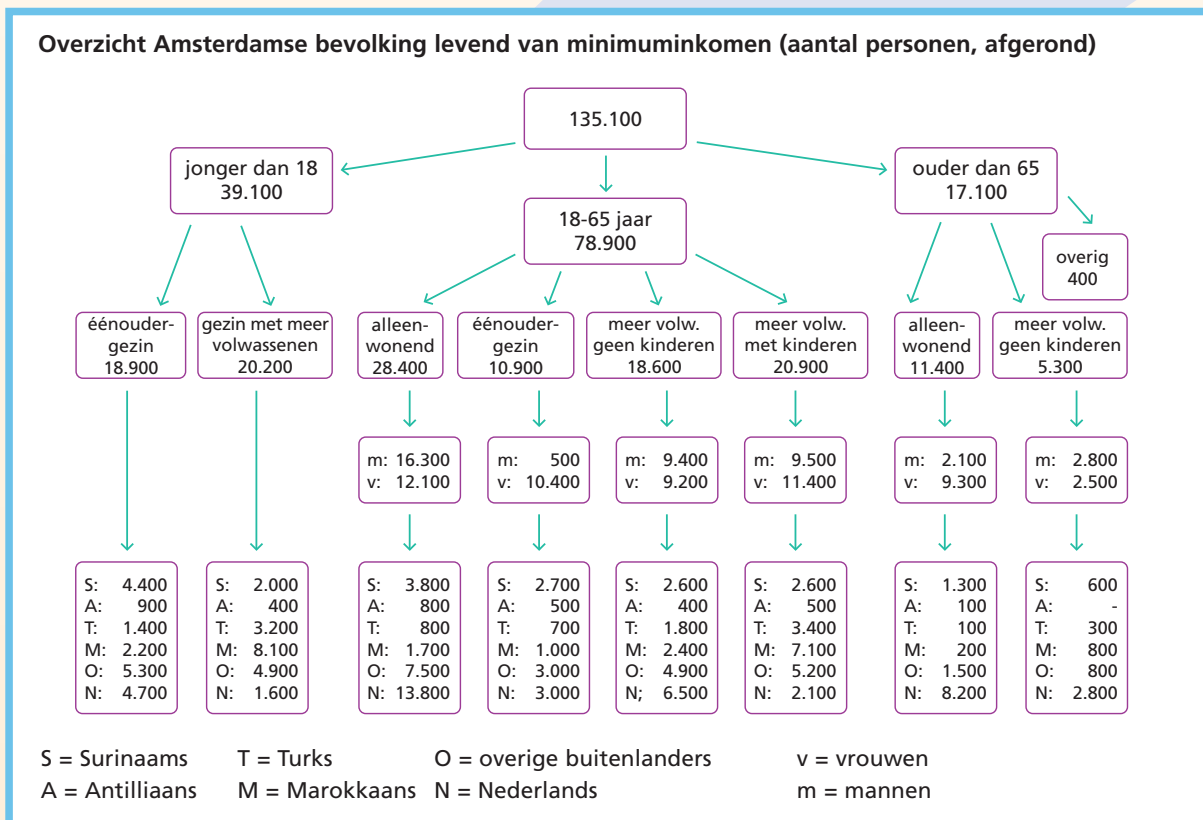
bron: DIA; bewerking O+S

Van de Nederlandse en Zuid-Europese huishoudens en de huishoudens van de groep overige buitenlanders behoort het kleinste percentage tot de minima. Van de Marokkaanse huishoudens behoort het grootste percentage tot de minima, gevolgd door Surinaamse, Antilliaanse en Turkse huishoudens.

## 1.4 Schets van de minima

In deze paragraaf wordt de man/vrouw verdeling onder de minima beschreven en worden de jongeren onder de achttien jaar in minimahuishoudens nader uitgelicht.

Schema 1.4



bron: DIA; bewerking O+S

### Meer vrouwen dan mannen in minimahuishoudens

Van de 135.108 Amsterdammers die in een minimahuishouden leven is 45% man en 55% vrouw. Dat vrouwen oververtegenwoordigd zijn komt vooral doordat relatief veel eenoudergezinnen tot de minima behoren. Voor het merendeel is de moeder de ouder in deze gezinnen. Verder zijn vrouwen oververtegenwoordigd in de groep alleenstaande 65-plussers.

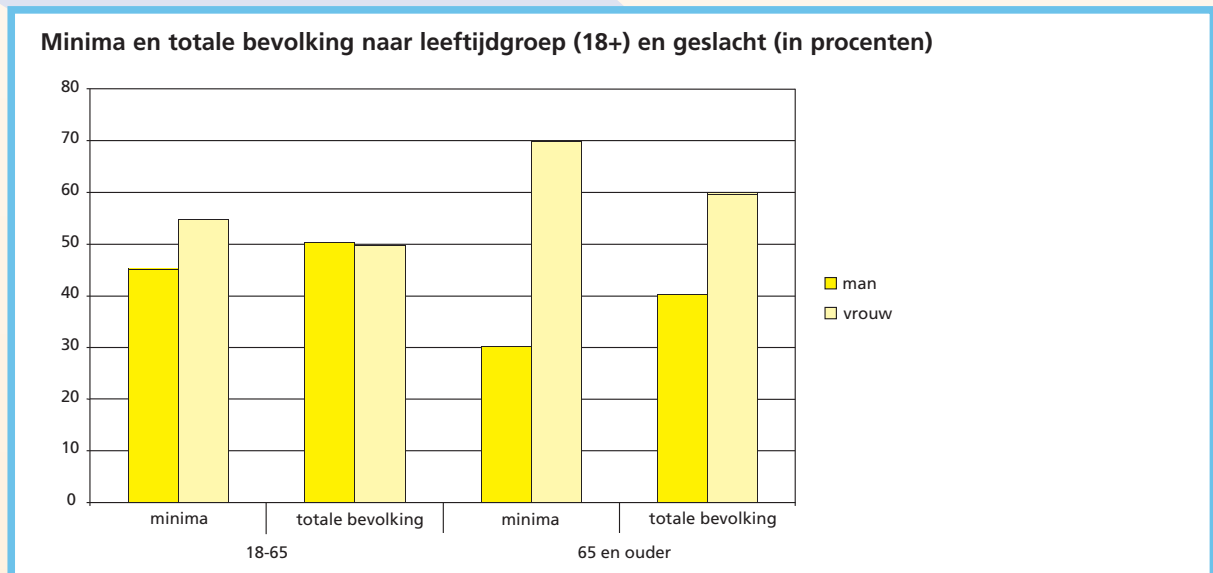
Tabel 1.4.1

	mannen		vrouwen		Totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Minima	60.842	17,0	74.266	20,2	135.108	18,6
Boven minima	297.528	83,0	292.802	79,8	590.330	81,4
Totaal	358.370	100	367.068	100	725.438	100

bron: DIA; bewerking O+S

Zoals in figuur 1.4.1 te zien is geldt oververtegenwoordiging van vrouwen voor de gehele 65+ bevolking, maar nog in sterkere mate voor de minima.

**Figuur 1.4.1**



bron: DIA; bewerking O+S

**Ruim een kwart van Amsterdamse jongeren behoort tot minima**

Van alle Amsterdammers is in de onderstaande tabel het aandeel minima en bovenminima per leeftijdsgroep weergegeven.

**Tabel 1.4.2**

	0-18 jaar		18-65 jaar		65 jaar en ouder		Totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Minima	39.079	27,9	78.889	15,5	17.140	22,6	135.108	18,6
Boven minima	100.815	72,1	430.848	84,5	58.667	77,4	590.330	81,4
Totaal	139.894	100	509.737	100	75.807	100	725.438	100

bron: DIA; bewerking O+S

Van de bijna 140.000 jongeren in Amsterdam woont relatief gezien een groot deel in een huishouden met een minimuminkomen. Van alle Amsterdammers behoort 18,6% tot de minima, van jongeren onder de 18 jaar bedraagt dit percentage 27,9%. Het gaat om ruim 39.000 jongeren. Ook onder de 75.807 ouderen (65+) zijn relatief veel mensen met een minimuminkomen, namelijk 22,6%. In de leeftijdsgroep 18-65 jaar zijn in procenten gesproken de minste minima (15,5%), maar in aantallen gaat het om de grootste groep, bijna 79.000. Ten opzichte van 2002 is het aantal minimajongeren met 703 afgenomen. De andere leeftijdsgroepen laten een stijging zien.

In het vervolg van deze paragraaf wordt vooral ingegaan op de situatie van de minimajongeren in Amsterdam. Hoe is deze groep samengesteld en waar wonen zij?

In de volgende tabel zijn de minimajongeren uitgesplitst naar etnische groep.

**Tabel 1.4.3**

Jongeren (< 18 jaar) levend in huishouden met minimum inkomen, naar etnische groep		
	aantal	%
Surinamers	6.449	16,5
Antillianen/Arubanen	1.298	3,3
Turken	4.628	11,8
Marokkanen	10.295	26,3
Zuid-Europeanen	670	1,7
Overige buitenlanders	9.455	24,2
Nederlanders	6.284	16,1
Totaal	39.079	100

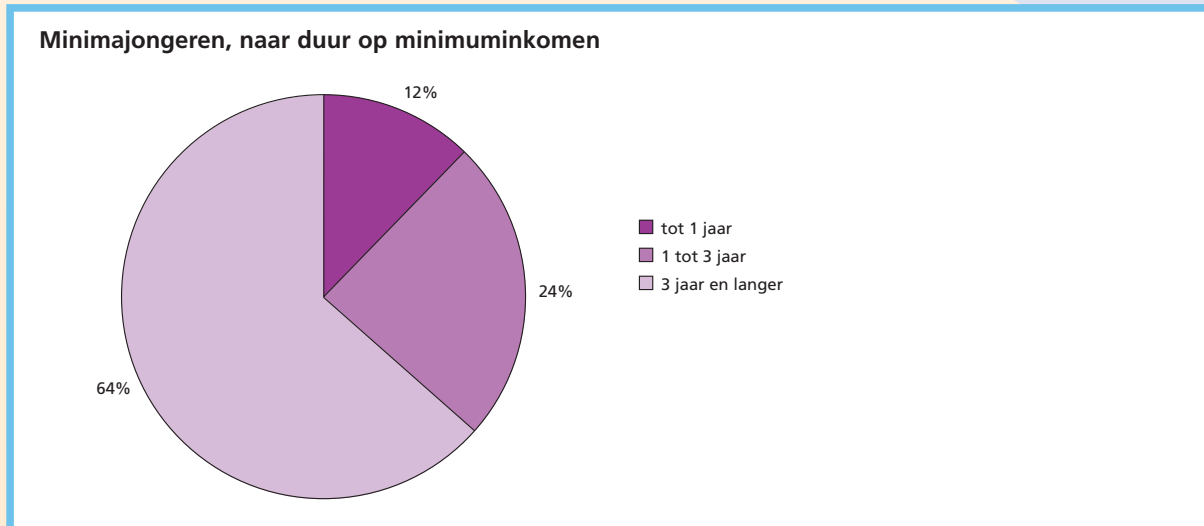
bron: DIA; bewerking O+S

De grootste groep jongeren onder de minima wordt gevormd door Marokkaanse jongeren (ruim 10.000), dan volgen overige buitenlanders, Surinamers en jongeren van Nederlandse herkomst.

De Marokkaanse jongeren leven voor het merendeel in huishoudens met meer volwassenen en kinderen (ruim 8.000), terwijl de Surinaamse en Nederlandse jongeren vaker in een éénoudergezin wonen (zie schema 1.4).

Bijna tweederde van deze jongeren leeft al meer dan drie jaar op het sociaal minimum, zo blijkt uit figuur 1.4.2. Een kwart leeft tussen de 1 en 3 jaar op het minimum.

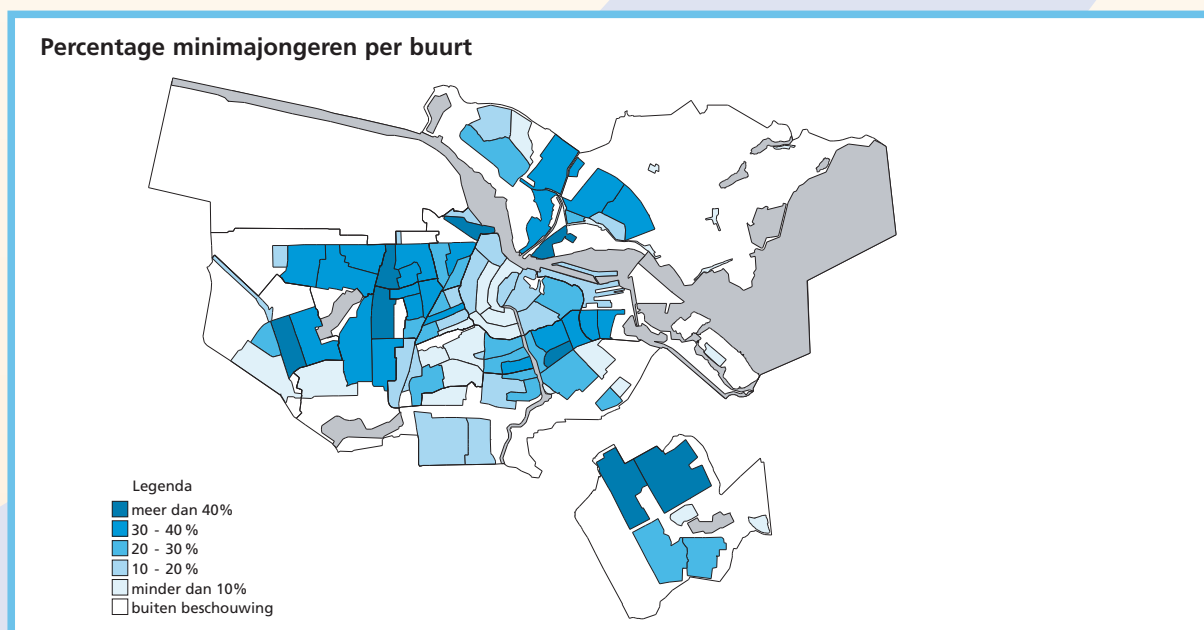
**Figuur 1.4.2**



bron: DIA; bewerking O+S

## Acht buurten met meer dan 40% minimajongeren

Figuur 1.4.3



Het percentage minimajongeren varieert sterk per buurt. In enkele wijken in Amsterdam-Centrum en Zuideramstel behoort maar 1-2% van de jongeren tot de minima. Het grootste aandeel minimajongeren is te vinden in de Kolenkit buurt in Bos en Lommer. Bijna de helft van de jongeren in deze buurt leeft in een huishouden met een minimuminkomen (47,8%). Wijken met een aandeel minimajongeren van meer dan 40% zijn Overtoomse Veld (44%), IJplein/Vogelbuurt (42,8%), Spaarndammer- en Zeeheldenbuurt (41,1%), Bijlmer Centrum (D, F, H) (41,1%), Transvaalbuurt (40,9%), Osdorp-Midden (40,4%) en Bijlmer Oost (E, G, K) (40,2%).

## 1.5 Verdeling over de stadsdelen

### Veel minima in Zuidoost, Noord en Westelijke tuinsteden

Het doel van deze paragraaf is om te kijken naar de verspreiding van minimahuishoudens over de stadsdelen. Omdat er binnen stadsdelen grote verschillen tussen buurten kunnen bestaan wordt na een bespreking van de minima per stadsdeel gekeken naar minima per buurt. De paragraaf wordt afgesloten met een schets van de verspreiding van de etnische groepen en huishoudtypen over de stadsdelen.

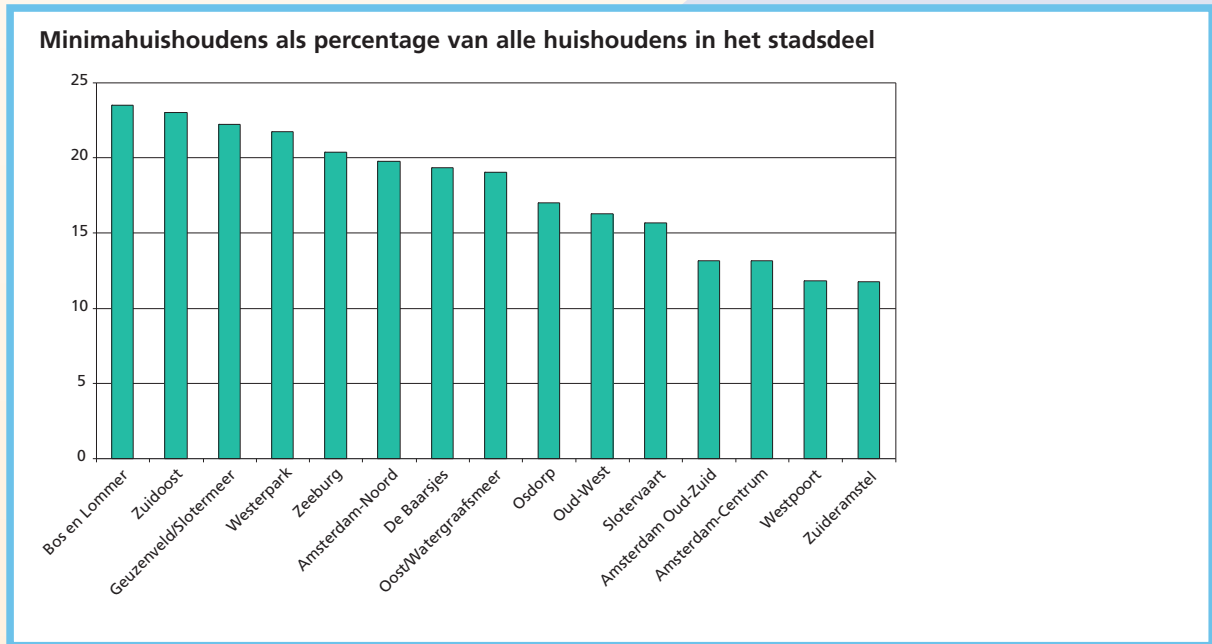
Tabel 1.5.1

Aantal huishoudens met een minimuminkomen, per stadsdeel			
	Aantal		Aantal
Amsterdam-Centrum	6.895	Geuzenveld/Slotermeer	4.305
Westpoort	24	Osdorp	3.569
Westerpark	4.417	Slotervaart	3.197
Oud-West	3.373	Zuidoost	9.366
Zeeburg	4.321	Oost/Watergraafsmeer	6.161
Bos en Lommer	3.797	Amsterdam Oud-Zuid	6.670
De Baarsjes	3.881	Zuideramstel	3.263
Amsterdam-Noord	8.326	Totaal	71.565

bron: DIA; bewerking O+S

Stadsdelen met een groot aantal minimahuishoudens zijn Zuidoost, Amsterdam-Noord en Amsterdam-Centrum. Dit zijn alle drie echter stadsdelen met veel inwoners, dus als we naar het percentage minima per stadsdeel kijken ontstaat een ander beeld (zie figuur 1.5.1). Nu blijkt dat een aantal kleinere stadsdelen in Amsterdam een relatief hoog aandeel minimahuishoudens kent: Bos en Lommer, Geuzenveld/Slotermeer en Westerpark. Zuidoost en Amsterdam-Noord hebben naast een hoog aantal ook een hoog percentage minima.

**Figuur 1.5.1**

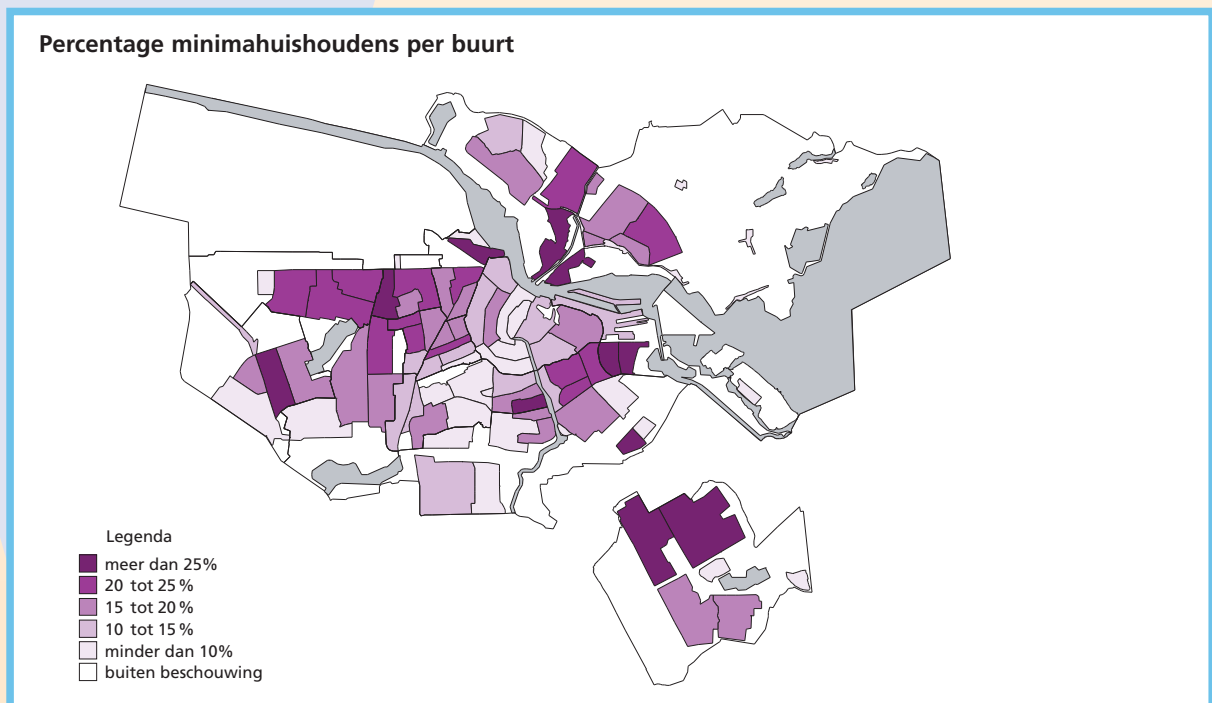


bron: DIA; bewerking O+S

**Grote concentraties minima in buurten Bos en Lommer, Zuidoost, Zeeburg en Noord**

Binnen de stadsdelen kunnen er grote verschillen bestaan tussen de verschillende buurten. Daarom is in de kaart in Figuur 1.5.2 aangegeven om welke percentages per buurt het gaat. De buurt met het grootste aandeel minima is de Kolenkit in Bos en Lommer, waar één op de drie huishoudens van een minimuminkomen leeft. Andere buurten met een hoog aandeel minima bevinden zich in Zuidoost (Bijlmer), Zeeburg (Indische buurt) en Noord (o.a. IJplein en Vogelbuurt). Ook in Westerpark en Osdorp zijn buurten waar ruim één op de vier huishoudens tot de minima behoort. Buurten met een zeer klein aandeel minima bevinden zich in o.a. Amsterdam-Centrum en Zuideramstel, bijvoorbeeld de Grachtengordel en de Apollobuurt (hier niet weergegeven).

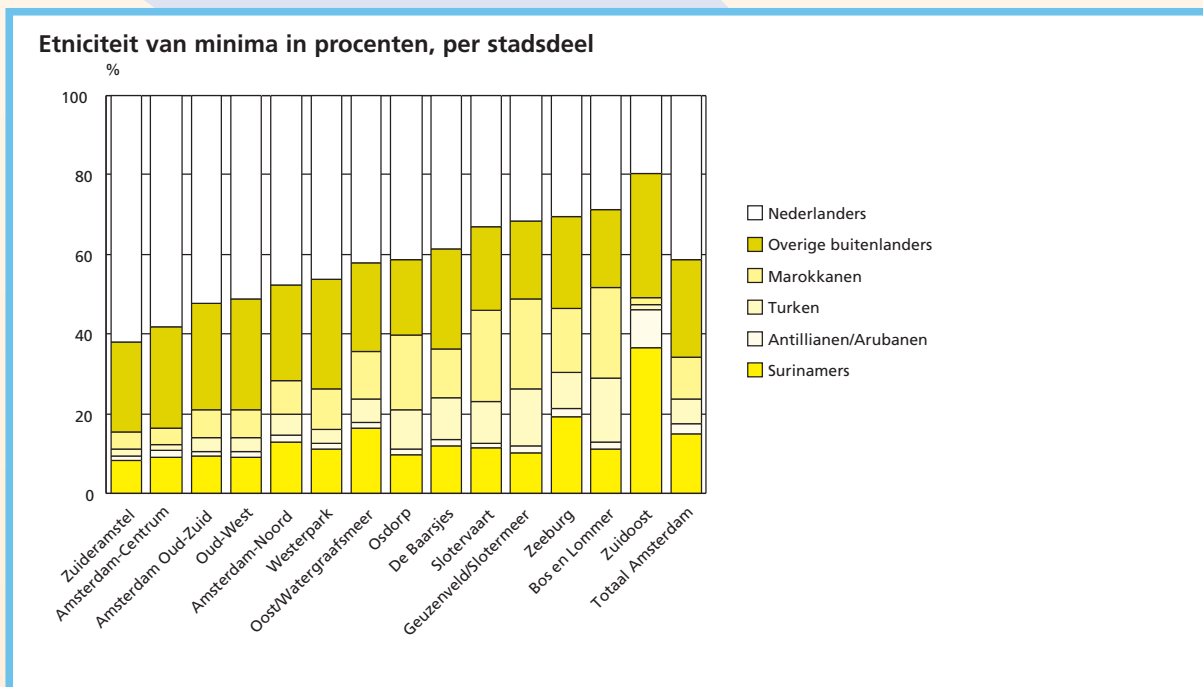
**Figuur 1.5.2**



### Verspreiding van etnische groepen

In de figuur hieronder is de etniciteit van minimahuishoudens per stadsdeel weergegeven. Daarbij is gesorteerd naar het percentage allochtone/autochtone huishoudens. De meest linkse kolom in de figuur representeert het stadsdeel met de meeste Nederlandse en de minste allochtone huishoudens. In de meeste rechtse kolom in de figuur is de etnische samenstelling van alle minimahuishoudens in de stad weergegeven.

Figuur 1.5.3



bron: DIA; bewerking O+S

In de stadsdelen Zuideramstel, Amsterdam-Centrum, Amsterdam Oud-Zuid en Oud-West bestaan de minima voor meer dan de helft uit Nederlandse huishoudens. Verder bestaan de minima in deze vier stadsdelen voor een groot deel uit overige buitenlanders.

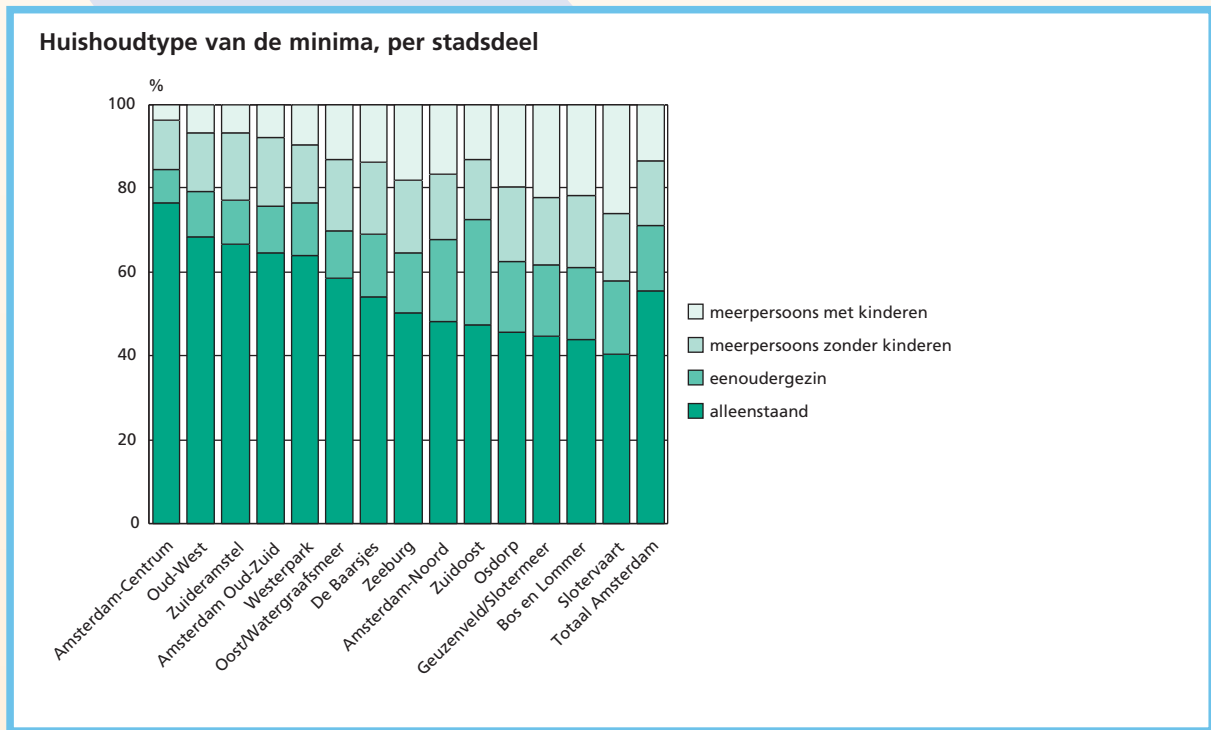
Stadsdelen waarin de groep allochtonen onder de minima het grootst is zijn respectievelijk Zuidoost, Bos en Lommer, Geuzenveld/Slotermeer en Slotervaart.

In stadsdeel Zuidoost gaat het vooral om Surinaamse huishoudens en om overige buitenlanders, waaronder bijna 1.300 Afrikaanse huishoudens. Verder is het percentage Antillianen/Arubanen in Zuidoost hoger dan in de andere stadsdelen. In Bos en Lommer zijn Marokkaanse en Turkse huishoudens en huishoudens van overige buitenlanders de grootste groepen. In Zeeburg is het percentage Surinamers weer hoger, gevolgd door overige buitenlanders. De stadsdelen Geuzenveld/Slotermeer en Slotervaart en ook Osdorp kennen weer een groter aandeel Marokkanen onder de minima.

### Verspreiding van huishoudtypes

In de figuur hieronder is de samenstelling van minimahuishoudens per stadsdeel weergegeven. Daarbij is gesorteerd naar het percentage alleenstaanden. De meest linkse kolom betreft het stadsdeel met de meeste alleenstaanden onder de minima. In de meeste rechtse kolom in de figuur is het totaal van de stad te zien.

**Figuur 1.5.4**



bron: DIA; bewerking O+S

Alleenstaanden vormen de grootste groep onder de minimahuishoudens. Stadsdelen waar meer alleenstaanden dan gemiddeld voorkomen zijn: Amsterdam-Centrum, en aangrenzende stadsdelen zoals Oud-West, Oud-Zuid, Westerpark en Oost/Watergraafsmeer. Daarnaast kent stadsdeel Zuideramstel een hoog aandeel alleenstaanden onder de minima. Eenouder gezinnen zijn over de gehele stad verspreid, maar komen wel het meest in Zuidoost voor, gevolgd door Amsterdam-Noord en de westelijke tuinsteden. Minimahuishoudens bestaande uit meer volwassenen zonder kinderen vindt men relatief iets vaker in de stadsdelen Osdorp, Zeeburg, de Baarsjes en Bos en Lommer. Gezinnen met kinderen maken vooral in stadsdeel Slotervaart een groter deel uit van de minima, maar ook in Geuzenveld/Slotermeer, Bos en Lommer en Osdorp is deze groep meer dan gemiddeld te vinden.

## 1.6 Langjarige minima

### Bijna tweederde minima langer dan 3 jaar op het minimum

Twee op de drie minimahuishoudens leeft al langer dan drie jaar van een minimuminkomen. Ruim één op de vijf minima leeft tussen de 1 en 3 jaar op het minimum en 13,2% een jaar of korter.

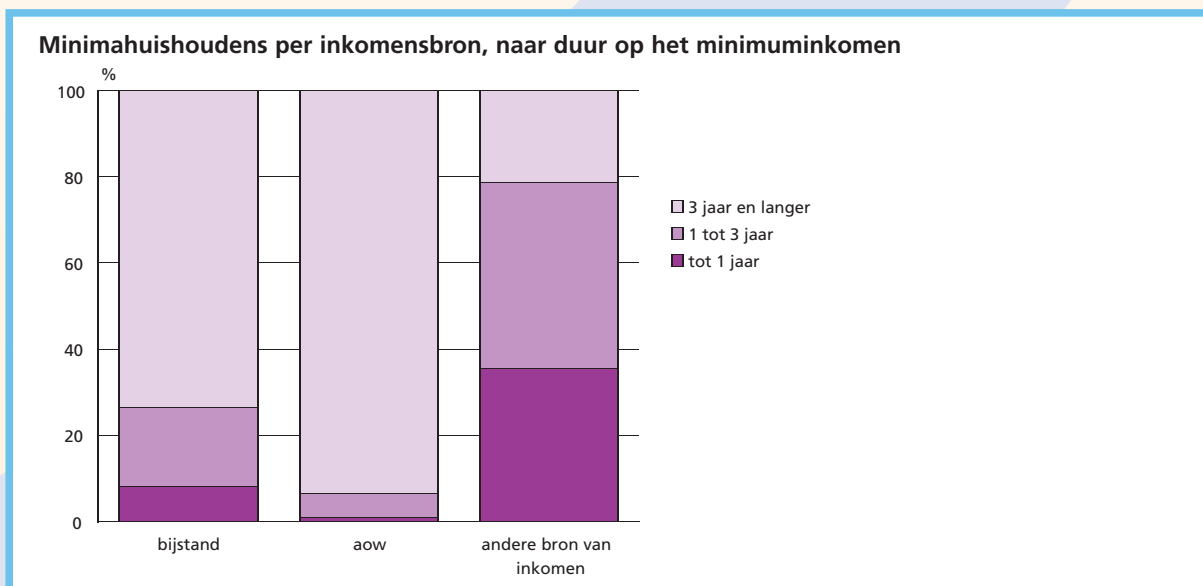
**Tabel 1.6.1**

Minimahuishoudens naar duur op het minimuminkomen		
	aantal	%
tot 1 jaar	9.473	13,2
1 tot 3 jaar	15.562	21,7
3 jaar en langer	46.530	65,0
Totaal	71.565	100

bron: DIA; bewerking O+S

In figuur 1.6.1 is te zien dat vooral huishoudens met AOW en bijstand tot de langjarige minima behoren. Daarentegen leven de minima met een andere bron van inkomsten vaak korter dan 3 jaar op het minimum.

**Figuur 1.6.1**

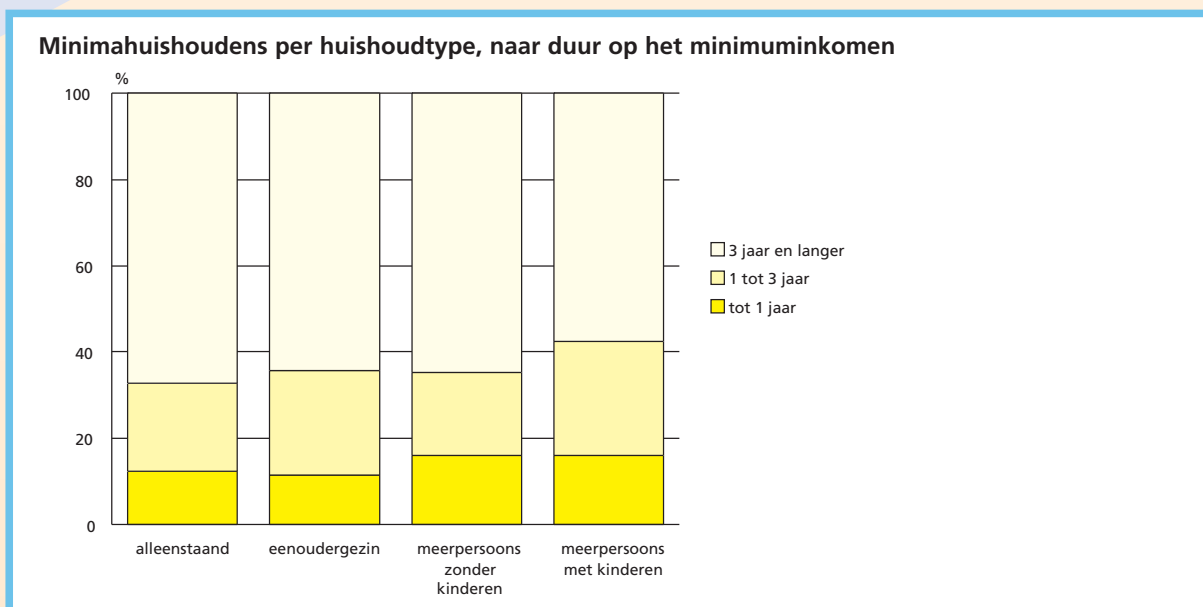


bron: DIA; bewerking O+S

#### Langjarige minima naar huishoudtype

Zoals in figuur 1.6.2 te zien is, zijn de verschillen tussen de huishoudtypen niet erg groot. Gezinnen met meer volwassenen en kinderen behoren net iets minder vaak tot de langjarige minima, terwijl alleenstaanden iets vaker dan gemiddeld langjarige minima zijn.

**Figuur 1.6.2**

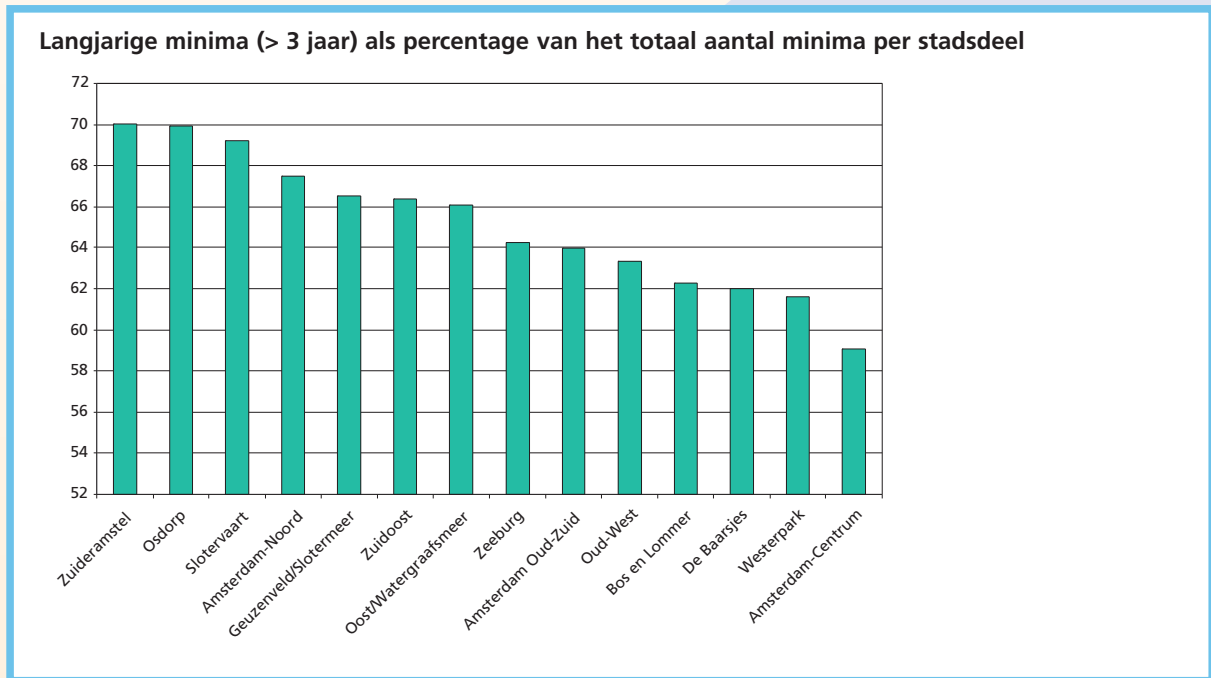


bron: DIA; bewerking O+S

#### Veel langjarige minima in Zuideramstel en Osdorp

Het aandeel langjarige minima varieert tussen de 59% in Amsterdam-Centrum en 70% in Zuideramstel. Andere stadsdelen waar het percentage langjarige minima boven het stadsgemiddelde (65%) ligt, zijn respectievelijk Osdorp, Slotervaart, Amsterdam-Noord, Geuzenveld/Slotermeer, Zuidoost en Oost/Watergraafsmeer.

**Figuur 1.6.3**



bron: DIA; bewerking O+S

## 1.7 Vermogensopbouw

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de vermogens, het spaargeld, waarover huishoudens met een minimuminkomen beschikken. De tabellen zijn gebaseerd op gegevens van 69.477 huishoudens, dat is 97% van alle minima. Voor een deel betreft het hier afgeleide gegevens. Dat betekent dat in werkelijkheid de vermelde vermogens lager zullen liggen dan vermeld.

In tabel 1.7.1 is de vermogensopbouw van minimahuishoudens per type huishouden weergegeven.

**Tabel 1.7.1**

	Negatief		0 tot 2269		2270 t/m 9639		9640 en meer	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
alleenstaand	4838	12,6	22642	58,7	7172	18,6	3893	10,1
eenoudergezin	1607	14,8	6771	62,4	457	4,2	2022	18,6
meerpersoons								
zonder kinderen	1202	11,4	6431	61,0	559	5,3	2348	22,3
meerpersoons met kinderen	1290	13,5	6177	64,8	333	3,5	1735	18,2
Totaal								
aantal huishoudens	8937	12,9	42021	60,5	8521	12,3	9998	14,4

bron: DIA; bewerking O+S

Uit de tabel blijkt dat bijna 13% van de minima een schuld heeft. In aantallen is dat een stijging van ruim 1.000 huishoudens ten opzichte van een jaar geleden: in 2002 bedroeg het aantal minimahuishoudens met een schuld 7.920, in 2003 is dit aantal opgelopen tot 8.937 huishoudens. Huishoudens met kinderen hebben relatief iets vaker een schuld dan andere huishoudens. Ruim 60% van de minimahuishoudens beschikt over een (klein) vermogen tot € 2.269,-. Dit geldt in sterkere mate voor huishoudens met kinderen. De andere huishoudens hebben vaker een iets groter vermogen. Van de alleenstaanden heeft 18,6% een vermogen van tussen de € 2.270,- en € 9.639,-, van de andere huishoudens is dit percentage veel lager (tussen de 3,5% en 5,3%). Alleenstaanden hebben daarentegen minder vaak een vermogen van € 9.640,- of meer (10,1%). Minimahuishoudens zonder kinderen maar met meer volwassenen hebben het vaakst een vermogen van € 9.640,- of meer (22,3%). In totaal heeft 14,4% van de minima een vermogen van € 9.640,- of meer. Vorig jaar was dit nog 21,6%.

In de volgende tabel is de vermogensopbouw van huishoudens met verschillende inkomstenbronnen vergeleken.

**Tabel 1.7.2**

	Negatief		0 tot 2269		2270 t/m 9639		9640 en meer	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
bijstand	7463	19,3	22626	58,6	5392	14,0	3133	8,1
aow	396	2,7	9134	63,2	1503	10,4	3430	23,7
anders	1078	6,6	10261	62,6	1626	9,9	3435	20,9
Totaal aantal huishoudens	8937	12,9	42021	60,5	8521	12,3	9998	14,4

bron: DIA; bewerking O+5

Opvallend is dat de huishoudens die van AOW leven het minst vaak een schuld hebben: 2,7%. Ook huishoudens met andere inkomstenbron dan AOW of bijstand hebben minder vaak een schuld: 6,6%. Van de huishoudens met bijstand daarentegen heeft 19,3% een schuld. In 2002 was dit nog 15%. Huishoudens met AOW en huishoudens met andere inkomensbronnen hebben vaker een vermogen van € 9.640,- of meer. Bijna 1 op de 4 huishoudens met AOW heeft een dergelijk vermogen en ruim 1 op de 5 huishoudens met andere inkomsten, tegen 8,1% van de huishoudens met bijstand. Huishoudens met bijstand hebben iets vaker (14%) dan gemiddeld (12,3%) een inkomen van tussen de € 2270,- en € 9639,-

## 1.8 Cumulatief gebruik van voorzieningen

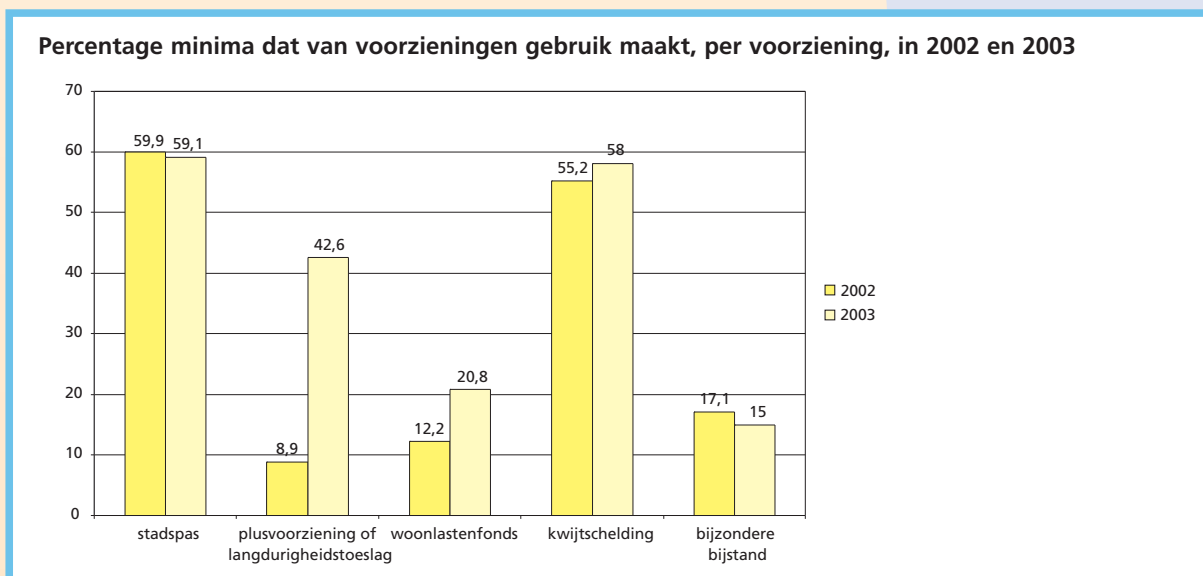
Het onderwerp van deze paragraaf is het aantal inkomensondersteunende voorzieningen waar per minimahuishouden gebruik van wordt gemaakt. De voorzieningen waar het in deze paragraaf over gaat zijn de Stadspas, de Plusvoorziening of Langdurigheidstoelage, het Woonlastenfonds, kwijtschelding van één of meer vormen van gemeentelijke heffingen en bijzondere bijstand. In andere paragrafen van dit rapport worden deze voorzieningen stuk voor stuk uitgebreid besproken, in deze paragraaf gaat het voornamelijk over het cumulatief gebruik.

Begonnen wordt met een korte vergelijking van het gebruik van voorzieningen in 2002 en 2003. Daarna komt het cumulatief gebruik aan bod. Er wordt een vergelijking tussen de stadsdelen gemaakt en er wordt gekeken naar de samenhang tussen cumulatief gebruik met achtergrondgegevens van de minimahuishoudens.

### Het gebruik van voorzieningen in 2002 en 2003

In onderstaande figuur is het gebruik van de verschillende voorzieningen in 2002 en 2003 naast elkaar gezet.

**Figuur 1.8.1**



bron: DIA; bewerking O+5

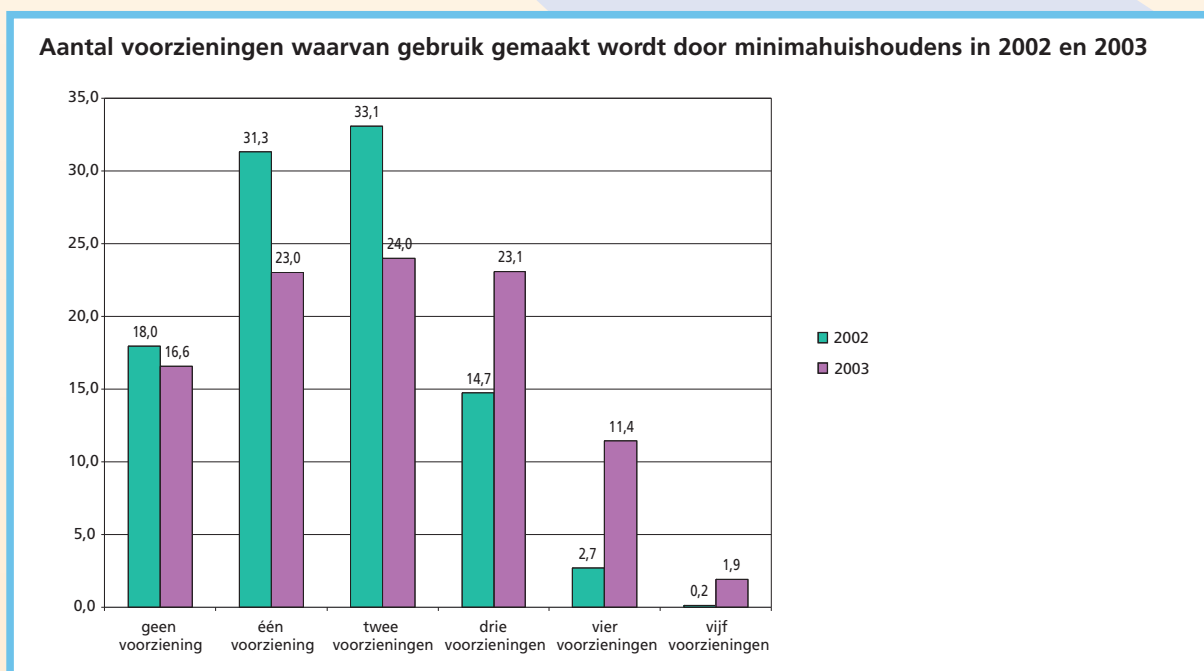
Zoals in figuur 1.8.1 te zien is zijn de Stadspas en Kwijtschelding de meest gebruikte vormen van financiële ondersteuning. Een kleine 60% van de minima beschikt over een Stadspas en ongeveer eenzelfde deel maakt gebruik van één of meerdere vormen van Kwijtschelding. Het gebruik van beide voorzieningen verschilt niet veel voor 2002 en 2003: het gebruik van de Stadspas is ongeveer gelijk in beide jaren en het gebruik van kwijtscheldingsregelingen nam iets toe van: 55% in 2002 naar 58% in 2003.

Een veel groter verschil tussen beide jaren is er in het gebruik van de Plusvoorziening en het gebruik van het Woonlastenfonds. Vooral het gebruik van Plusvoorziening/Langdurigheidstoeslag is enorm gestegen, van 8,9% in 2002 naar 42,6% in 2003. Dit komt omdat nu de gehele doelgroep in aanmerking kwam voor een van de twee regelingen, terwijl het voorgaand jaar huishoudens eens in de drie jaar in aanmerking kwamen voor de Plusvoorziening. Het gebruik van het Woonlastenfonds is bijna verdubbeld, van 12,2% in 2002 naar 20,8% in 2003. Het gebruik van bijzondere bijstand tenslotte is iets afgenomen, van 17,1 naar 15%.

### Cumulatief gebruik is toegenomen

In hoeverre maken minimahuishoudens gebruik van voorzieningen en van hoeveel voorzieningen tegelijkertijd? Deze gegevens zijn opgenomen in figuur 1.8.2.

**Figuur 1.8.2**



bron: DIA; bewerking O+S

Het aandeel minimahuishoudens dat geen enkele voorziening gebruikt (meest linkse balken in de figuur) is licht gedaald tussen 2002 en 2003, van 18% naar 16,6. Ruim vier op de vijf minimahuishoudens maakt dus wel gebruik van minimaal één, of meer voorzieningen (82% in 2002 en 83,4% in 2003).

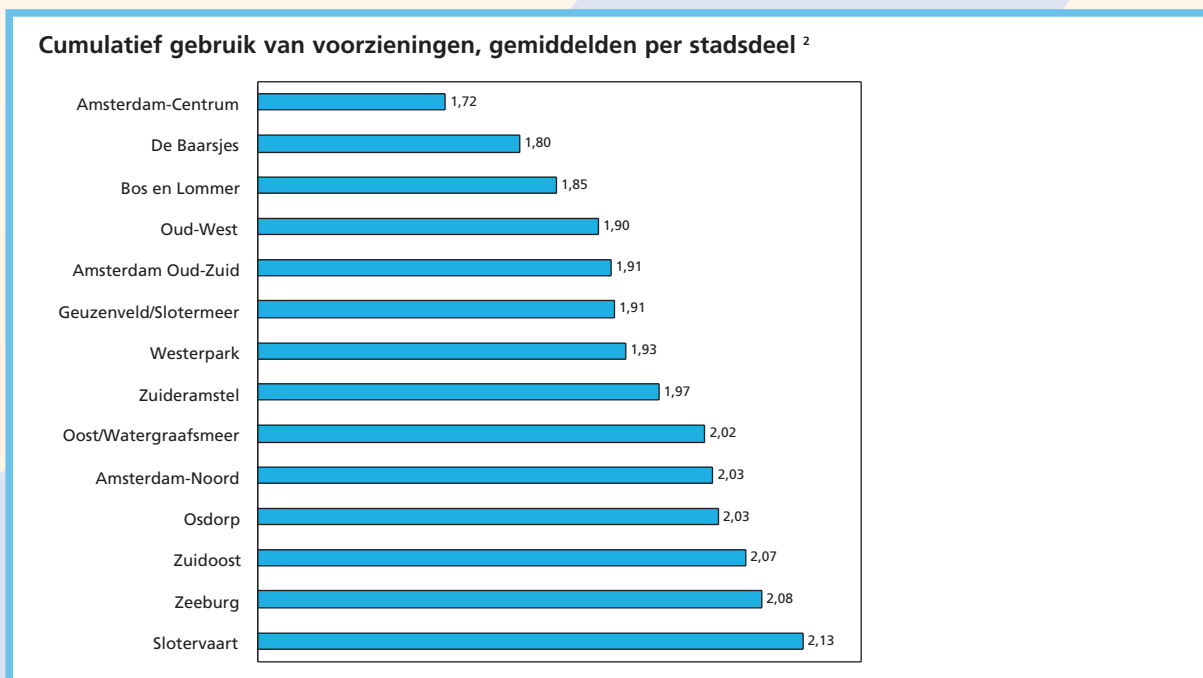
Zoals uit de figuur blijkt, is het gebruik van één of twee voorzieningen flink afgenomen tussen 2002 en 2003. Daarentegen is er een forse stijging van het gebruik van drie of vier voorzieningen tegelijkertijd. Drieëntwintig procent van alle minimahuishoudens heeft drie voorzieningen in 2003, in 2002 was dat nog om 14,7%. Het gebruik van vier voorzieningen steeg van 2,7% naar 11,4%.

Wanneer we het gebruik van voorzieningen uitdrukken in een gemiddelde, kan gesteld worden dat minimahuishoudens in 2002 gemiddeld van anderhalve voorziening (1,53) gebruik maakten en in 2003 van gemiddeld bijna twee voorzieningen (1,95).

### Cumulatief gebruik van voorzieningen per stadsdeel

In de figuur hieronder is het gemiddeld gebruik van voorzieningen per stadsdeel weergegeven.

**Figuur 1.8.3**



bron: DIA; bewerking O+S

De gemiddelden variëren van ruim anderhalve voorziening (1,72) in Amsterdam-Centrum tot meer dan twee (2,13) in stadsdeel Slotervaart. Naast Slotervaart ligt het cumulatief gebruik relatief hoog in Osdorp, Zuidoost en Zeeburg. Maar ook in Oost/Watergraafsmeer en Amsterdam-Noord ligt het gebruik hoger dan het stedelijk gemiddelde van 1,95.

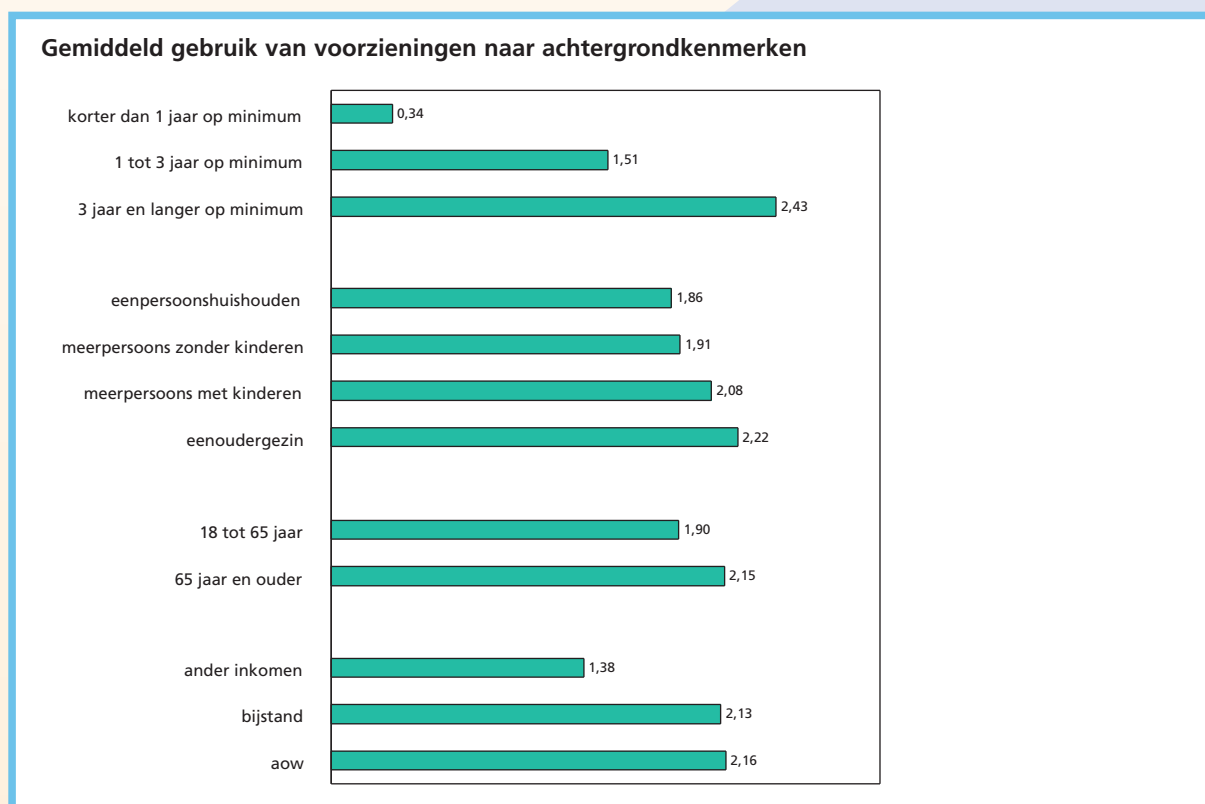
Na Amsterdam-Centrum kennen stadsdelen de Baarsjes, Bos en Lommer en Oud-West een relatief laag cumulatief gebruik.

### Cumulatief gebruik en kenmerken van huishoudens

Is er een samenhang tussen de verschillende typen huishoudens en cumulatief gebruik van voorzieningen? In onderstaande figuur is van verschillende kenmerken van minimahuishoudens het gemiddeld cumulatief gebruik naast elkaar gezet.

<sup>2</sup> Westpoort is buiten beschouwing gelaten.

**Figuur 1.8.4**



bron: DIA; bewerking O+S

Er vallen een aantal duidelijke verschillen op tussen de huishoudens:

- Minima die korter dan één jaar op het minimum leven maken vaak geen gebruik van voorzieningen, het gemiddelde is 0,34. Huishoudens die tussen de 1 en 3 jaar op het minimum leven hebben gemiddeld iets meer dan anderhalve voorziening (1,6) en van minima die langer dan drie jaar op het minimum leven is het gemiddelde 2,4.
- Bij gezinnen met kinderen is vaker sprake van cumulatief gebruik. Bij éénoudergezinnen is het cumulatief gebruik het hoogst: 2,22.
- Ook onder 65-plussers ligt het cumulatief gebruik hoger (2,16), dan in huishoudens waar de oudste persoon jonger is dan 65 jaar (1,90).
- Er is bijna geen verschil tussen huishoudens die van de AOW leven en huishoudens die van de bijstand leven. Bij beide typen huishoudens ligt het gemiddelde hoger dan twee. Er is wel een groot verschil met minima die een andere bron van inkomsten hebben, onder deze groep is het gemiddeld gebruik 1,38. Dit verschil heeft ongetwijfeld te maken met het feit dat AOW- en bijstandshuishoudens vaker tot de langjarige minima behoren en huishoudens met andere vormen van inkomen vaak korter op het minimum leven.

## 2 Instrumenten voor financiële ondersteuning

### 2.1 Huursubsidie

Doel	Verminderen van de woonlasten van huurders met een laag inkomen. Hierdoor neemt hun vrij besteedbare inkomen toe.
Doelgroep	Huurders van zelfstandige woningen die in verhouding tot hun inkomen een te hoge huur betalen.
Methode	Huurders sturen een bij het woonloket van de Dienst Wonen verkrijgbaar aanvraagformulier op naar het ministerie van VROM. Het ministerie stelt de subsidiehoogte vast.
Partners	Dienst Wonen, woningcorporaties, ministerie van VROM.

Vanaf het huursubsidiejaar 1 juli 2002-30 juni 2003 wordt de huursubsidieregeling geheel uitgevoerd door het ministerie van VROM. Aanvragen en toekenningen worden rechtstreeks via VROM afgehandeld. Hierdoor beschikt de gemeente niet meer over gegevens van Amsterdamse huursubsidieontvangers voor diepgaande analyse.

In huursubsidiejaar 2002/2003 waren er volgens gegevens van het ministerie van VROM in Amsterdam 77.536 huishoudens die huursubsidie ontvingen. Zo'n 73% van deze huishoudens had een gemiddeld jaarinkomen van € 13.078,-

De gemeente en de woningcorporaties spelen een rol in de voorlichting omtrent de huursubsidie. Dienst Wonen, die deze taak voor de gemeente uitvoert, beschikt voor voorlichting over woonaangelegenheden over het Woonloket Zuiderkerk. In 2003 zijn hier 7.786 personen geholpen. Telefonisch heeft Dienst Wonen 33.760 personen te woord gestaan.

### 2.2 Bijzondere bijstand

Doel	Burgers met een laag inkomen tegemoet komen als zij door bijzondere omstandigheden noodzakelijke extra kosten moeten maken.
Doelgroep	Alle burgers met een laag inkomen en hoge onvoorziene noodzakelijke kosten.
Methode	Na aanvraag voor een of meerdere (soorten) kosten bij de regiokantoren, neemt de Sociale Dienst binnen acht weken een beslissing.
Partners	Sociale Dienst, GG&GD (voor medische adviezen).

#### In 2003 meer verstrekkingen, maar minder kosten dan in het voorgaande jaar

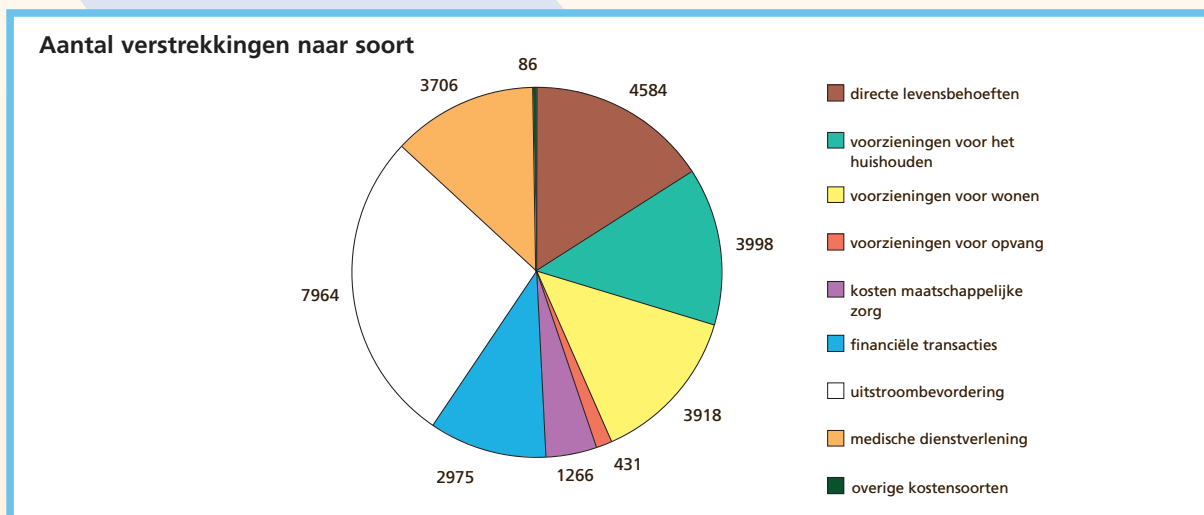
In 2003 zijn er in totaal 28.928 verstrekkingen in het kader van de bijzondere bijstand gedaan. De bijzondere bijstand kan zowel eenmalig als gedurende een bepaalde periode of doorlopend, het gehele jaar, worden verstrekt. In 2003 zijn 10.000 vergoedingen eenmalig verstrekt, ruim 7.800 maal voor de periode van een heel jaar en de overige ruim 11.000 verstrekkingen variëren in periode van 2 tot 11 maanden. Het aantal eenmalige verstrekkingen ligt daarmee lager dan de 12.000 in 2002, terwijl het aantal periodieke verstrekkingen hoger ligt (toen 6.000) en 2002 8.000 verstrekkingen telde variërend van 2 tot 11 maanden.

In totaal is een bedrag van € 11.259.000,- uitgegeven. In 2002 was dit € 11.424.000,- een geringe daling. Daarmee zet de dalende lijn wat betreft de uitgaven die in 1998 is ingezet door. Ook het aantal cliënten daalt sindsdien gestaag van bijna 19.000 in 1998 tot 11.852 in 2003.

#### Uitstroombesteding nog altijd meest voorkomende vorm

In figuur 2.2.1 zijn de meest voorkomende vormen van bijzondere bijstand opgenomen. Evenals in 2002 is de zogenaamde uitstroombesteding de meest voorkomende vorm van bijzondere bijstand, het betreft in 2003 wederom 28% van alle verstrekkingen. In de meeste gevallen gaat het bij deze verstrekkingen om reiskosten gemaakt voor scholing en/of arbeid. Maar ook betreft het bijvoorbeeld studie- en omscholingskosten, en kosten van kinderopvang gemaakt ten behoeve van scholing of arbeid.

**Figuur 2.2.1**



bron: DIA; bewerking O+5

Verder valt uit de figuur af te lezen dat het bij bijna 4600 verstrekkingen (16%) gaat om directe levensbehoeften: hieronder vallen o.a. kosten voor kleding en schoenen, verwarming en verlichting, maaltijdvoorzieningen en aanvullende bijstand voor personen van jonger dan 21 jaar. De andere soorten van bijzondere bijstand zijn voorzieningen voor het huishouden (14% van het totaal), voorzieningen voor wonen (14%) en medische dienstverlening (13%). In één op de tien gevallen gaat het om "financiële transacties", hiertoe worden o.a. rechtsbijstand en aflossing van studiegeld gerekend.

#### Bijna 2,5 verstrekkingen per persoon

In 2003 hebben 11.852 personen een verstrekking in het kader van bijzondere bijstand ontvangen. Gemiddeld kreeg men 2,4 verstrekkingen (variërend van 1 tot meer dan 20 gedurende een periode van gemiddeld 6 maanden). 70% van de Amsterdammers met bijzondere bijstand is van allochtone herkomst. Evenals bij een aantal andere voorzieningen vallen de relatief grote groepen Surinamers (18%) en Marokkanen (13%) op. Vrouwen zijn oververtegenwoordigd (58%), ook in vergelijking met de Amsterdamse populatie (51%).

#### Mogelijkheid tot lenen

In de loop van 2002 zijn er afspraken met de Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam gemaakt. Deze afspraken maken het voor sociale dienst cliënten en mensen met een ander inkomen op minimumniveau mogelijk om tegen gunstige tarieven leningen af te sluiten en daarmee een beroep op bijzondere bijstand te voorkomen. De rente die voor leningen moet worden betaald is teruggebracht van ruim 12% naar 5% (het verschil wordt gesubsidieerd uit middelen van het Armoedebelief). In 2003 zijn 1819 gesubsidieerde leningen afgesloten.

#### Een op de zeven minima huishoudens heeft bijzondere bijstand

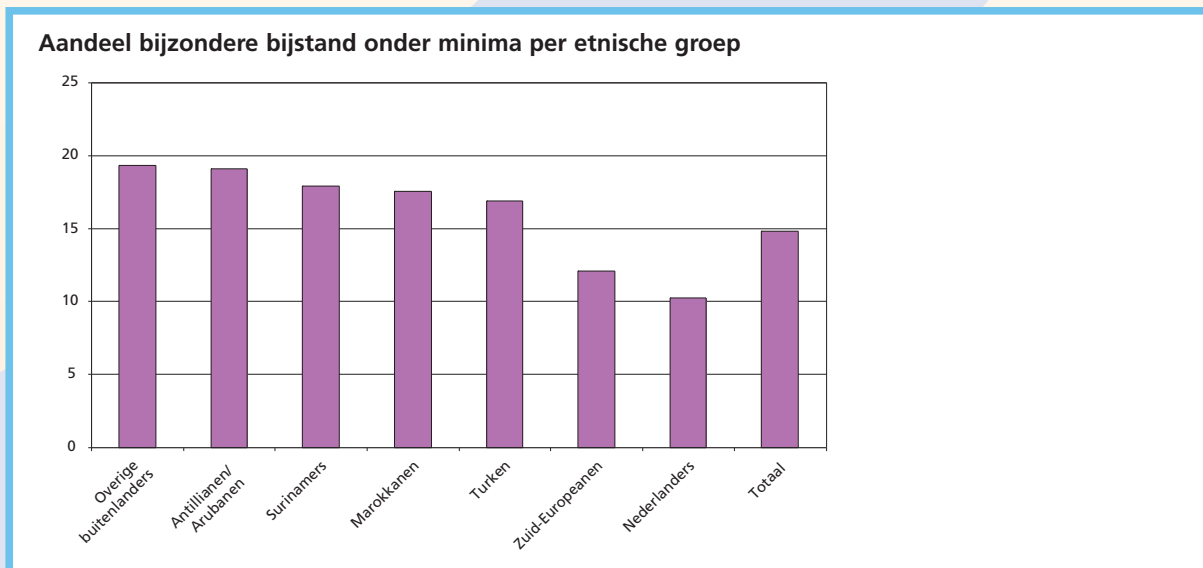
De 11.852 personen leven in 11.133 huishoudens. Het gaat om 15% van alle (73.429) Amsterdamse huishoudens met een minimuminkomen.

De huishoudens die in 2003 bijzondere bijstand ontvingen kunnen als volgt worden omschreven:

- 72% van de huishoudens die bijzondere bijstand ontvingen leeft langer dan 3 jaar op het minimum. Dat is in 2003 meer dan gemiddeld: van alle minima huishoudens leeft 65% langer dan 3 jaar op het minimum (zie hoofdstuk 1). In 2002 stemde dit aandeel overeen.
- Evenals in 2002 maakte dit jaar meer dan één op de vijf eenoudergezinnen (22%) gebruik van bijzondere bijstand. Dat is meer dan het aandeel eenoudergezinnen onder de minima dat ongeveer één op de zeven bedraagt en ook meer dan het stedelijk gemiddelde (9%). 46% van alle huishoudens die bijzondere bijstand ontvingen zijn alleenstaanden. De overige huishoudens zijn gezinnen van meer volwassenen met kinderen (19%) en zonder kinderen (14%).
- Huishoudens met bijstand maken meer dan gemiddeld gebruik van bijzondere bijstand: van de huishoudens die bijzondere bijstand ontvingen leeft 72% van een bijstandsuitkering, terwijl van alle minimahuishoudens 54% van de bijstand leeft. Verder heeft 14% van de huishoudens die bijzondere bijstand ontving AOW en nog eens 14% leeft van een andere bron van inkomsten. Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering dat bijzondere bijstand aanvraag is daarmee gestegen in vergelijking met 2002 (was toen 67%).

- In de meeste gevallen is de leeftijd van de oudste bewoner van het huishouden tussen de 18 en 64 jaar (86%). In 14% van de gevallen gaat het om huishoudens met één of meer 65-plussers.
- Het percentage allochtone huishoudens dat bijzondere bijstand ontving ligt hoog. In figuur 2.2.2 is het percentage huishoudens met bijzondere bijstand van het totaal aantal minima per etnische groep weergegeven.

**Figuur 2.2.2**



bron: DIA; bewerking O+S

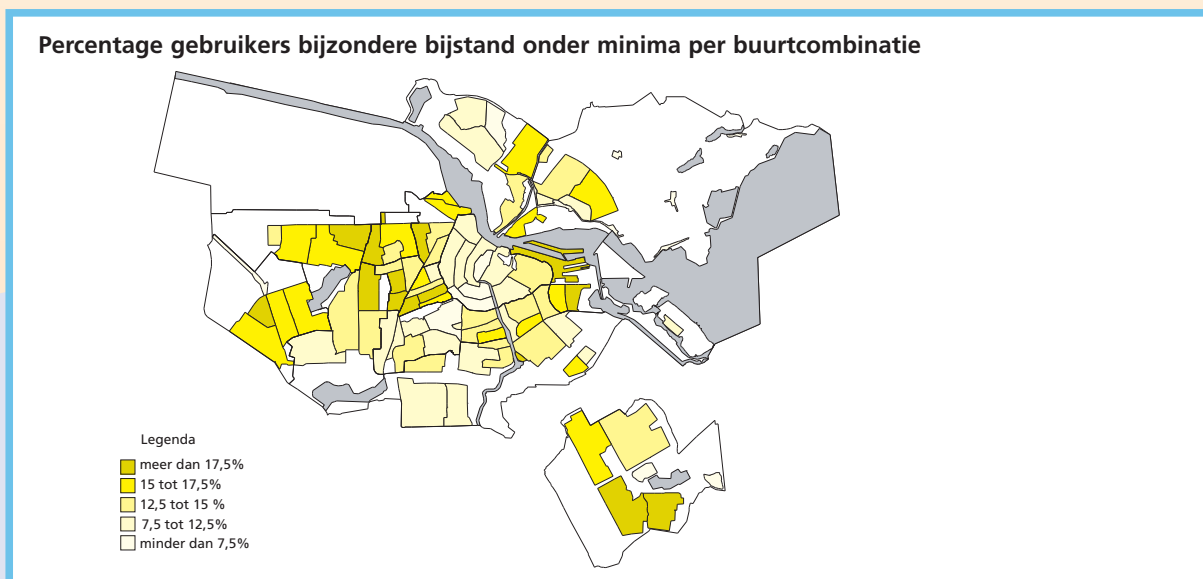
De meest rechtse balk in de figuur representeert het percentage minima van alle huishoudens dat bijzondere bijstand ontving (14,8%). Uit de figuur blijkt dat Zuid-Europeanen en Nederlanders minder dan gemiddeld gebruik maken van bijzondere bijstand en alle andere groepen meer dan gemiddeld. Het hoogste aandeel is te vinden onder overige buitenlanders en Antillianen/Arubanen: bijna 20% van de minimahuishouden uit deze groepen heeft bijzondere bijstand ontvangen.

### Buurtcombinaties

Het gebruik onder minima is relatief gezien het grootst in de buurten Centrale Markt (Westerpark), Overtoomse Veld en in het Oostelijk Havengebied (Zeeburg): 20% tot 23% van de minima maakt daar gebruik van de bijzondere bijstand.

In de buurten Weteringschans en Grachtengordel-Zuid (Centrum), Nieuwendammerdijk (Noord) en Lutkemeer/Ookmeer (Osdorp) is het gebruik het laagst: 3% tot 6% van de minima.

**Figuur 2.2.3**



bron: DIA; bewerking O+S

### Bereik nagenoeg gelijk in vergelijking met 2002

In totaal zijn er 140.232 Amsterdammers die op het Wettelijk Sociaal Minimum leven. In principe komt iedereen in aanmerking voor bijzondere bijstand mits aangetoond wordt dat er bepaalde onvoorziene noodzakelijke uitgaven zijn die de draagkracht te boven gaan. De draagkracht wordt vastgesteld door de sociale dienst. In 2003 heeft 8% van de personen levend op het Wettelijk Sociaal Minimum bijzondere bijstand ontvangen. In voorgaande jaren lag dit percentage met 9% iets hoger.

## 2.3 Kwijtscheldingsregeling

Doel	Burgers met een minimuminkomen kwijtschelding verlenen voor enkele woonlasten verhogende belastingen en waterschapsvergoedingen.
Doelgroep	Alle burgers met een inkomen op bijstandsniveau.
Methode	Na aanvraag via een formulier neemt Dienst Belastingen Amsterdam in principe binnen twee maanden een beslissing. Bepaalde groepen kunnen in volgende jaren automatische kwijtschelding krijgen.
Partners	Dienst Belastingen, Sociale Dienst, Rijksbelastingdienst, Dienst Wonen.

Amsterdammers met een minimuminkomen kunnen voor 5 soorten belastingen kwijtschelding krijgen: Onroerende Zaakbelasting voor gebruikers (OZBG), Roerende Ruimtebelasting voor gebruikers (RRBG), Afvalstoffenheffing (AFV), Wet Verontreinigingsheffing Oppervlaktewater voor Woningen (WVOW) en Ingezetenenomslag (INGO). Voor de OZBG en RRBG is de Gemeente Amsterdam verantwoordelijk, voor de WVOW en de INGO de waterschappen en voor de AFV de stadsdelen. De heffing van de WVOW en AFV vond tot 2003 via de energienota van de NUON plaats. Sindsdien worden deze belastingen rechtstreeks geheven.

Het totale bedrag dat met kwijtschelding gemoeid is € 18.978.127,-

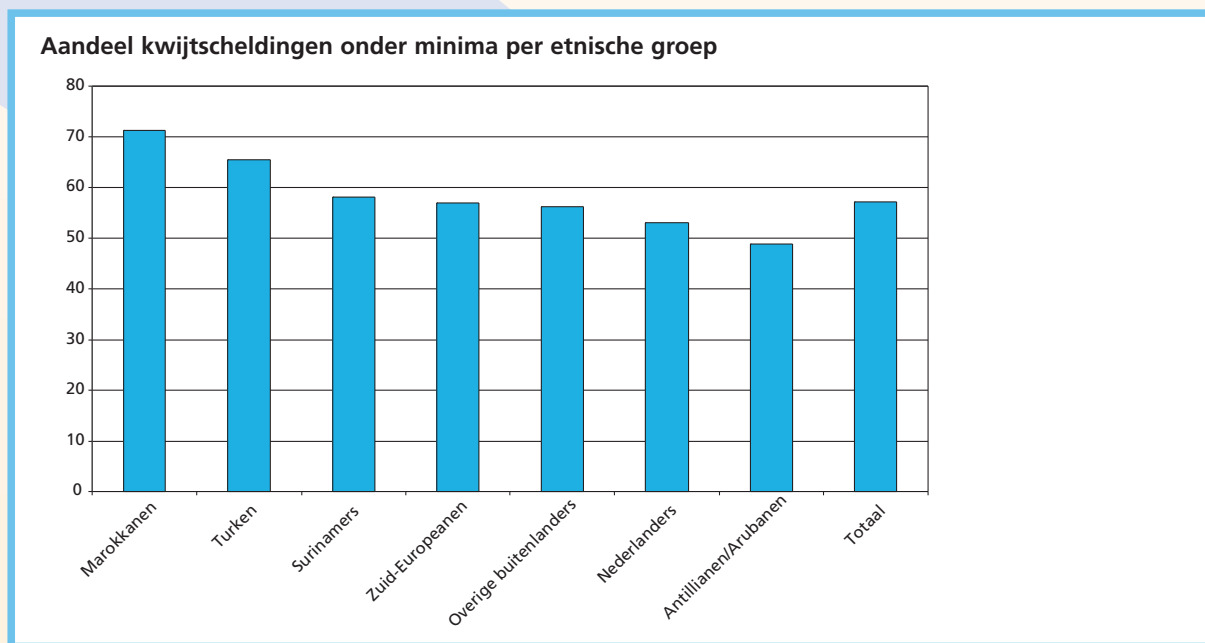
Bij 30.245 van de ongeveer 43.000 cliënten die in 2003 kwijtschelding hebben gehad, is de kwijtschelding automatisch verleend. Op basis van een koppeling met de sociale dienst en met AOW-bestanden is nagegaan of een Amsterdammer recht heeft op één of meerdere kwijtscheldingen. Het aantal automatische kwijtscheldingen is, althans op basis van de gegevens over de onroerend zaakbelasting, de laatste jaren vrij stabiel: ongeveer 31.000.

In totaal kregen 41.894 huishoudens kwijtschelding van één of meer heffingen. Dat is 57% van alle minimahuishoudens. Door het relatief hoge aantal automatische kwijtscheldingen, dus huishoudens die al eerder kwijtschelding hadden, zijn ook de veranderingen in achtergrondkenmerken niet heel erg groot:

- In ruim één op de vijf huishoudens (22%) is de oudste persoon 65 of ouder. In vergelijking met 2002 is dit aandeel stabiel (toen 23%).
- Evenals in 2002 is het aandeel alleenstaanden 53%, 17% eenoudergezinnen, 15% meerpersoons zonder kinderen en 15% meerpersoons met kinderen.
- 77% van de huishoudens met kwijtschelding leeft langer dan drie jaar op minimum, de rest tussen de 1 en 3 jaar. In 2002 was het aandeel dat langer dan 3 jaar op het minimum leeft 72%. Er is dus sprake van een lichte stijging.
- Ook het aandeel huishoudens dat van de bijstand leeft is licht gestegen: in 2002 53%, een jaar later 56%. Verder leeft 22% van de AOW terwijl 21% een andere inkomensbron heeft.
- in totaal heeft 61% een niet-Nederlandse achtergrond.

In figuur 2.3.1 is per etnische groep het percentage huishoudens met kwijtschelding ten opzichte van alle minima-huishoudens in die groep weergegeven.

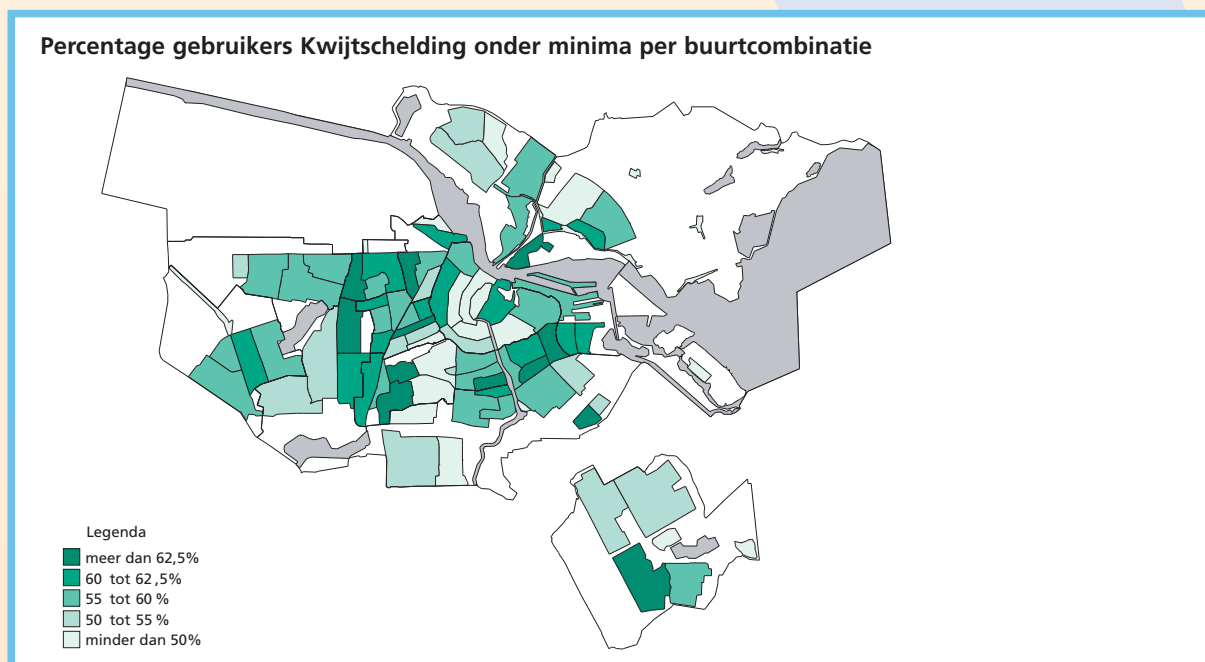
**Figuur 2.3.1**



bron: DIA; bewerking O+S

Bij de meeste groepen ligt het percentage kwijtscheldingen op of net iets onder het gemiddelde van 57%. Alleen bij Turkse en Marokkaanse huishoudens ligt het percentage kwijtscheldingen hoger: van Turkse minima-huishoudens maakt 65% gebruik van kwijtscheldingsregelingen, van Marokkaanse huishoudens is dat 72%.

**Figuur 2.3.2**



bron: DIA; bewerking O+S

Opvallende buurten zijn Overtoomse Veld en Westlandgracht in Slotervaart die bovengemiddeld scoren (resp. 68% en 62%). Ook Oost/Watergraafsmeer heeft enkele buurten waarin relatief veel gebruik wordt gemaakt van de Kwijtschelding: Betondorp, Oosterparkbuurt, Dapperbuurt, Transvaalbuurt (variërend van 61% tot 66%).

Tenslotte is het gebruik ook in drie buurten in Oud-Zuid relatief hoog: de Diamantbuurt, de Stadionbuurt en Willemspark (64%-65%).

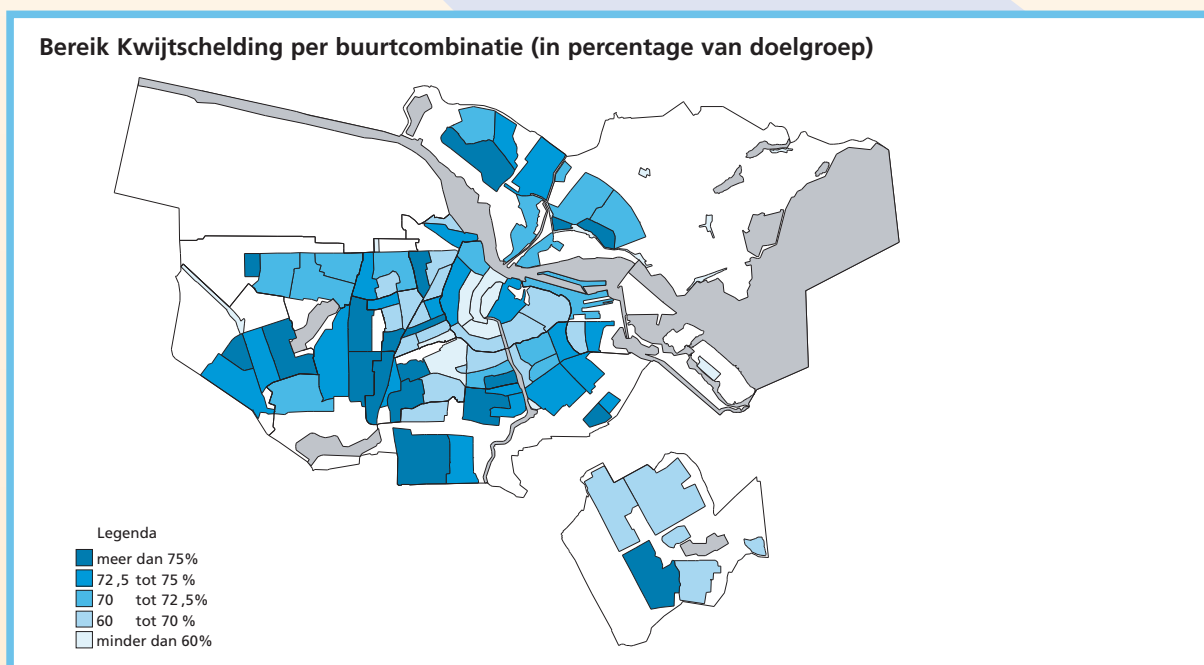
Ten slotte is het gebruik opvallend laag in Waterland (3%) en Grachtengordel-West (8%) en Waterland (3%).

### Bereik in 2003 stabiel

Om het bereik van deze voorziening te bepalen is nagegaan of een huishouden op basis van inkomen (tot 105% van het WSM) en vermogen tot de doelgroep behoort. Dit is iets te ruim genomen, de grens voor kwijtschelding ligt bij 100% WSM, niet bij 105%. In totaal voldoen 59.414 huishoudens aan deze eisen. Zeventig procent van deze doelgroep heeft in 2003 ook daadwerkelijk kwijtschelding voor één of meerdere voorzieningen ontvangen. In 2002 was dit nagenoeg gelijk: 69%. De overige 17.802 huishoudens hebben geen kwijtschelding gehad (niet aangevraagd, dan wel afgewezen).

In figuur 2.3.3 staat het bereik per buurtcombinatie weergegeven. Opvallend hoog is het bereik in twee buurten in stadsdeel Oud-Zuid: Willemspark (83%), de Diamantbuurt (78%) en de Hoofddorpleinbuurt (76%). In Betondorp (Oost/Watergraafsmeer) is het gebruik met 82% eveneens hoog. Ten slotte valt stadsdeel Noord op met een paar buurten: de tuindorpen Nieuwendam (82%), Buiksloot (80%) en Oostzaan (76%) Opvallend laag is het bereik in Grachtengordel West (10%) en in mindere mate de Vondelbuurt (48%).

Figuur 2.3.3



bron: DIA; bewerking O+S

### Niet-gebruik onder huishoudens met bijstand verder gegroeid

Van de 17.802 huishoudens die geen kwijtschelding hebben gehad, zijn de volgende achtergrondkenmerken bekend:

- 9% is ouder dan 65 jaar, wat in 2002 ook het geval was. Daarmee is het niet-gebruik relatief laag in deze leeftijdsgroep
- Als er gekeken wordt naar het niet-gebruik onder etnische groepen dan valt vooral de relatief grote groep Surinamers op: 19% van het totaal.
- Ruim de helft van de niet-gebruikers zijn alleenstaanden: 56%; 17% betreft éénoudergezinnen.
- In 2002 viel het relatief grote aandeel kortjarige minima op onder de niet-gebruikers. In 2003 betreft dat wederom een kwart (25%).
- Het aantal huishoudens dat van geen voorzieningen gebruik maakt onder de bijstandshuishoudens is zelfs hoger dan in 2002: toen 76%, nu 88%.

Tabel 2.3.1

Aantal kwijtscheldingen (kws) op 31 december per jaar naar soort heffing		
	aantal kws op 31/12/02 over 2002	aantal kws op 31/12/03 over 2003
Afvalstoffenheffing	41.820	42.395
Verontreinigingsheffing	36.253	37.294
Onroerende-zaakbelasting via koppeling GSD/AOW	31.464	28.728
Onroerende-zaakbelasting via formulier	11.022	13.297
Ingezetenenomslag via koppeling GSD/AOW	29.290	26.916
Ingezetenenomslag via formulier	9.051	11.064
totaal aantal cliënten	41.820	42.395

Bron: Gemeentebelastingen Amsterdam

Tabel 2.3.2

Totaal bedrag kwijtscheldingen per jaar en heffing		
	Totaalbedrag kws in 2002	Totaalbedrag kws in 2003
Afvalstoffenheffing	€ 9.281.000,=	€ 10.462.208,=
Verontreinigingsheffing	€ 4.029.322,=	€ 4.168.427,=
Onroerende-zaakbelasting via koppeling GSD/AOW	€ 2.481.283,64	€ 2.369.826,33
Onroerende-zaakbelasting via formulier	€ 860.293,92	€ 1.083.419,71
Ingezetenenomslag via koppeling GSD/AOW	€ 636.176,66	€ 631.529,54
Ingezetenenomslag via formulier	€ 198.601,41	€ 262.717,15
Overheadkosten GBA	€ 519.000,=	
Totaal	€ 14.488.877,64	
Overheadkosten per kwijtgescholden euro		0,04

Bron: Gemeentebelastingen Amsterdam

## 2.4 Woonlastenfonds

Doel	Huishoudens die Huursubsidie krijgen financieel ondersteunen bij extra hoge onontkoombare woonlasten.
Doelgroep	Huishoudens met Huursubsidie en een inkomen tot ca. 140% van het bijstandsniveau.
Methode	Een fondsuitkering wordt aangevraagd bij de Dienst Wonen. Deze berekent de (maandelijkse) uitkering, waarbij de dienst rekening houdt met onder meer lokale lasten en watergeld.
Partners	Dienst Wonen, Dienst Belastingen Amsterdam.

### Aantal huishoudens met Woonlastenfonds in één jaar tijd met de helft toegenomen

Indien een huishouden met huursubsidie en een inkomen tot ongeveer 140% van het bijstandsniveau extra hoge woonlasten heeft, komt men in aanmerking voor een bijdrage uit het Woonlastenfonds. Die bijdrage heeft betrekking op de zogenaamde kwaliteitskorting van de Huursubsidie, de Afvalstoffenheffing, de Onroerende Zaakbelasting en het watergeld.

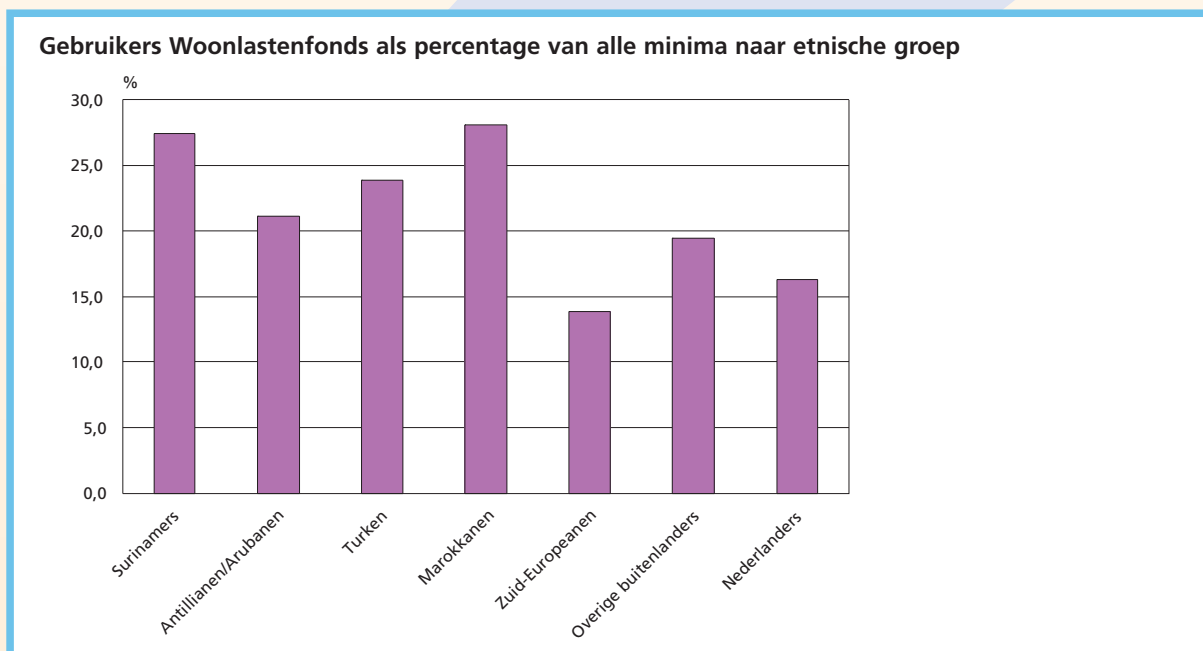
In het subsidiejaar 2002-2003 (van 1 juli tot 1 juli) hebben 21.463 Amsterdamse huishoudens een bijdrage uit het Woonlastenfonds ontvangen. In vergelijking met de 14.425 huishoudens van het subsidiejaar daarvoor (2001-2002) betekent dat een toename met nagenoeg de helft (49%).

De huishoudens met een bijdrage uit het Woonlastenfonds kunnen als volgt worden gekenmerkt:

- Twee van de vijf huishoudens met een uitkering uit het Woonlastenfonds (39%) zijn eenpersoons-huishoudens, in ruim één op de vijf gevallen betreft het eenoudergezinnen (22%) terwijl het in de overige gevallen meerpersoons-huishoudens betreft met (21%) en zonder kinderen (18%). In vergelijking met het jaar ervoor is er sprake van slechts geringe verschuivingen in de gezinssamenstelling.
- Bijna driekwart van de huishoudens (72%) bestaat uit een of meerdere personen tussen de 18 en 65 jaar. In het vorige subsidiejaar was dit ruim driekwart.

- Evenals in voorgaande jaren is de meerderheid van de huishoudens die een bijdrage uit het Woonlastenfonds ontvangen van allochtone afkomst (61%). Een vijfde van de gebruikers van het Woonlastenfonds heeft een Surinaamse achtergrond (19%), terwijl 12% van de huishoudens van Marokkaanse afkomst is. In figuur 2.4.1 staan de percentages gebruikers van het Woonlastenfonds per etnische groep minima. Daarin is af te lezen dat het gebruik onder Marokkaanse en Surinaamse minima relatief hoog is (respectievelijk 28% en 27% van beide groepen minima ontvangt Woonlastenfonds). De Nederlandse minima maken samen met de Zuid-Europeanen relatief gezien het minst gebruik van de voorziening.

**Figuur 2.4.1**



bron: DIA; bewerking O+S

In 2002 is de bovengrens om in aanmerking te komen voor een uitkering uit het Woonlastenfonds verhoogd van 120% tot 140%. In onderstaande tabel is te zien dat het aandeel bovenminima in dat jaar dan ook flink gestegen is (van 26% tot 41%). In 2003 neemt het aandeel minima weer toe. Van de minima die gebruik maken van het Woonlastenfonds leeft 80% drie jaar of langer van een inkomen tot 105% van het WSM. In 2002 was dit 72%.

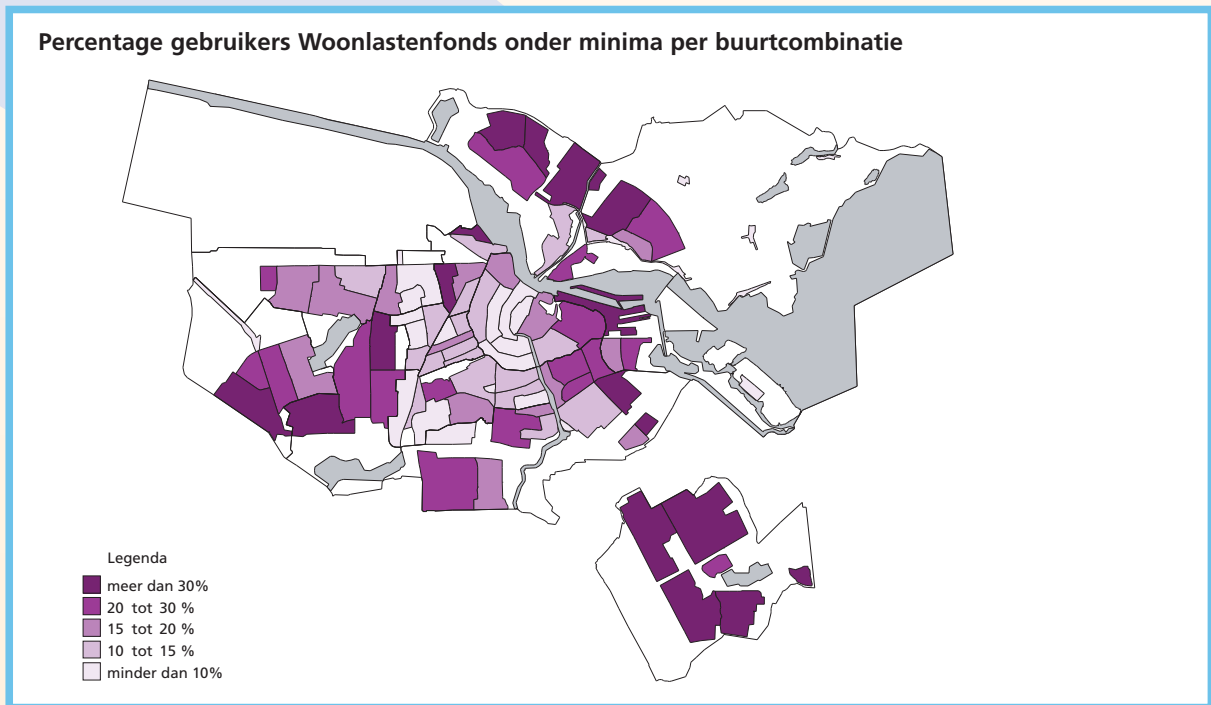
**Tabel 2.4.2**

Uitkeringen Woonlastenfonds naar inkomen (%)			
	2001	2002	2003
Minima (tot 105% van WSM)	74%	59%	69%
Tot 140% van WSM	26%	41%	31%

Bron: DIA. Bewerking O+S

Het aantal gebruikers dat leeft van een bijstandsuitkering is tussen 2002 en 2003 toegenomen van een derde naar ruim de helft (54%). Een kwart betreft AOW-ers, en een vijfde heeft een ander inkomen. Het gebruik van het Woonlastenfonds onder minima is relatief gezien het grootst in Oostzanerwerf (Noord 46%), gevolgd door Centrale Markt (Westerpark; 42%) een tweetal buurten in Slotervaart (Sloter-/Riekerpolder en Overtoomse Veld; resp. 38% en 36%) en Zuidoost (Holendrecht/Reigersbos en Bijlmer Oost; resp. 38% en 37%). Het Woonlastenfonds wordt in Centrum het minst gebruikt (beide Burgwallen; beide grachtengordelbuurten) gevolgd door twee buurten in De Baarsjes (Hoofdweg e.o. en Van Galenbuurt) Het gebruik onder minima varieert hierbij van (1% tot 7%).

Figuur 2.4.2



bron: DIA; bewerking O+S

## 2.5 Plusvoorziening

Doel	Een vrij besteedbaar eenmalig extraatje voor huishoudens die lange tijd van het sociaal minimum moeten rondkomen. In 2004 vervalt deze regeling, vervangen door de Plusvoorziening 65+ en de Langdurigheidstoeslag.
Doelgroep	Iedereen die drie jaar of langer moet rondkomen van het Sociaal minimum (tot 105% van het bijstandsniveau). Gezinnen ontvangen € 690,-, alleenstaanden € 460,-
Methode	Cliënten van de Sociale Dienst die tot de doelgroep behoren kregen automatisch een vereenvoudigd aanvraagformulier toegestuurd.
Partners	Sociale Dienst, Rijksbelastingdienst.

### Laatste verstrekking Plusvoorziening in oude stijl

In 2004 vervalt de Plusvoorziening. Er zullen dan twee nieuwe regelingen worden ingevoerd, de Plusvoorziening 65+ en de landelijke Langdurigheidstoeslag. 2003 geldt als een overgangsjaar, waarbij naast de Plusvoorziening ook een Langdurigheidstoeslag bestond. (Zie ook paragraaf 2.10 Langdurigheidstoeslag.) Vanaf 2004 komt er een nieuwe Plusvoorziening die alleen nog voor 65+ers.

Huishoudens die tot 2003 drie jaar lang van het minimum hebben geleefd en drie jaar geen Plusvoorziening hebben ontvangen, kregen de Plusvoorziening toegekend.

In totaal hebben 18.451 huishoudens in 2003 een uitkering in het kader van de Plusvoorziening gehad. Daarmee was een totaalbedrag gemoeid van € 9.433.000,- Dat is meer dan in 2002 maar minder dan in 2001 (resp. ruim € 3,6 en € 13 miljoen).

In tegenstelling tot 2002 is er relatief gezien in 2003 vaker een bedrag van € 460,- uitgekeerd (79% tegenover 55%) en minder vaak een bedrag van € 690,- (21% tegenover 45%). De verklaring hiervoor is dat in 2000 alleenstaanden jonger dan 65 jaar zonder kinderen voor het eerst Plusvoorziening konden krijgen. Deze groep kon grosso modo in 2003 weer aanspraak maken op de Plusvoorziening.

### Aandeel huishoudens met bijstand weer toegenomen

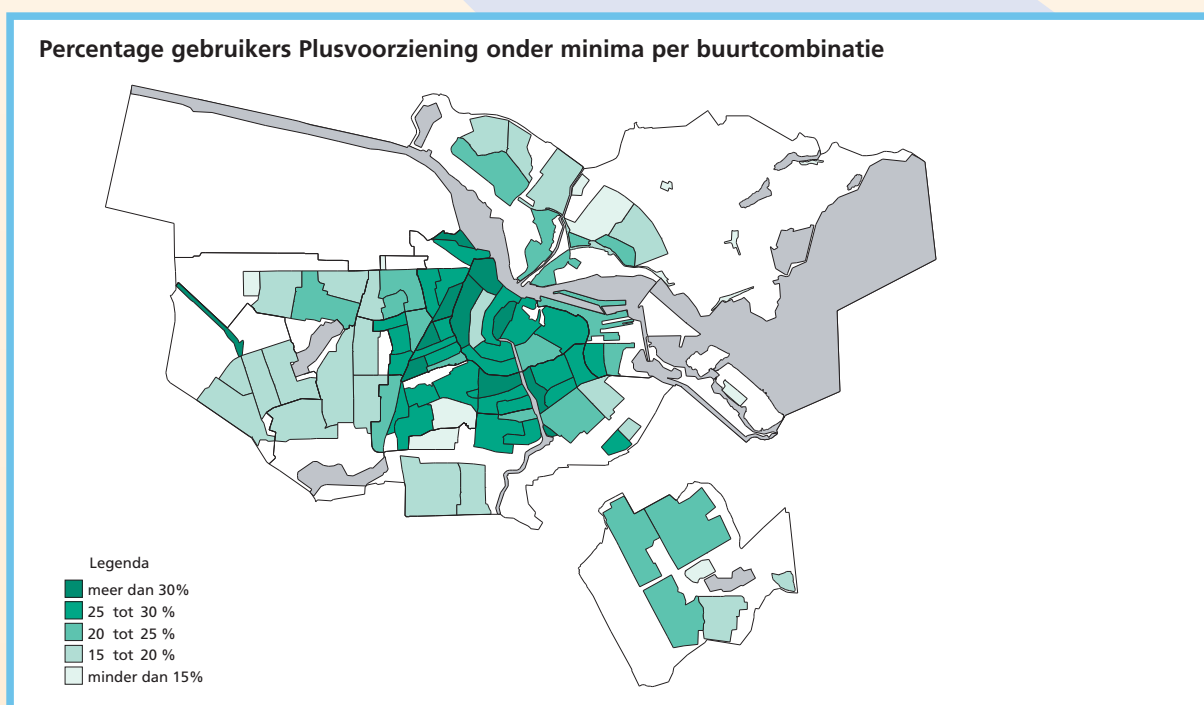
Huishoudens die in 2003 de Plusvoorziening hebben ontvangen kunnen worden gekenmerkt door:

- Een relatief groot aandeel alleenstaanden: 69%, (was 46% in 2002) en een kleiner aandeel eenoudergezinnen (8%, was 22%), meerpersoonshuishoudens zonder kinderen (in beide jaren 16%) en met kinderen (in 2003 7%; in 2002 16%)
- Een toegenomen aandeel huishoudens met een Nederlandse achtergrond (in 2002 ruim eenderde, in 2003 47%). Daar staat een kleiner geworden aandeel huishoudens van niet-westerse allochtone afkomst tegenover (15% is van Surinaamse afkomst).

- Een ten opzichte van 2002 afgenomen aandeel huishoudens waarvan minstens één lid ouder dan 65 is: toen 29% nu 15%.
- Een groeiend percentage huishoudens dat leeft van de bijstand. Werd in de vorige armoedemonitor over het jaar 2002 geconstateerd dat het aantal gebruikers dat niet van de bijstand leefde toegenomen was, in 2003 blijkt het aandeel dat de bijstand als voornaamste inkomensbron heeft, juist weer te zijn toegenomen van 47% naar 71%. 15% leeft van de AOW en 14% van een ander soort inkomen.
- In de onderstaande figuur is te zien dat het gebruik relatief hoog is in een aantal centrumbuurtten (Burgwallen Oude zijde, Haarlemmerbuurt, Nieuwmarkt/Lastage en Jordaan), De Kinkerbuurt en Overtoomse Sluis in Oud-West en Weesperzijde, en Dappertbuurt in Oost/Watergraafsmeer (variërend van 30% tot 35%). In enkele buurten in Zuidoost (Nellestein en Driemond) en Noord (Buikslotermeer en Nieuwendammerham) daarentegen is dat relatief laag (13% tot 15%)

Ook voor de meeste van deze verschillen ten opzichte van vorige jaren geldt dat de verklaring moet worden gezocht in de verruiming van de doelgroep in 2000.

**Figuur 2.5.1**



bron: DIA; bewerking O+S

## 2.6 Schuldhulpverlening

Doel	Vier doelen: problematische schulden saneren, huisuitzettingen en energieafsluiting voorkomen, ervoor zorgen dat schuldenaren beter kunnen omgaan met hun inkomen (budgetbegeleiding en inkomstenbeheer) en preventie tegen het ontstaan van schulden.
Doelgroep	Amsterdammers met problematische schulden.
Methode	Mensen met schulden kunnen voor advies, schuldsanering, crisisinterventie en budgetbegeleiding terecht bij twaalf bureaus voor schuldhulpverlening. Drie doelgroepen (ondernemers, verslaafden en daklozen) kunnen terecht bij andere, gespecialiseerde instanties.
Partners	Onder meer: instellingen voor maatschappelijk werk, sociaal raadslieden, verslavingszorg, HVO, Maatwerk, Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam, de arrondissementsrechtbank en de Sociale Dienst Amsterdam.

### Aantal aanmeldingen blijft fors toenemen

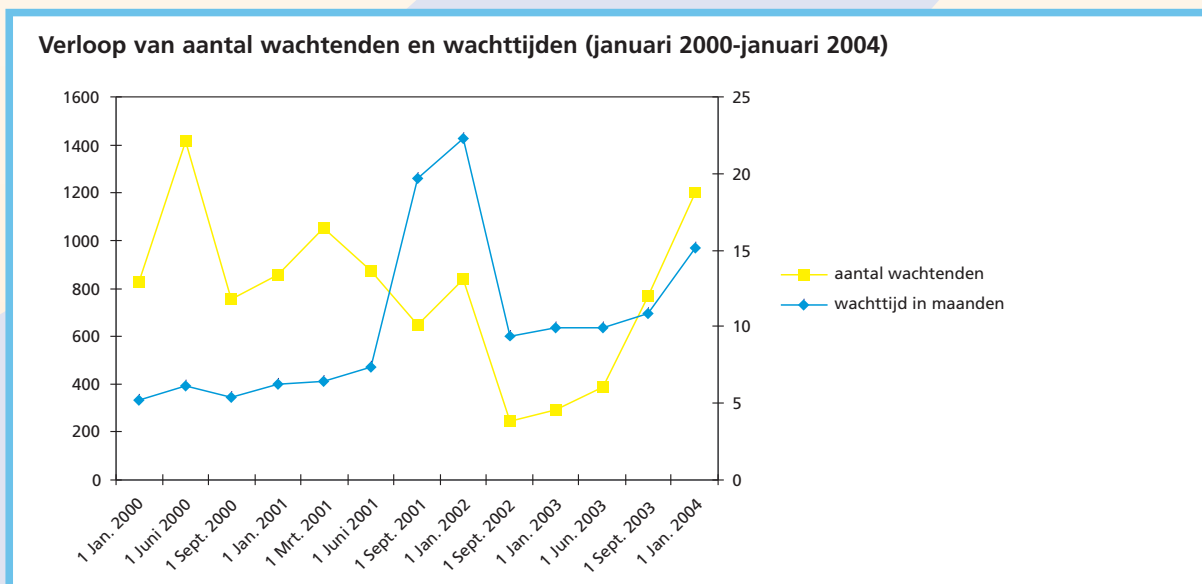
Nadat in 2002 al een flinke stijging was te zien, is het beroep op schuldhulpverlening in 2003 nog verder toegenomen. De verwachting is dat deze trend zich ook in 2004 zal voortzetten. In 2003 kwamen 7.199 aanmeldingen bij de bureaus voor schuldhulpverlening binnen, dit is 53% meer dan in het jaar daarvoor. De sterkste stijgingen in het aantal aanmeldingen vonden plaats in de Westelijke tuinsteden, Centrum en Noord. In 2003 zijn er in totaal 10.753 cliënten in behandeling, terwijl dat er in 2002 8.724 waren.

### Budgetspreekuur geschikt middel om erger te voorkomen

In 2003 zijn op alle schuldhelpbureaus budgetspreekuren ingevoerd. Cliënten kunnen hier binnen twee weken een eerste advies- en informatiegesprek krijgen. Het spreekuur blijkt een geschikt instrument te zijn om cliënten met niet-problematische schulden tijdig te informeren en adviseren waardoor erger voorkomen wordt. Ook zijn de wachttijden afgenomen door de invoering van de budgetspreekuren.

In 2003 zijn met name in de regio's Zuidoost, Oost, Noord (ongeveer 1100 bezoeken) en Centrum (673 bezoeken) de budgetspreekuren vaak bezocht.

Figuur 2.6.1



Bron: Om arm Amsterdam; bewerking O+S

De wachtlijst bestaat uit het aantal cliënten dat na aanmelding wacht op de start van hun schuldhulptraject. Nadat als gevolg van extra inzet zowel de wachtlijst als ook de wachttijd konden worden verkort in 2002, nemen beide sindsdien weer behoorlijk toe: het aantal wachtenden is tussen 1 januari 2003 en 1 januari 2004 verviervoudigd (van 292 naar 1201) terwijl de wachttijd met 50% is toegenomen (van 9,9 naar 15,2 maanden). Dit is een logisch gevolg van de grote instroom. De groeiende wachtlijst heeft belangrijke gevolgen voor de cliënt en voor de organisatie. Doordat mensen vaak laat of te laat bij de schuldhulpverlening aankloppen staat het water al aan de lippen. Als ze vervolgens een aantal maanden dienen te wachten voor de intake dan verworden een aantal zaken tot crisis.

Tabel 2.6.1

Gestarte hulpverleningstrajecten	2002 <sup>3</sup>	2003	Ontwikkeling
Crisisinterventie	1.436	2.207	+ 54 %
Schuldsaneringaanvraag GKA	1.580	1.734	+ 10 %
Schuldbemiddeling	1.223	965	- 21 %
WSNP toeleiding	507	438	- 14 %
Budgetbegeleiding	51	94	+ 84 %
Inkomensbeheer	98	173	+ 77 %
Nazorg	317	303	- 4 %
Totaal aantal trajecten	5.212	5.914	+ 14 %

De stijging van de instroom in de schuldhulpverlening zien we slechts gedeeltelijk terug in het aantal trajecten. Hieruit wordt duidelijk dat er niet voldoende capaciteit is om de gestegen aanmeldingen schuldhulpverlening om te zetten in trajecten. Binnen de trajecten stijgt met name het aantal crisisinterventies sterk in 2003

<sup>3</sup> De hier gepresenteerde gegevens over 2002 verschillen van die uit armoedemonitor 6. De redenen daarvoor zijn tweërlei: informatie en advies is hier niet meegenomen omdat dat voornamelijk in de budgetspreekuren plaats vindt; de gegevens in armoedemonitor 6 waren nog niet helemaal volledig op moment van levering. Bovenstaande cijfers zijn dat wel met als gevolg hogere cijfers voor alle trajecten.

(+ 58 procent). Ook zien we dat budgetbegeleiding en inkomensbeheer in 2003 behoorlijk zijn toegenomen. Het aantal schuldbemiddelingen blijft achter ten opzichte van 2002.

Een crisisinterventie heeft als doelstelling het oplossen van acute problemen zoals het voorkomen van huisuitzetting, afsluiting van water of energie, uitsluiting van ziektekostenverzekering of openbare verkoop van inboedel. Een crisisinterventie vergt een grote tijdsinvestering van de hulpverlening en doordat de problemen binnen 24 uur moeten worden verholpen, hebben deze trajecten voorrang en komen tussen het reguliere werk door. Het stijgend aantal crisisinterventies zet de overige hulpverlening onder druk.

### Aanmeldingen vooral toegenomen in Osdorp, Oost en Centrum

De vraag naar schuldhulpverlening is in 2003 fors toegenomen. In tabel 2.6.2 staat een overzicht per bureau.

Tabel 2.6.2

Aanmeldingen per regio <sup>4</sup>			
	2002	2003	Ontwikkeling
Zuidoost	714	854	+ 20 %
Oud-West+Nieuw-West 1	1.122	1.653	+ 47 %
Oost	635	1.164	+ 83 %
Osdorp	181	347	+ 92 %
Zuid	617	941	+ 53 %
Centrum	322	562	+ 75 %
Noord	653	1.032	+ 58 %
Nieuw-West 2	451	646	+ 43 %
Totaal	4.695	7.199	+ 53%

Opvallend is de stijging in de regio Oost en stadsdeel Osdorp, het aantal meldingen is bijna twee keer zoveel ten opzichte van 2002. Zuidoost blijft iets achter bij het gemiddelde. Dit heeft onder andere te maken met organisatorische problemen van de uitvoerende organisatie. Deze problemen zijn in de loop van 2003 opgelost, maar hebben wel effect op de cijfers.

Meer dan 60% van de cliënten meldt zich op eigen initiatief aan bij de schuldhulpverlening. In 2000 was dit 24%. De overige cliënten worden doorverwezen naar de schuldhulpverlening door instanties als het Maatschappelijk Werk, de Sociale Dienst en de Sociaal Raadslieden.

Tabel 2.6.3

Aantal en aandeel cliënten in 2002 en 2003 naar stadsdeel				
	Absoluut aantal in 2003	Percentage in 2003	Percentage in 2002	Aandeel inwoners in de stad
Amsterdam-Noord	1.032	14	14	12
Zuidoost	854	12	15	11
Amsterdam oud-zuid	751	10	13	11
Oost/Watergraafsmeer	695	10	9	8
Binnenstad	563	8	8	11
Westerpark	481	7	5	5
Zeeburg	469	6	1	5
Bos en Lommer	463	6	8	4
De Baarsjes	425	6	8	5
Osdorp	347	5	3	6
Geuzenveld/Slotermeer	338	5	2	6
Slotervaart	308	4	5	6
Oud-west	283	4	7	4
Zuideramstel	189	3	2	6
Totaal	7.198	100	100	100

bron: KWIZ 2003, bewerking O+S

<sup>4</sup> Regio Oud-West + Nieuw-West 1 bestaat uit de stadsdelen Oud-West, Westerpark, De Baarsjes en Bos&Lommer; regio Nieuw-West 2 bestaat uit de stadsdelen Slotervaart en Geuzenveld-Slotermeer.

### Achtergrondkenmerken <sup>5</sup>

Van de 7.198 cliënten komen relatief de meeste uit stadsdeel Amsterdam-Noord (14%), Zuidoost (12%), Oost/Watergraafsmeer en Amsterdam Oud-Zuid (beide 10%) (zie tabel 2.6.3). Een vergelijking met 2002 laat geen grote verschillen zien. Opvallend is alleen de toename van het aandeel cliënten in Zeeburg (van 1% naar 6%) en in mindere mate in Geuzenveld/Slotermeer (van 2% naar 5%)

Nagenoeg een kwart van de huishoudens die gebruik maken van schuldhulpverlening is van Nederlandse afkomst. In 2002 was dit aandeel nog 43%. Daarmee is sprake van een behoorlijke afname onder deze bevolkingsgroep. In vergelijking met het aandeel in de bevolking (52%) is deze groep ondervertegenwoordigd. De grootste groep cliënten met schuldhulpverlening is in 2003 van Surinaamse afkomst: 29% (tegenover een aandeel in de bevolking van 9%). In 2002 was dit nog 21%. De cliëntèle van Marokkaanse komaf lijkt zich enigszins te stabiliseren in 2002 10%, een jaar later 11% (aandeel in de bevolking is 11%). Een laatste opvallende groep is die van Antilliaanse afkomst: 6% van het alle cliënten, terwijl het aandeel in de bevolking 2% is. In 2002 was hun aandeel nog 4%.

Evenals voorgaande jaren vormen alleenstaanden relatief gezien de grootste groep cliënten: 43%. Echter, in vergelijking met de 58% in 2002 is er sprake van een afname. Vergeleken met de Amsterdamse populatie (waarvan 54% alleenstaand is) is er nu sprake van een ondervertegenwoordiging. Eenoudergezinnen zijn in 2003 nog steeds oververtegenwoordigd (21% tegenover 9%) ten opzichte van de populatie, maar hun aandeel lijkt wel af te nemen (in 2002 24%). Drie van de vijf schuldhulpverleningscliënten (60%) zijn tussen de 25 en 45 jaar, wat een oververtegenwoordiging betekent ten opzichte van de populatie (39% van de Amsterdammers behoort tot deze leeftijdscategorie). De groep 65-plussers is ondervertegenwoordigd (4% versus 12%) evenals de jongeren tot 25 jaar (6% versus 28%).

Binnen de schuldhulpverlening heeft 55% van de cliënten een inkomen tot 105% van het Wettelijk Sociaal Minimum: 38% heeft een bijstandsuitkering (in 2002 32%). Ruim de helft van de minima die gebruik maken van schuldhulpverlening leeft al meer dan 3 jaar van dat minimuminkomen.

Bijna driekwart van de cliënten heeft een inkomen tot € 900 netto. Elf procent beschikt over een inkomen hoger dan € 1.200 en de rest heeft een inkomen tussen de 900 en 1.200 euro. In 2002 had 47% een inkomen minder dan € 864 terwijl dat bij 19% meer was dan € 1182. Dat duidt op een daling van het inkomen, waarbij moet worden aangetekend dat in beide jaren niet van alle cliënten het inkomen bekend was.

De meeste cliënten hebben een schuld tussen de 2.500 en 10.000 euro (46%). Bij ruim eenderde (35%) is dat meer dan € 10.000 en bij bijna een vijfde (18%) is dat minder dan € 2.500. Een beeld dat niet drastisch afwijkt van dat in 2000 en in 2002.

## 2.7 Fonds Bijzondere Noden

Doel	Een laatste redmiddel bieden voor Amsterdammers in financiële nood.
Doelgroep	Amsterdammers die in financiële problemen verkeren en daarvoor geen beroep kunnen doen op voorzieningen als de bijzondere bijstand of Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam.
Methode	Aanvragen verlopen via hulpverleningsinstanties.
Partners	Stichting Samenwerking voor Bijzondere Noden, geldgevende fondsen, geldvragende organisaties, gemeente, Sociale Dienst, Gemeentelijke Kredietbank Amsterdam.

Naast bijdragen van particuliere fondsen wordt het werk van de Stichting Samenwerking voor Bijzondere Noden Amsterdam (SSBNA) mede mogelijk gemaakt door de jaarlijkse bijdrage die in het kader van het Armoedebeleid vanaf 1998 wordt verstrekt. Met deze bijdrage werden in 2003 265 cliënten middels een gift geholpen. De eerste jaren schommelde het aantal aanvragen steeds rond de 150.

De stijging is vooral veroorzaakt door cliënten die een bijdrage in de kosten van levensonderhoud hebben aangevraagd. Voor de kosten van levensonderhoud wordt in de regel een relatief kleine bijdrage verstrekt. Om deze reden is het bedrag dat het fonds heeft uitgekeerd in 2003 slechts met een kleine 2% toegenomen (€ 105.980) bij een stijging van het aantal cliënten met 80%.

<sup>5</sup> Hiervoor zijn gegevens uit het rapport "uit de schulden" gebruikt (KWIZ 2003, 'Uit de schulden' pagina 29-33).

In onderstaande tabellen wordt een overzicht gegeven van de achtergrondkenmerken van de cliënten van het Fonds Bijzondere Noden. De volgende punten vallen op:

- Het aandeel van jongere cliënten tot 22 jaar is de laatste drie jaar afgenomen, terwijl het aandeel van de 65-plussers het laatste jaar is verdrievoudigd;
- Het aandeel alleenstaande ouders is de laatste drie jaar sterk toegenomen en is in 2003 het meest voorkomende huishoudtype geworden onder de cliënten van het fonds (46%);
- Het aandeel van de cliënten met een minimumuitkering laat een stijgende lijn zien naar 92% in 2003.

Tabel 2.7.1

Achtergrondkenmerken cliënten Fonds Bijzondere Noden (%)		2003	2002	2000
Leeftijd	t/m 22 jaar	12	17	28
	23-64 jaar	79	80	69
	65 jaar en ouder	9	3	3
Huishoudtype	Alleenstaand	44	48	43
	Alleenstaande ouder	46	38	28
	Stellen met kinderen	6	12	26
	Stellen zonder kinderen	4	2	2

Bron: SSBNA. Bewerking O+S

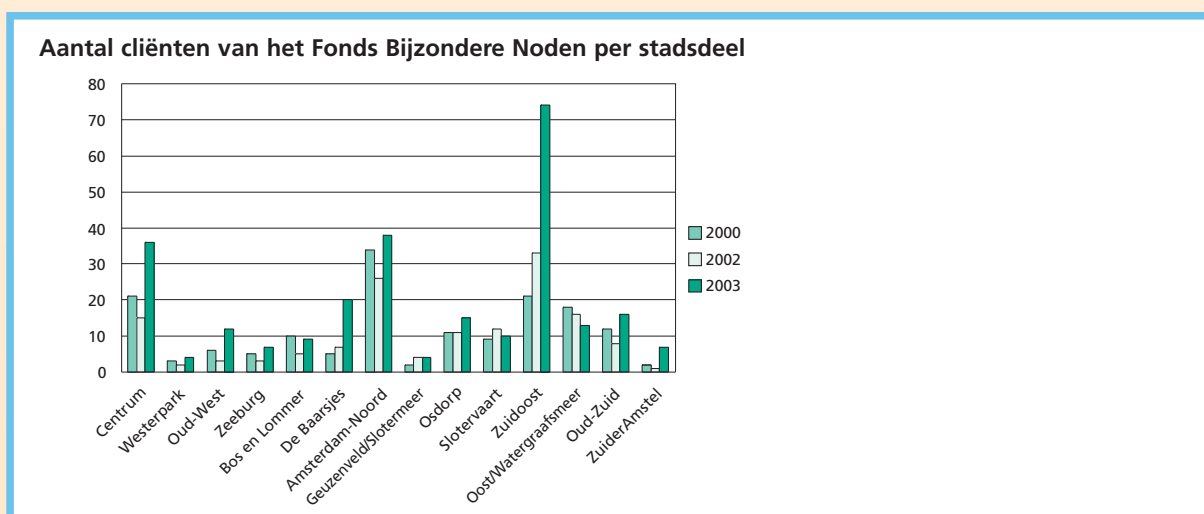
Tabel 2.7.2

Inkomenskenmerken cliënten Fonds Bijzondere Noden (%)		2003	2002	2000
Inkomen	Werk	6	10	14
	Uitkering	94	90	86
Hoogte inkomen	Minimumuitkering	92	83	82
	Idem (plus)	1	6	4
	Minimumloon	2	2	5
	Idem (plus)	4	9	9

Bron: SSBNA. Bewerking O+S

Net als in 2002 vinden in 2003 de meeste verstrekkingen uit het Fonds Bijzondere Noden plaats in Zuidoost. Het aantal is in dit stadsdeel meer dan verdubbeld tot 74. Grote stijgingen ten opzichte van 2002 hebben in bijna alle stadsdelen plaatsgevonden.

Figuur 2.7.1



Bron: SSBNA. Bewerking O+S

## 2.8 Stadspas

Doel	Gebruik stimuleren van culturele, sportieve, recreatieve voorzieningen die relatief weinig worden gebruikt door Amsterdammers met een laag inkomen of een hoge leeftijd.
Doelgroep	De Stadspas is bestemd voor alle AOW-ers, mensen met een bijstandsuitkering, cliënten van Bureau Kwijtschelding van Dienst Belastingen, mensen met een uitkering van UWV met een toeslag (uit de Toeslagenwet), mensen met een Wajong-uitkering en alle mensen die deelnemen aan een inburgeringstraject. Behalve voor de 65-plussers en mensen met een Wajong-uitkering geldt: heeft het gezinshoofd recht op de pas, dan komen ook de partners en kinderen van 3 tot 18 jaar in aanmerking.
Methode	De Stadspas moet worden aangevraagd bij Team Stadspas. In de volgende jaren krijgt men, na controle, die plaats vindt door middel van positieve bestandskoppeling, automatisch een Stadspas toegestuurd. Pashouders krijgen korting bij circa 350 instellingen en bedrijven. Zij ontvangen cheques voor extra aanbiedingen waarmee in het Amsterdams Stadsblad wordt geadverteerd. Er zijn extra acties voor kinderen in vakantieperiodes.
Partners	Stadspas, ruim 350 bedrijven en instellingen, Sociale Dienst, Dienst Belastingen, Bevolkingsregister, andere gemeentelijke diensten, Gemeenten Diemen, Oostzaan en Landsmeer.

### Toenemend bereik onder de Stadspasbezitters

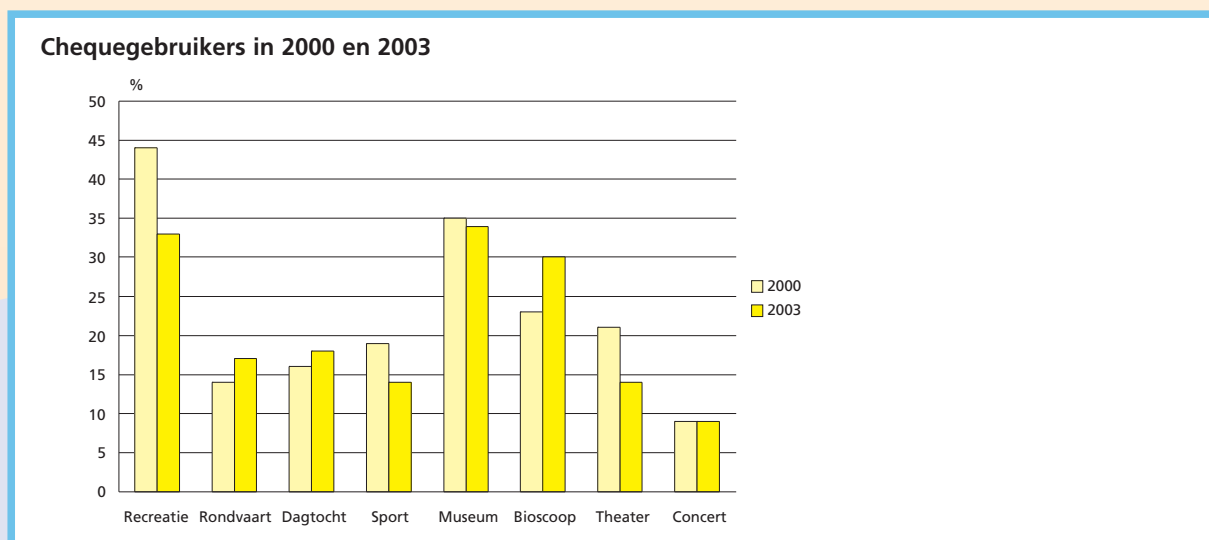
Tussen 1 januari 2003 en 31 december van dat jaar hadden 200.356 mensen recht op de Stadspas. Uiteindelijk hebben 158.479 personen (79%) de pas daadwerkelijk gekregen. De overige rechthebbenden hebben hem niet aangevraagd (20%) dan wel geweigerd (0,6%). In 2002 waren er 155.997 Stadspashouders (74% van de 211.346 rechthebbenden). Uit deze gegevens kan worden afgeleid dat de trend van de afgelopen jaren van, absoluut gezien steeds minder rechthebbenden en Stadspasbezitters maar relatief gezien gelijke aantallen bezitters doorbroken lijkt: niet alleen het aantal bezitters is toegenomen maar ook het bereik.

In 2003 hebben 36.653 pashouders (23%) gebruik gemaakt van de maandelijkse cheque-aanbiedingen. Met deze cheques kunnen Stadspashouders bij een groot aantal bedrijven en instellingen hoge korting krijgen op producten en diensten. In vergelijking met 2002 is het aantal chequegebruikers met 6% toegenomen (in dat jaar waren er 34.585 chequegebruikers, dat wil zeggen 21% van de Stadspashouders). Ruim de helft (55%) heeft tussen de twee en vijf keer gebruik gemaakt van de aanbiedingen, terwijl 8% dat vaker heeft gedaan. De overige chequegebruikers (39%) maakten één keer gebruik van een aanbieding.

### Recreatie, museum- en bioscoopbezoek blijven belangrijkste gebruiksdoeleinden cheques

In figuur 2.8.1 is het chequegebruik van 2003 vergeleken met dat van 2000. Een drietal soorten gebruik valt op. Terwijl in 2000 bijna de helft van de gebruikers (44%) de cheques voor recreatieve doelen inwisselde, is dit aandeel in 2003 afgenomen tot 33%. De relatief grootste groep (34%) in 2003 heeft de cheques verzilverd bij een museum. Ten slotte blijkt de groep die de cheques gebruikte voor bioscoopbezoek tussen 2000 en 2003 te zijn toegenomen van 23% tot 30%.

Figuur 2.8.1



bron: DIA; bewerking O+S

In totaal wisselden de 36.653 pashouders in 2003 91.981 cheques in, ofwel gemiddeld 2,5 cheques per persoon. In 2000 zijn er 86.781 cheques ingewisseld, wat een toename van 6% betekent in 3 jaar. In totaal is er in 2003 voor een bedrag van € 625.123,10 aan kortingen gegeven. Per ingewisselde cheque is dat een bedrag van € 6,80. Het is niet bekend hoeveel er gebruik wordt gemaakt van Stadspaskorting op vertoon van de pas, maar een aanzienlijk aantal mensen maakt van deze mogelijkheid gebruik. Het gaat hier bijvoorbeeld om kortingen op het gebruik van de bibliotheek en op het bezoek van een zwembad.

Van 148.952 Amsterdamse Stadspashouders zijn achtergrondkenmerken beschikbaar <sup>6</sup>. Als we deze nader bekijken levert dat het volgende beeld op.

- De leeftijdsverdeling is vrij stabiel door de jaren heen. Bijna de helft is 65 of ouder (48%), terwijl 17% jonger dan 18 is.
- Hetzelfde geldt voor de verdeling naar etnische achtergrond. Evenals in 2000 en 2002 is ruim de helft van de Stadspashouders van Nederlandse afkomst (53%). Deze verdeling is representatief voor de Amsterdamse populatie (Amsterdammers van Nederlandse afkomst: 54%). Surinamers, Antillianen, Marokkanen en Turken zijn in lichte mate ondervertegenwoordigd.

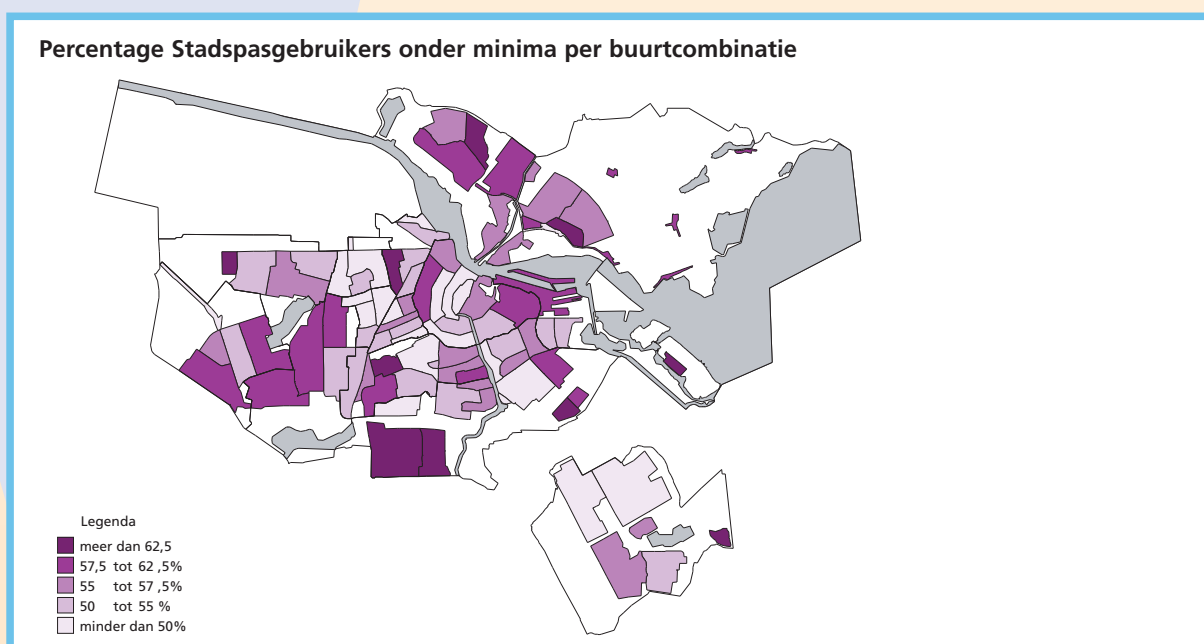
### Aandeel AOW-huishoudens onder Stadspashouders toegenomen in 2003

De Stadspashouders wonen in 98.019 huishoudens. De huishoudens met één of meer Stadspasbezitters hebben de volgende achtergrondkenmerken.

- Het aandeel alleenstaanden (56%) evenals het aandeel éénoudergezinnen (8%) onder de huishoudens met één of meer Stadspassen komt overeen met het aandeel in heel Amsterdam. De meerpersoonshuishoudens zonder kinderen zijn in lichte mate oververtegenwoordigd (23% versus 20%) terwijl die met kinderen iets ondervertegenwoordigd zijn (11% tegenover 14%).
- Van een gedeelte van de huishoudens die een Stadspas hebben is de bron van inkomen bekend. Het deel van de huishoudens dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen is nagenoeg gelijk aan dat in 2002: toen was dat 42%, nu 43%. Bijna de helft (48%) heeft als voornaamste bron van inkomen een AOW-uitkering, terwijl 19% van een ander inkomen leeft. Het aandeel AOW'ers is sinds 2002 toegenomen met 10% (toen 38%).
- 45% van de huishoudens met een Stadspas leeft van een minimuminkomen. Dat is nagenoeg hetzelfde aandeel als in 2002 (toen 44%). Van deze groep zit 81% drie jaar of langer op het minimum, terwijl 3% de Stadspas in 2002 de eerste keer heeft aangevraagd.

In figuur 2.8.2 is het Stadspasbezit onder minima naar buurtcombinatie weergegeven. De grootste concentraties zijn te vinden in Buitenveldert (oost), Centrale Markt, Eendracht, Tuindorp Nieuwendam en Willemspark (variërend van 65% tot 72%)

**Figuur 2.8.2**

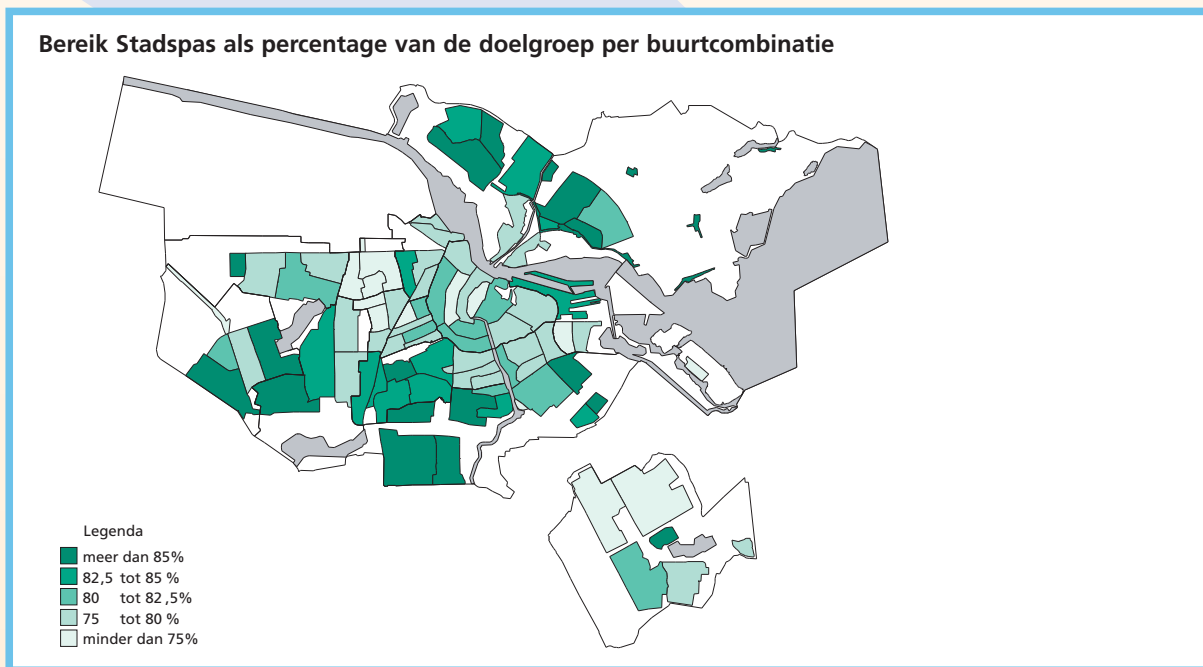


bron: DIA; bewerking O+S

<sup>6</sup> De Stadspasgebruikers uit Diemen, Oostzaan en Landsmeer zijn hier buiten beschouwing gelaten.

In figuur 2.8.3 is een grafisch overzicht gemaakt van het bereik van de Stadspas in Amsterdam. Met percentages variërend van 88% tot 92% is het bereik in Buitenveldert erg hoog. In Grachtengordel-west, Sloterdijk, Buiksloterham, IJ-eiland, Van Galenbuurt en Bijlmer Centrum is het bereik relatief laag (variërend van 61% tot 69%).

**Figuur 2.8.3**



bron: DIA; bewerking O+S

### Niet-Gebruik

Eén op de vijf rechthebbenden (20%) op de Stadspas maakt geen gebruik van dat recht. Van deze niet-gebruikers is 29% 65 jaar of ouder (vergeleken met 2002 een toename van 6%). Het aandeel minima onder de niet-gebruikers is vrij stabiel: evenals in 2002 maakt een kwart geen gebruik van de cheque-aanbiedingen. Van de bovenminima die recht hebben op de Stadspas maakt 15% geen gebruik van dit recht. Hoe vaak er gebruik wordt gemaakt van kortingen op vertoon van de Stadspas is onbekend.

## 2.9 Ziektekostenverzekering voor minima

Doel	Alle minima een aanvullend pakket voor de ziektekostenverzekering bieden tegen een redelijk tarief.
Doelgroep	Alle Amsterdamse minima.
Methode	Direct Mail naar alle Amsterdamse Sociale Dienstcliënten.
Partners	AGIS Zorgverzekeringen, Sociale Dienst.

De gemeente Amsterdam heeft in 2001 samen met zorgverzekeraar AGIS twee aanvullende ziektekostenverzekeringen ontwikkeld, de AV Amsterdam en de AV Plus Amsterdam. Alle Amsterdammers met een minimuminkomen kunnen deelnemen aan deze aanvullende verzekeringen. De dekking van de AV (Plus) is uitgebreider dan bij vergelijkbare AGIS pakketten. Dit zorgt ervoor dat de verzekerde voor een aantal kosten geen bijzondere bijstand aan hoeft te vragen, maar de kosten rechtstreeks kan declareren bij AGIS. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om brillen, tandartskosten, orthodontie en diverse eigen bijdragen voor bijvoorbeeld fysiotherapie en de anticonceptiepil. De premie voor de aanvullende verzekering wordt automatisch betaald via de Sociale Dienst Amsterdam voor mensen met een bijstandsuitkering. De overige minima kunnen gebruik maken van automatische incasso bij AGIS.

### Aantal polishouders in 2003 verder gegroeid

In 2003 nemen er in totaal 48.000 huishoudens deel aan de regeling. Tweederde van alle Amsterdamse minima-huishoudens is nu via de AV bijverzekerd.

In 2002 waren er ongeveer 43.000 minimahuishoudens die gebruik hebben gemaakt van de pakketten. Het aantal deelnemende huishoudens is het afgelopen jaar met ongeveer 12% gegroeid. Van de 48.000 huishoudens zijn er 38.360 via de sociale dienst verzekerd (in 2002 36.928). Onder de overige minima bevinden zich 13.000 polishouders. Dit betreft omgerekend zo'n 9.700 huishoudens. Van de cliënten maakt driekwart gebruik van de AV Plus en heeft een kwart een standaard AV verzekering.

## 2.10 Langdurigheidstoeslag

Doel	Een jaarlijks vrij besteedbaar eenmalig extraatje voor huishoudens die lange tijd van het sociaal minimum moeten rondkomen. In 2003 is deze regeling naast de Plusvoorziening gekomen.
Doelgroep	Huishoudens die vijf jaar of langer moeten rondkomen van het Sociaal minimum (tot 105% van het bijstandsniveau) en in 2001 of 2002 de Plusvoorziening hebben ontvangen. Gezinnen ontvangen € 450,-, alleenstaande ouders € 400,- en alleenstaanden € 320,-
Methode	Direct Mail aan ontvangers van de Plusvoorziening 2001 of 2002.
Partners	Sociale Dienst, Rijksbelastingdienst.

### Langdurigheidstoeslag in 2003 als overgangsregeling aangepast ingevoerd

In 2004 zal de landelijke Langdurigheidstoeslag worden ingevoerd. De Plusvoorziening zal dan komen te vervallen. Het jaar 2003 geldt als een overgangsjaar. Gemeenten hadden op grond daarvan speelruimte in de uitvoering van de Langdurigheidstoeslag.

Amsterdam heeft deze speelruimte benut door aan te sluiten bij de eigen Amsterdamse Plusvoorziening.

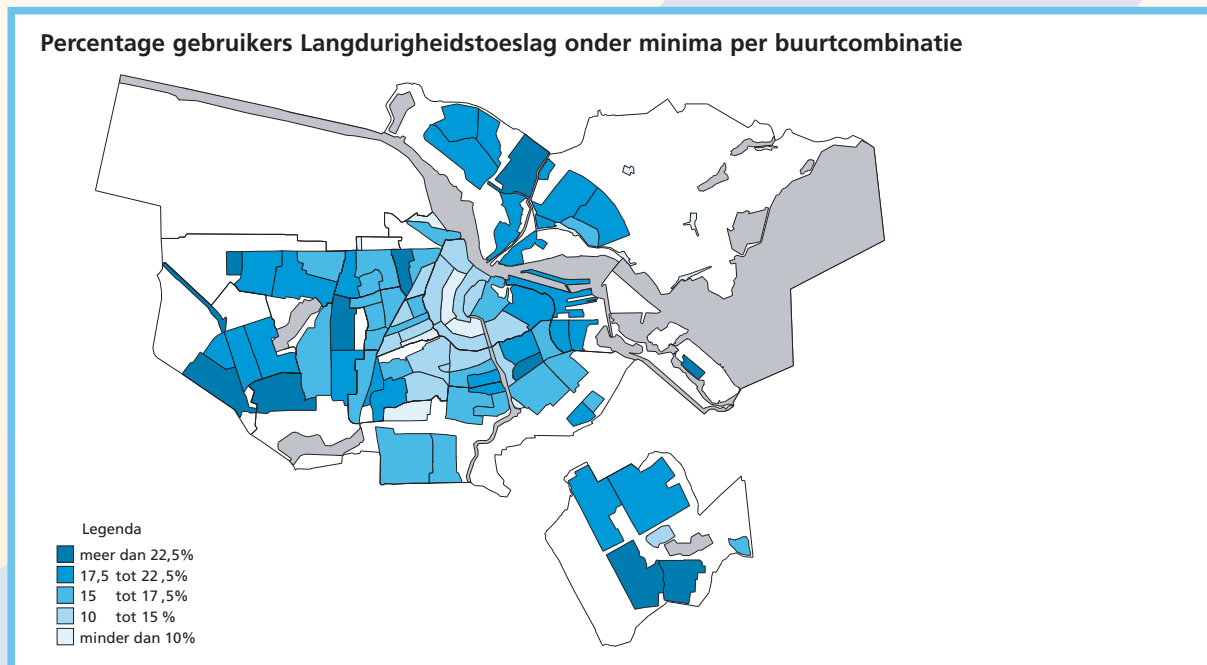
Huishoudens die tot 2003 vijf jaar lang van het minimum hebben geleefd en in 2001 of 2002 de Plusvoorziening hebben ontvangen, kwamen in aanmerking voor de Langdurigheidstoeslag. In totaal 13.553 huishoudens hebben dat jaar de toeslag ontvangen. In totaal is een bedrag van € 5.027.000 uitgekeerd.

### Een kwart van de toekenningen gaat naar eenoudergezinnen

Wie hebben de Langdurigheidstoeslag aangevraagd?

- Ruim tweederde van de huishoudens die de Langdurigheidstoeslag hebben ontvangen (68%) is tussen de 18 en 65, terwijl eenderde (32%) ouder is dan 65.
- Ruim de helft van de ontvangers (53%) heeft een niet-westerse allochtone achtergrond; ruim eenderde is autochtoon (36%). Evenals bij de Plusvoorziening valt het relatief grote aandeel huishoudens van Surinaamse afkomst op (19%); een andere opvallende groep is die van de huishoudens met een Marokkaanse achtergrond (13%). Beide zijn in vergelijking met de Amsterdamse populatie oververtegenwoordigd (resp. 9% en 8%)
- Ruim twee van de vijf huishoudens zijn alleenstaand (43%), een kwart betreft een eenoudergezin (25%), een zesde deel een meerpersoonshuishouden zonder kinderen (17%) en een zevende deel een meerpersoonshuishouden met kinderen huishoudens (15%).
- Eenderde (32%) van de huishoudens heeft de AOW als belangrijkste inkomensbron en 59% heeft bijstand. 10% heeft een andere bron van inkomen.
- Enkele opvallende buurtcombinaties wat betreft het gebruik van de Langdurigheidstoeslag zijn Eendracht in Geuzenveld, Centrale Markt in Westerpark en Holendrecht/Reigersbos in Zuidoost, waar 27% tot 29% van de minima de toeslag heeft ontvangen. In enkele buurten in Oud Zuid (Apollobuurt, Duivelseiland) Centrum (Weteringschans, Grachtengordel Zuid en West) en Oud-West (Helmerbuurt, Vondelbuurt) is het gebruik daarentegen laag (3% tot 13%)

**Figuur 2.10.1**



bron: DIA; bewerking O+S

## 2.11 PC-regeling

<b>Doel</b>	Vorkomen dat kinderen uit minimagezinnen een schoolachterstand oplopen
<b>Doelgroep</b>	Amsterdamse kinderen uit minimahuishoudens die overgaan naar het voortgezet onderwijs
<b>Methode</b>	Gezinnen die eerder gebruik hebben gemaakt van een gemeentelijke voorziening en die tot de doelgroep behoren, krijgen via het DIA automatisch een aanvraagformulier thuisgestuurd. Overige gezinnen kunnen een formulier aanvragen bij de Sociale Dienst. De kinderen moeten voor zij de computer krijgen eerst een PC-vaardigheidsbewijs halen.
<b>Partners</b>	Sociale Dienst

Om te voorkomen dat kinderen een leerachterstand oplopen omdat zij thuis geen computer hebben, heeft de Sociale Dienst in 2003 een regeling in het leven geroepen waarmee kinderen uit minimagezinnen in aanmerking kunnen komen voor een gratis computer. De voorwaarden waaraan het kind moet voldoen zijn dat hij of zij in Amsterdam woont (inwonend bij ouders), overgaat naar het voortgezet onderwijs (geboren in de periode van 1 oktober 1990 tot 1 oktober 1991) en ouders heeft met een inkomen op bijstandsniveau. Daarnaast moeten de kinderen vóór zij de computer krijgen eerst een PC-vaardigheidsbewijs halen. Dit certificaat kan verdiend worden door een basiscursus van een dagdeel te volgen bij het ROC. Deze cursus wordt eveneens vergoed.

Aanvragen voor een computer konden in 2003 worden ingediend tussen 1 juli en 1 oktober. Op basis van gegevens uit het Dynamisch Inkomensbestand Amsterdam (DIA) hebben 1.642 huishoudens een aanvraagformulier ontvangen voor de PC-regeling. Daarnaast zijn er 200 formulieren gestuurd aan mensen die uit zichzelf naar de PC-regeling hebben geïnformeerd. Van de in totaal 1.842 aanvraagformulieren zijn er uiteindelijk 1.577 weer ingeleverd (86%).

**Tabel 2.11.1**

<b>Respons op uitgedeelde aanvraagformulieren PC-regeling 2003</b>			
<b>Bron</b>	<b>Uitgezet</b>	<b>Geen reactie</b>	<b>Ontvangen</b>
DIA	1.642	251	1.391
Overig	200	14	186
<b>Totaal</b>	<b>1.842</b>	<b>265</b>	<b>1.577</b>

Bron: Om arm Amsterdam

Van de 1.577 aanvragen voor een computer heeft de Sociale Dienst er 1.345 gehonoreerd (85%).

**Tabel 2.11.2**

<b>Resultaat aanvragen PC-regeling 2003</b>			
	<b>Afkomstig uit DIA</b>	<b>Overig</b>	<b>Totaal</b>
Verstrekt	1.247	98	1.345
Buiten behandeling	98	9	107
Afgewezen	52	73	125
<b>Totaal</b>	<b>1.397</b>	<b>180</b>	<b>1.577</b>

Bron: Om arm Amsterdam

In totaal is 8% van de aanvragen afgewezen. Van de aanvragen van huishoudens die door het DIA zijn geselecteerd zijn er 52 afgewezen (4% van de aanvragen). In de meeste gevallen (79%) ging het om gezinnen waarbij het inkomen boven de toetsgrens lag. Onder de aanvragen van mensen die zelf een aanvraagformulier hadden aangevraagd lag het aantal afwijzingen veel hoger: 73 (39%). In 56% van de gevallen ging het om kinderen die niet de juiste leeftijd hadden en bij 40% van de afwijzingen was het inkomen van de ouders te hoog.

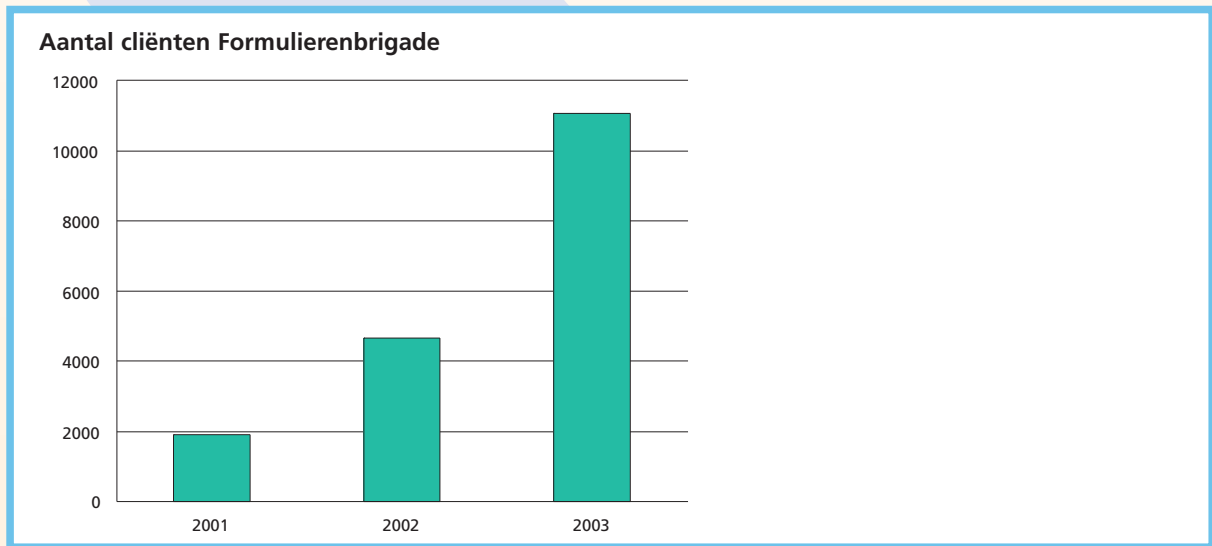
**Tabel 2.11.3**

<b>Reden van afwijzing op aanvraag PC-regeling 2003</b>			
	<b>Afkomstig uit DIA</b>	<b>Overig</b>	<b>Totaal</b>
Leeftijd kind buiten doelgroep	1	41	42
Adres buiten Amsterdam	0	1	1
Inkomen hoger dan toetsbedrag	41	29	70
Aanvraag te laat	10	2	12
<b>Totaal</b>	<b>52</b>	<b>73</b>	<b>125</b>

Bron: Om arm Amsterdam

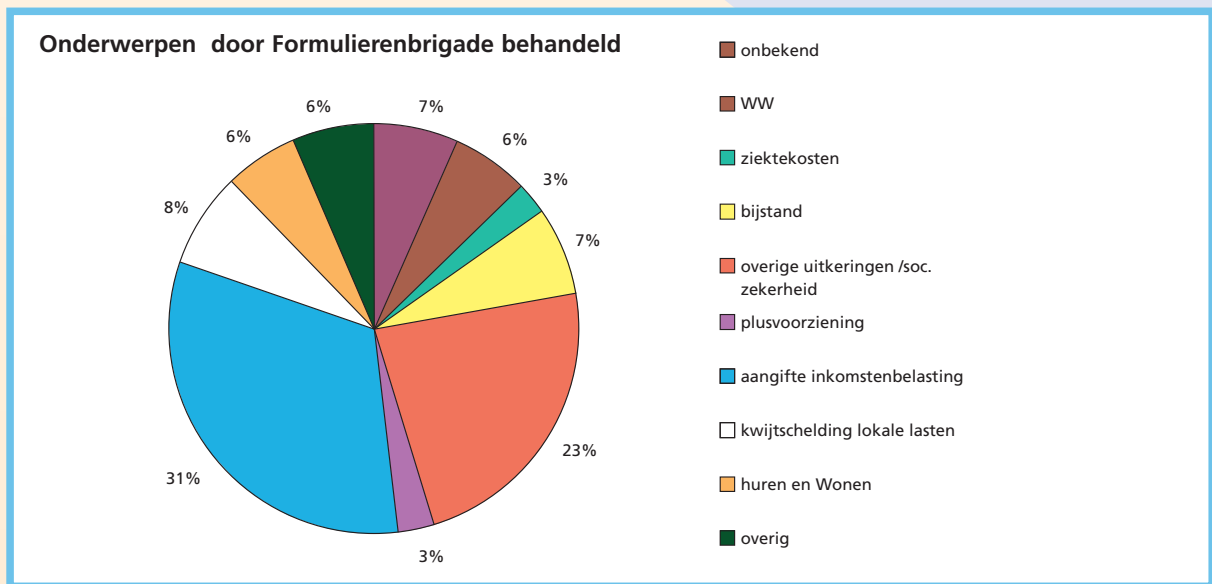


**Figuur 3.1.2**



bron: Om arm Amsterdam; bewerking O+S

**Figuur 3.1.3**



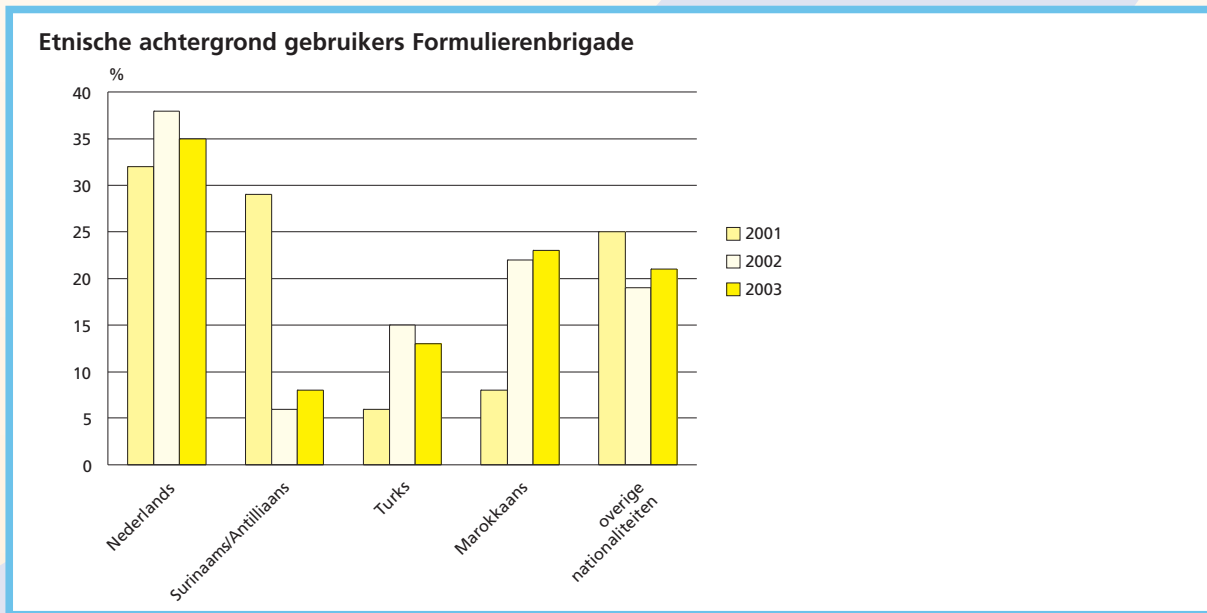
bron: Om arm Amsterdam; bewerking O+S

In figuur 3.1.3 staan de meest voorkomende redenen vermeld voor het benaderen van de Formulierenbrigade. Net als in voorgaande jaren gaan de meeste vragen over het invullen van de formulieren voor de inkomstenbelasting. In de groep "Overig" vallen zeer uiteenlopende zaken, van studiefinanciering tot Zalmsnip.

#### **Achtergronden bezoekers Formulierenbrigade**

De Formulierenbrigade wordt het meest geraadpleegd door Nederlanders (35%). In 2002 wist de brigade haar bereik onder mensen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond sterk te vergoten. Deze groepen heeft de Formulierenbrigade in 2003 weten vast te houden, waarbij het aandeel Turken iets is teruggelopen (13%) en het aandeel Marokkanen iets verhoogd (23%).

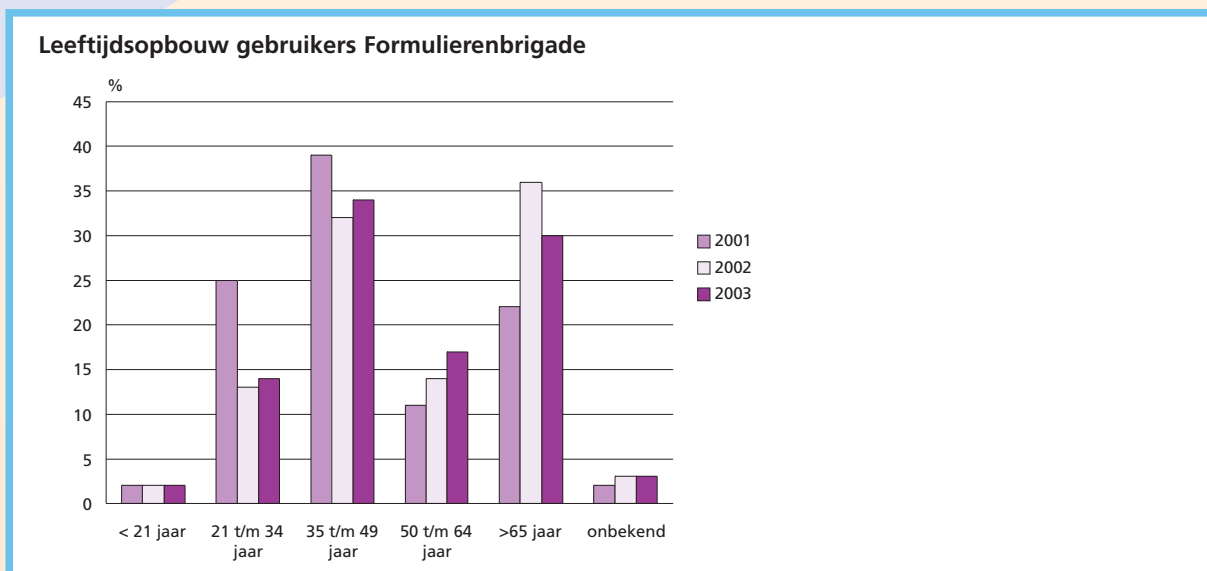
**Figuur 3.1.4**



bron: Om arm Amsterdam; bewerking O+S

In figuur 3.1.5 is te zien dat ruim eenderde van de klanten van de Formulierenbrigade tussen de 35 en 49 jaar (34%) is. Het aandeel 65-plussers is in 2002 fors toegenomen omdat de brigade sinds dat jaar ook actief is in enkele verzorgingstehuizen. In 2003 daalde het aandeel van ouderen met 6% tot 30%, hoewel het aantal ouderen dat geholpen werd toenam.

**Figuur 3.1.5**



bron: Om arm Amsterdam; bewerking O+S

### 3.2 Koppeling en vergelijking van bestanden

De gemeente Amsterdam beschikt met het Dynamisch Inkomensbestand Amsterdam (DIA) over een systeem van bestandskoppeling voor onderzoek en voor het pro-actief benaderen van doelgroepen voor regelingen.

#### De eerste resultaten van pro-actieve benadering positief

Voor de aanschrijving van huishoudens met kinderen die in aanmerking kwamen voor een computer in het kader van de PC-regeling is in 2003 gebruik gemaakt van het DIA. Uiteindelijk zijn 1.642 huishoudens aangeschreven. Hiervan deed 85% een aanvraag voor de regeling. Van de aanvragen is 89% toegekend. Van de 186 aanvragen die buiten DIA om zijn gedaan werd 54% toegekend.

Van de 52 aanvragen die vanuit de DIA-aanschrijving kwamen en zijn afgewezen, waren er 41 afwijzingen vanwege een te hoog inkomen. Dit komt mede doordat de inkomensgegevens in het mailbestand op het moment van verzenden drie maanden oud waren.

#### **Verkennen van de mogelijkheden van de onderzoeksbestanden**

Omdat de DIA-onderzoeksbestanden een gelijkvormige opbouw hebben is het mogelijk om deze in de tijd met elkaar te vergelijken. Voor deze armoedemonitor is een vergelijking gemaakt tussen de bestanden van 2002 en 2003. Dit resulteert in een gedetailleerd inzicht in de in- en uitstroom onder minimahuishoudens, zoals dit beschreven is in hoofdstuk 4.

Ook is er ditmaal gebruik gemaakt van de mogelijkheid om gegevens verder uit te splitsen. Dit heeft geleid tot de armoedefactsheets voor de stadsdelen waarin informatie verder is opgedeeld naar buurtcombinatie.

## 4 Instroom en uitstroom

### 4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de situatie van personen die tussen 1 januari 2002 en 1 april 2003 minima zijn geworden, de instroom, en de personen die in diezelfde periode zijn uitgestroomd.

Mensen kunnen instromen, in de eerste plaats omdat er een terugval van het inkomen is waardoor dit onder het WSM uitkomt, maar ook kinderen geboren in een minimahuishouden zijn instromers, en minima die van buiten de stad naar Amsterdam verhuizen. De uitstroom omvat mensen wiens inkomen tot boven het WSM gestegen is, overleden minima en uit Amsterdam vertrokken minima.

In dit hoofdstuk wordt ook de situatie van minima geschetst die binnen de stad verhuizen van het ene naar het andere stadsdeel. Voor de stad Amsterdam als geheel is dit geen in- of uitstroom, maar voor de betreffende stadsdelen wel.

De eerste paragraaf van dit hoofdstuk geeft een overzicht van aantallen waar het bij in- en uitstroom om gaat. Daarna wordt in- en uitstroom in de stadsdelen besproken. Ten slotte wordt gekeken naar de achtergrond van de mensen die instromen of uitstromen.

### 4.2 Overzicht van in- en uitstroom

Tussen 1 januari 2002 en 1 april 2003 overtreft de instroom de uitstroom: in 2002 behoorden 133.355 personen tot de Amsterdamse minima, in 2003 is dat aantal gestegen naar 135.108. Er is dus een totale toename van 1.753 personen.

In tabel 4.2.1 is een overzicht opgenomen van de totale dynamiek in de periode 2002-2003.

Tabel 4.2.1

Aantal in en uitgestroomde minima 2002-2003			
	in	uit	saldo
verhuizing	3.841	-4.867	-1.026
geboorte/sterfte	1.844	-1.545	+299
verandering inkomen	19.132	-16.481	+2.651
naar instituut verhuisd		-171	-171
totale dynamiek	24.817	-23.064	+1.753

bron: DIA; bewerking O+S

Uit de bovenste regel in de tabel blijkt dat via verhuizingen meer minima uit Amsterdam vertrekken dan dat er bijkomen. In de onderzoeksperiode zijn 4.867 mensen vertrokken naar een plaats buiten Amsterdam en 3.841 zijn van buiten de stad naar Amsterdam toegekomen. Het resultaat is dat er als gevolg van verhuizingen ruim 1.000 minima minder in de stad zijn.

In de periode 1 januari 2002- 1 april 2003 zijn er 1.844 kinderen geboren in minimahuishoudens. In deze zelfde periode zijn er 1.545 mensen overleden. Er is een positief saldo van bijna 300 personen.

De grootste dynamiek vindt plaats als gevolg van inkomensverandering. Van een kleine 16.500 mensen is het inkomen gestegen (uitstroom), terwijl van 19.132 mensen het inkomen is gedaald onder het WSM (instroom). Het resultaat is een toename van 2.651 personen. Nog een klein aantal mensen wordt niet meer tot de minima gerekend omdat zij geen zelfstandig huishouden meer vormen, maar naar een institutioneel huishouden zijn verhuisd, bijvoorbeeld bejaarden die naar een bejaardentehuis zijn gegaan<sup>7</sup>.

Voorts zijn nog 4.449 minima binnen Amsterdam van het ene naar het andere stadsdeel verhuisd. Het grootste deel van de minima in 2003 (105.842 personen) ten slotte, behoorde ook in 2002 tot de minima.

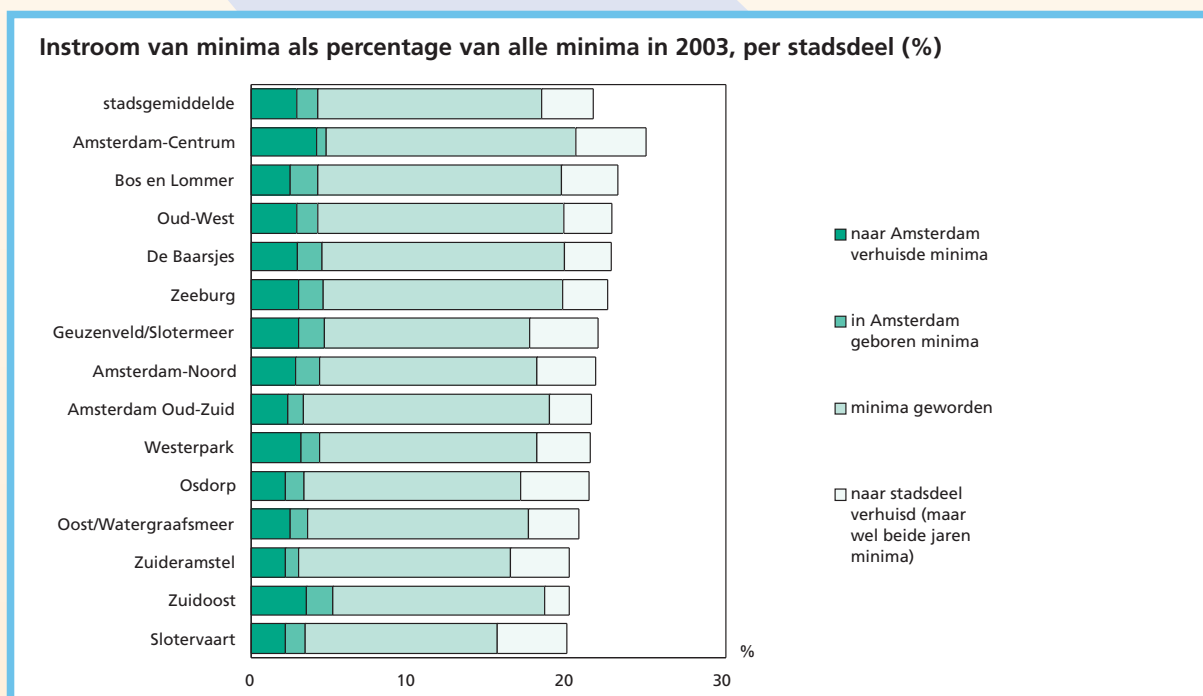
<sup>7</sup> Het getal -171 moet gezien worden als het resultaat van in- en uitstroom van en naar instituten, de precieze aantallen zijn onbekend.

### 4.3 Dynamiek van minima per stadsdeel

#### Instroom

In figuur 4.3.1 is de instroom van minima per stadsdeel weergegeven in procenten. Hierbij gaat het om het percentage binnen de totale minimapopulatie.

**Figuur 4.3.1**



bron: DIA; bewerking O+S

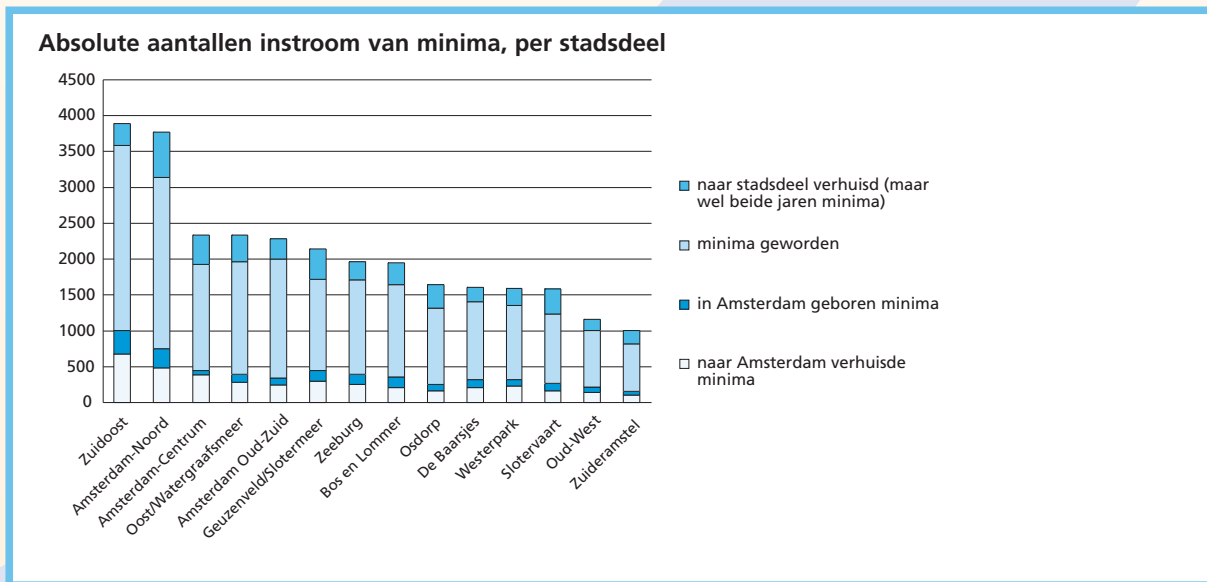
De bovenste balk in de figuur is het stadsgemiddelde van de instroom. De totale instroom bedraagt 21,7%. Deze instroom kan als volgt begrepen worden: van alle minima in Amsterdam in 2003 is 2,8% de laatste 15 maanden ingestroomd via verhuizing naar Amsterdam, 1,4% is geboren in een minima huishouden, van 14,2% is het inkomen onder het WSM gedaald en nog eens 3,2% is naar een ander stadsdeel verhuisd. De resterende 78,3% (niet in het plaatje opgenomen) behoorde de gehele onderzoeksperiode tot de minima.

In de figuur is te zien dat de instroom relatief gezien het grootst is in Amsterdam-Centrum. Vooral het percentage naar Amsterdam-Centrum verhuisde minima ligt iets hoger dan gemiddeld, maar ook het aandeel dat minima is geworden is iets hoger dan gemiddeld. Andere stadsdelen met een relatief iets grotere instroom zijn Bos en Lommer, Oud-West, De Baarsjes en Zeeburg. In deze stadsdelen ligt de instroom als gevolg van inkomensdaling hoger dan gemiddeld.

De drie stadsdelen met relatief gezien de minste instroom zijn Zuideramstel, Zuidoost en Slotervaart. Zuidoost valt op doordat er relatief weinig minima vanuit andere stadsdelen naar dit stadsdeel zijn verhuisd, daarentegen zijn er relatief weer meer minima van buiten de stad naar dit stadsdeel gekomen. In Slotervaart ligt het percentage instroom als gevolg van verhuizingen binnen de stad relatief wat hoger, echter alle andere vormen van instroom liggen duidelijk lager dan in andere stadsdelen.

In de onderstaande figuur is de instroom in aantallen weergegeven. In deze figuur is te zien dat de instroom in absolute termen het grootst is in Zuidoost en in Amsterdam-Noord. In de stadsdelen Oud-West en Zuideramstel stromen in absolute termen weinig minima in. Uit de figuur is ook af te lezen dat er in Zuidoost en Amsterdam-Noord veel kinderen in minimagezinnen worden geboren. In de stadsdelen Slotervaart, Osdorp, Geuzenveld/Slotermeer en Oost/Watergraafsmeer stromen veel minima in uit andere stadsdelen.

**Figuur 4.3.2**

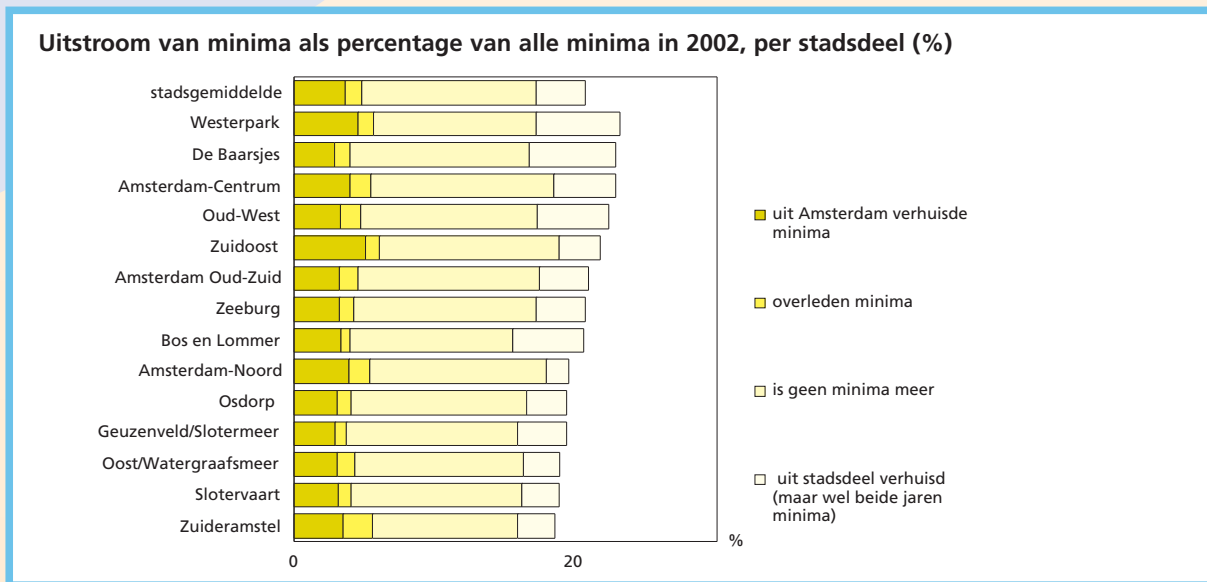


bron: DIA; bewerking O+S

**Uitstroom**

In figuur 4.3.3 zijn de verschillende vormen van uitstroom van minima per stadsdeel weergegeven in procenten.

**Figuur 4.3.3**



bron: DIA; bewerking O+S

De bovenste balk in de figuur stelt het stadsgemiddelde van de uitstroom voor. Van alle personen die op 1 januari 2002 tot de minima behoorden is één op de vijf (20,6%) in de 15 maanden daarna uitgestroomd. 3,6% is uit Amsterdam vertrokken, 1,1% is overleden, 12,4% heeft een hoger inkomen en 3,5% is binnen Amsterdam verhuisd.

Stadsdelen waar de uitstroom relatief groter is dan gemiddeld zijn Westerpark, De Baarsjes, Amsterdam-Centrum, Oud-West en Zuidoost. In Westerpark is het percentage minima dat uit het stadsdeel verhuisd is naar bestemmingen binnen en buiten Amsterdam hoger dan gemiddeld. Ook uit de Baarsjes zijn relatief iets meer mensen vertrokken, vooral naar locaties binnen Amsterdam. In stadsdeel Centrum ligt het percentage mensen dat uitstroomt als gevolg van toename van het inkomen iets hoger dan in de andere stadsdelen. Zuidoost kent weer meer verhuizingen naar locaties buiten de stad.

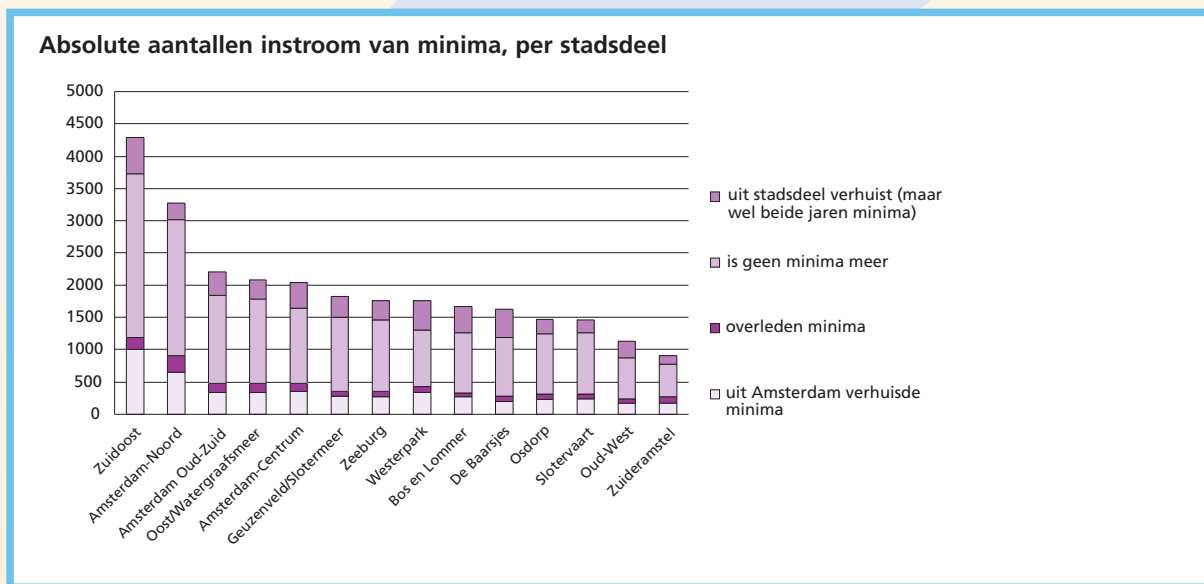
De Baarsjes, Amsterdam-Centrum en Oud-West kenden ook een grotere instroom dan gemiddeld, deze stadsdelen kenmerken zich dus relatief gezien door een grotere dynamiek.

Evenals bij de instroom staat Zuideramstel ook wat de uitstroom betreft helemaal onderaan het rijtje. Dat komt vooral doordat minder minima dan gemiddeld met een stijging van het inkomen te maken hebben in dit stadsdeel. Het percentage gestorven minima ligt daarentegen boven het stadsgemiddelde.

In de onderstaande figuur is de uitstroom in aantallen weergegeven.

In de twee grootste stadsdelen Zuidoost en Amsterdam-Noord is de uitstroom in absolute termen het grootst. In Zuideramstel en Oud-west is deze het laagst. In Zuidoost en Amsterdam-Noord overlijden ook de meeste minima. Vanuit de stadsdelen Westerpark, Bos en Lommer en de Baarsjes verhuizen veel minima naar andere stadsdelen in Amsterdam.

**Figuur 4.3.4**

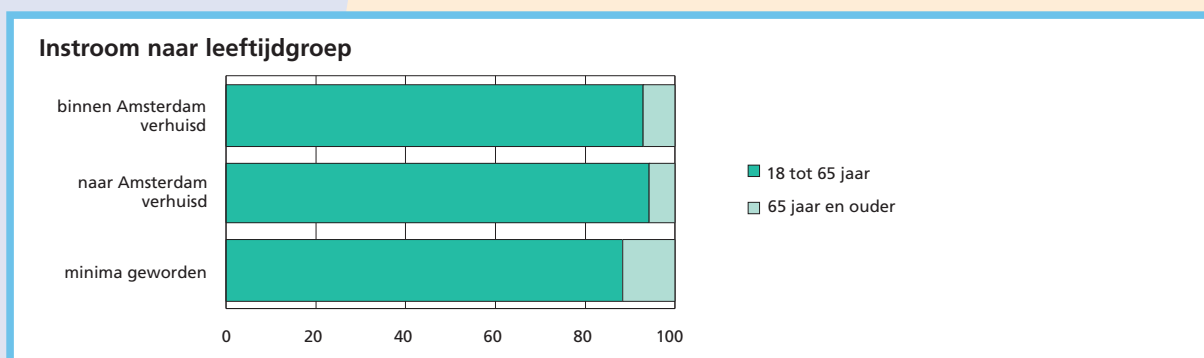


bron: DIA; bewerking O+S

#### 4.4 Achtergrond van instroom

In deze paragraaf wordt naar de achtergrondgegevens van de nieuwe minima gekeken. Waar nodig zullen ter vergelijking de achtergrondkenmerken van de totale minimapopulatie worden beschreven, zodat duidelijk wordt of de achtergrond van de instromers afwijkt van de achtergrond van de totale groep minima.

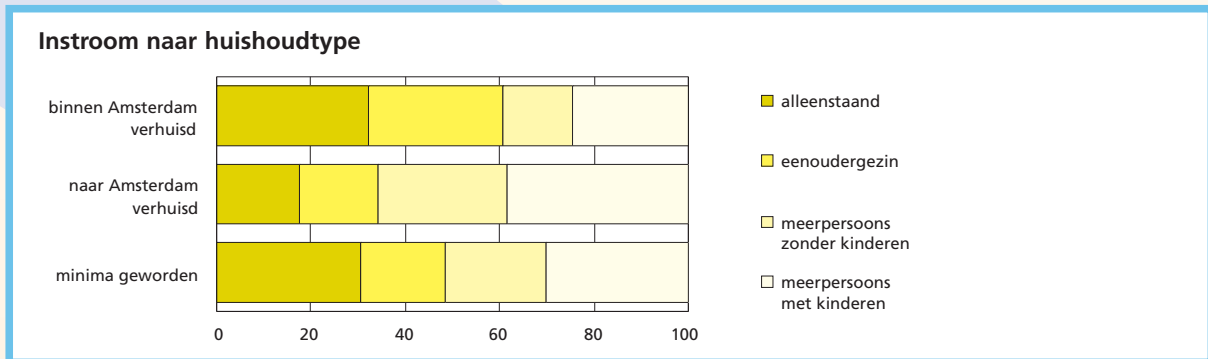
**Figuur 4.4.1**



bron: DIA; bewerking O+S

Van de meeste nieuwe minima ligt de leeftijd van de oudste bewoner van het huishouden tussen de 18 en 64 jaar. Onder de minima die als gevolg van inkomensdaling zijn ingestroomd ligt het percentage 65-plussers wel hoger (12%). Als de achtergrond van de instromers wordt vergeleken met de achtergrond van de totale minimapopulatie dan valt op dat onder de verhuizende minima personen uit huishoudens in de categorie 18 tot 65 jaar sterk oververtegenwoordigd zijn (85% van de totale groep minima valt in deze categorie, voor de groep verhuisde minima ligt dit rond de 94%).

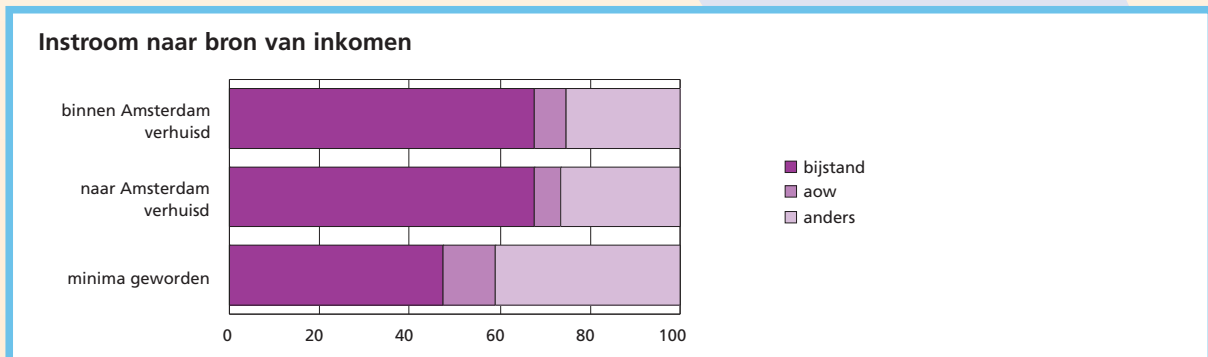
**Figuur 4.4.2**



bron: DIA; bewerking O+S

In de totale minimapopulatie is 29% van de personen alleenstaand, behoort 22% tot een eenoudergezin, 18% tot een meerpersoonshuishouden zonder kinderen en 31% tot een meerpersoonshuishouden met kinderen. Als de achtergrond van de instromers hiermee wordt vergeleken valt op dat in de groep minima die binnen Amsterdam zijn verhuisd de eenoudergezinnen oververtegenwoordigd zijn (28%). Personen uit gezinnen met meer volwassenen en kinderen zijn sterker vertegenwoordigd in de minima die naar Amsterdam verhuizen. In de groep minima die dit jaar minima is geworden, is er een lichte oververtegenwoordiging van personen uit gezinnen zonder kinderen. Absoluut gezien zijn alleenstaanden het sterkst vertegenwoordigd binnen de groepen die binnen Amsterdam zijn verhuisd en degenen die minima zijn geworden als gevolg van inkomensdaling.

**Figuur 4.4.3**

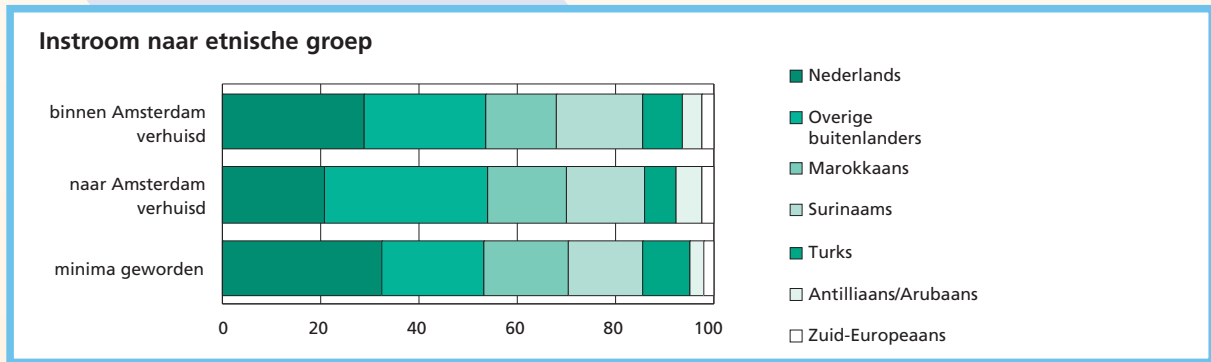


bron: DIA; bewerking O+S

In bovenstaande figuur is te zien dat bij de groepen die verhuizen binnen of buiten de stad, mensen met bijstand sterker vertegenwoordigd zijn (68%). Ter vergelijking, in de totale groep minima heeft 58% een inkomen uit de bijstand. In de totale groep minima heeft 27% een ander inkomen dan AOW of bijstand. Onder degenen die minima zijn geworden als gevolg van inkomensdaling zijn personen met andere vormen van inkomen dan AOW of bijstand dus oververtegenwoordigd (41%).

Gelet op de etnische achtergrond van de totale minimapopulatie valt op dat minima met een Nederlandse achtergrond ondervertegenwoordigd zijn in de groep minima die naar Amsterdam toe verhuist. De groep overige buitenlanders is oververtegenwoordigd in de instroom die van buiten Amsterdam komt. De etnische achtergrond van de minima die binnen Amsterdam zijn verhuisd en de minima die dit jaar minima zijn geworden wijkt nauwelijks af van de verdeling onder de totale groep minima.

**Figuur 4.4.4**



bron: DIA; bewerking O+S

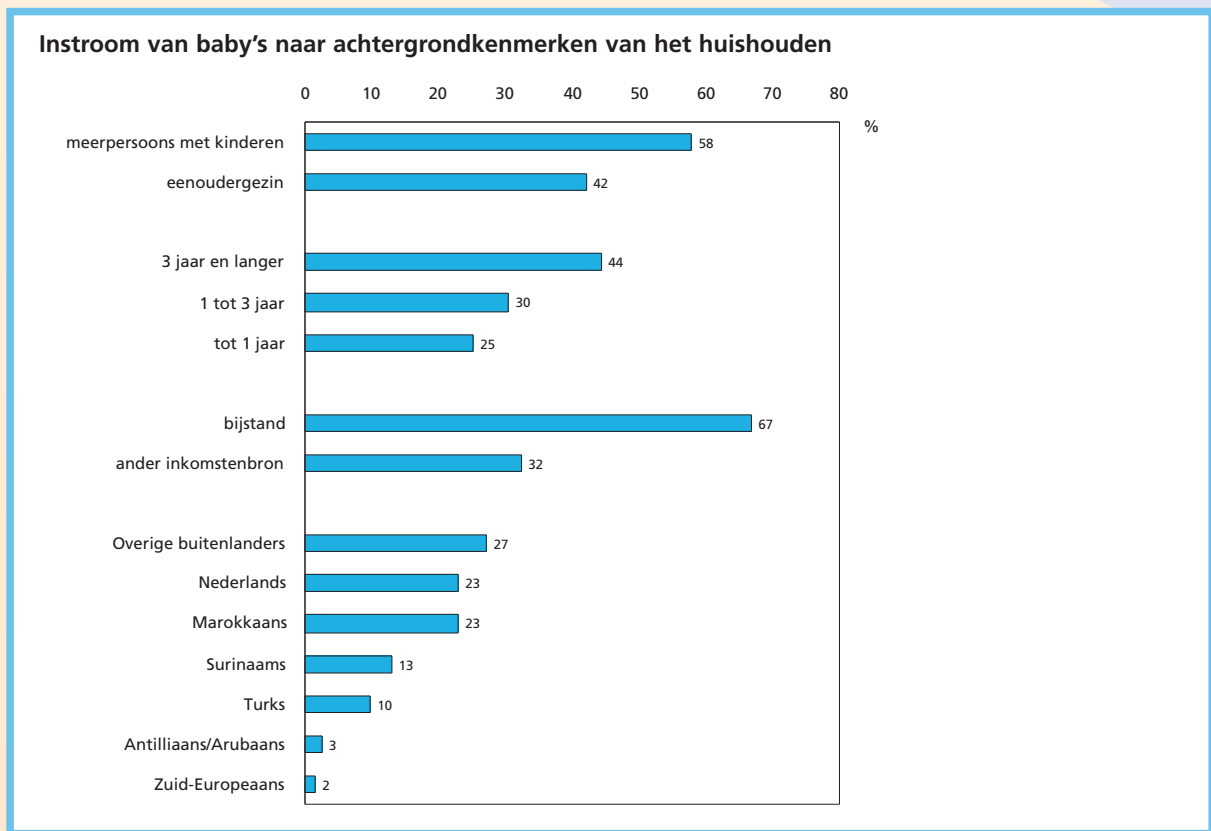
**Kinderen geboren in minima huishoudens**

In de periode 2002-2003 zijn er 1844 kinderen geboren in huishoudens met een minimuminkomen. In onderstaande figuur is te zien dat 42% daarvan (een kleine 800), geboren is in eenoudergezinnen. De andere kinderen zijn in huishoudens met twee of meer volwassenen geboren.

Een niet gering deel van deze huishoudens leeft al langer dan drie jaar op het minimum (44%), slechts een kwart leeft minder dan een jaar op minimumniveau. De inkomstenbron is voor veel minima huishoudens de bijstand (67%), de anderen hebben een andere inkomstenbron.

Minimahuishoudens waarin recent een baby geboren is zijn relatief vaker "overige buitenlanders" of hebben een Marokkaanse achtergrond. Nederlandse huishoudens zijn in absolute zin wel sterk vertegenwoordigd, maar het percentage in Nederlandse huishoudens geboren kinderen is met 23% lager dan het percentage Nederlandse huishoudens onder de totale minimapopulatie (32%).

**Figuur 4.4.5**

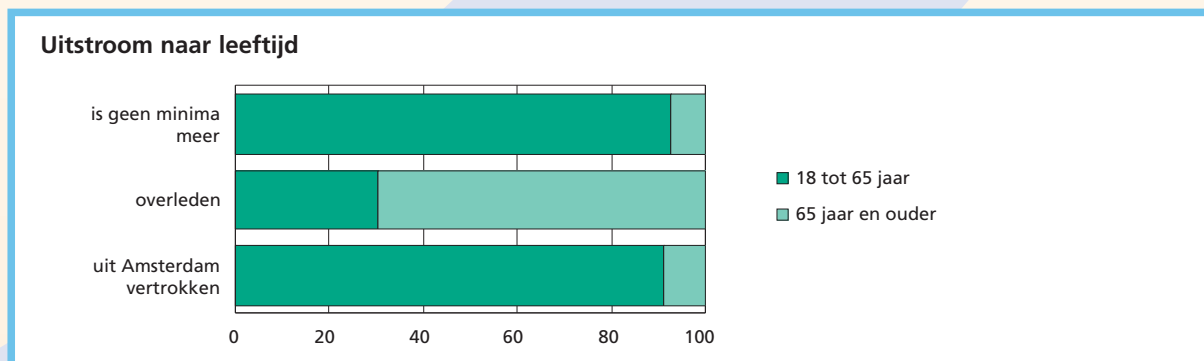


bron: DIA; bewerking O+S

## 4.5 Achtergrond van uitstroom

In deze paragraaf worden de achtergrondkenmerken besproken van mensen die in 2002 nog tot de minima behoorden en in 2003 niet meer. Achtereenvolgens wordt naar de leeftijd, het huishoudtype, de bron van inkomsten en naar de etnische achtergrond gekeken. Ook in deze paragraaf zal zo nodig een vergelijking worden gemaakt met de achtergrond van de totale minimapopulatie.

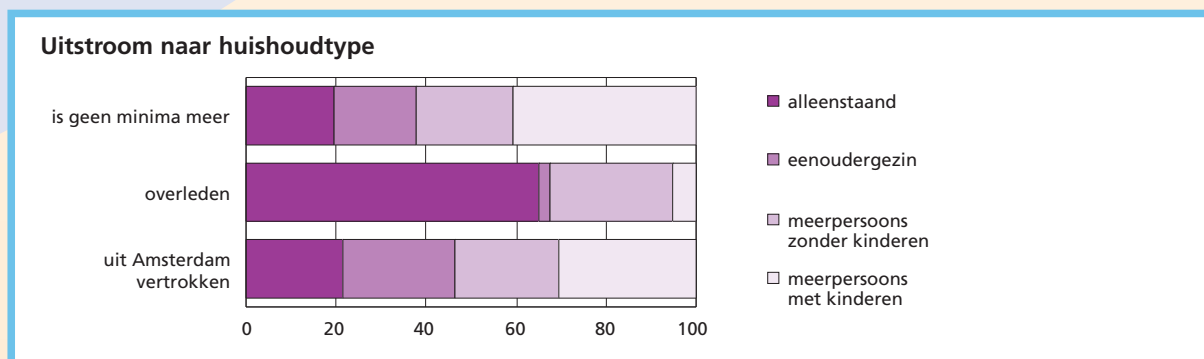
**Figuur 4.5.1**



bron: DIA; bewerking O+S

Bij uitstroom als gevolg van inkomensstijging gaat het vooral om personen uit huishoudens waarvan de oudste bewoner een leeftijd heeft tussen de 18 en 65 jaar. Ook onder de minima die uit Amsterdam vertrokken zijn is deze groep sterk vertegenwoordigd. Bij uitstroom als gevolg van sterfte is dit beeld natuurlijk andersom: daarbij zijn 65-plussers oververtegenwoordigd.

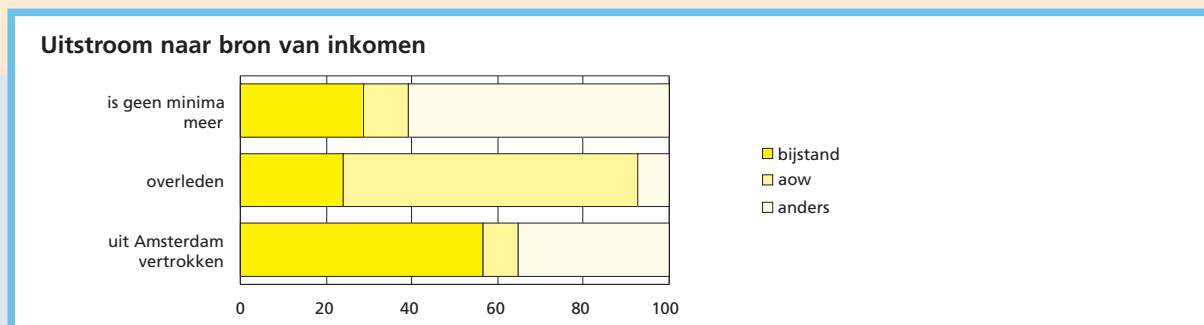
**Figuur 4.5.2**



bron: DIA; bewerking O+S

Onder de overledenen zijn de alleenstaanden en personen uit gezinnen zonder kinderen in de meerderheid, zo is in bovenstaande figuur te zien. Gezinnen met kinderen zijn sterk vertegenwoordigd in de groep minima van wie het inkomen is gestegen. Gezinnen zonder kinderen vertrekken relatief vaak uit Amsterdam (ter vergelijking 17% van de totale minimapopulatie zijn gezinnen zonder kinderen, terwijl 23% van de vertrokken minima gezinnen zonder kinderen zijn).

**Figuur 4.5.3**

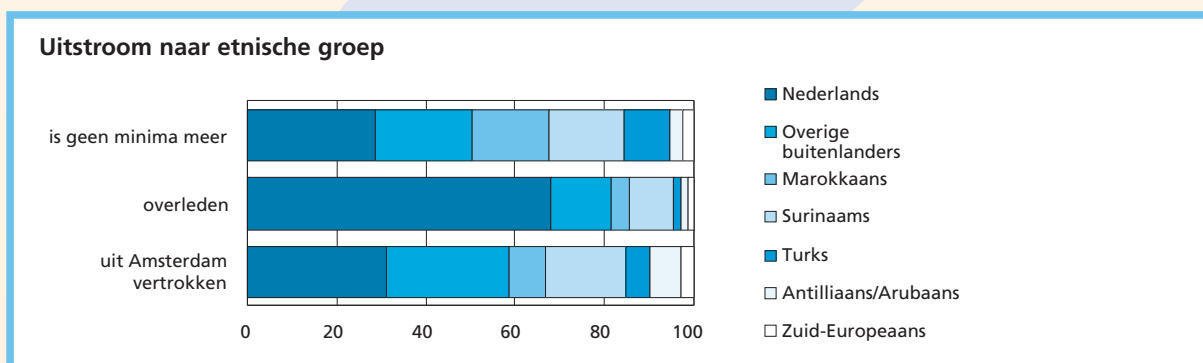


bron: DIA; bewerking O+S

De bovenste balk in de figuur hierboven laat zien dat mensen met een ander inkomen dan bijstand of AOW de grootste kans hebben om uit te stromen vanwege inkomensstijging. Dit is niet alleen in relatieve, maar ook in absolute zin een grote groep. Het gaat namelijk om 60% van de totale uitstroom, dat zijn ruim 10.000 personen. Ter vergelijking, onder de totale groep minima heeft 29% een ander inkomen. In de vorige paragraaf bleek ook al dat deze groep sterker vertegenwoordigd is bij de instroom als gevolg van inkomensdaling. Geconcludeerd kan worden dat het gaat om een groep met een grote dynamiek.

Uit de figuur hieronder blijkt dat relatief veel Nederlanders zijn uitgestroomd als gevolg van overlijden. Surinamers en "overige buitenlanders" vertrekken relatief vaak uit Amsterdam, terwijl Marokkaanse minima ondervertegenwoordigd zijn onder de groep die uit Amsterdam vertrekt. De achtergrond van de minima die uitstromen als gevolg van inkomensverbetering verschilt nauwelijks van de totale groep minima.

**Figuur 4.5.4**



bron: DIA; bewerking O+5

## 4.6 Minima stromen

In deze paragraaf wordt gekeken naar de herkomst van nieuw ingestroomde minima in Amsterdam en de bestemming van minima die uit Amsterdam verhuizen. Ook wordt er aandacht besteed aan de stromen tussen stadsdelen wat betreft de minima die binnen Amsterdam verhuizen.

### Verhuizingen naar Amsterdam

In de periode 1 januari 2002 –1 april 2002 stroomden 3.841 minima in Amsterdam in. Iets minder dan de helft van deze minima komt uit het buitenland en dan voornamelijk uit Suriname, Marokko, Turkije en de Nederlandse Antillen. Een kleiner deel komt uit Afghanistan en Egypte. De rest van de naar Amsterdam verhuisde minima komt uit een andere gemeente in Nederland. Veel van hen komen uit de omliggende gemeenten van Amsterdam, zoals Diemen, Amstelveen, en Zaanstad. Ook komen er relatief veel minima uit de gemeenten Rotterdam, Den Haag, Utrecht en Almere.

### Verhuizingen uit Amsterdam

In de periode 1 januari 2002 –1 april 2002 zijn er 4.867 minima uit Amsterdam verhuisd. Van deze personen is 36% naar het buitenland geëmigreerd. De landen waar deze minima naartoe zijn verhuisd zijn niet bekend. De andere 64% is naar een andere gemeente in Nederland verhuisd. Verreweg het grootste deel van de minima verhuist naar de gemeente Almere (13%). Daarnaast verhuizen veel minima naar Amstelveen, Haarlemmermeer, Purmerend, Zaanstad en Rotterdam.

### Verhuizingen tussen stadsdelen

Naast verhuizingen van en naar Amsterdam verhuizen veel minima ook binnen Amsterdam. Vanwege praktische overwegingen wordt er bij deze verhuizingen binnen Amsterdam alleen gekeken naar verhuizingen tussen stadsdelen. Over verhuizingen tussen buurten en binnen buurten kan dus niets worden gezegd.

In de periode 1 januari 2002 –1 april 2002 zijn 4.449 minima naar een ander stadsdeel verhuisd. Wanneer de stadsdelen waartussen is verhuisd nader worden bekeken dan wordt een aantal stromen tussen stadsdelen zichtbaar. Veel minima verhuizen van stadsdeel Westerpark naar Amsterdam-Centrum. Ook vinden er veel verhuizingen plaats van Bos en Lommer en de Baarsjes naar Geuzenveld/Slotermeer. Minima uit de Baarsjes verhuizen vaak naar Bos en Lommer. Minima uit Geuzenveld/Slotermeer gaan vaak naar Osdorp en Slotervaart. Ook minima uit Osdorp verhuizen vaak naar Slotervaart. Minima uit Zuidoost gaan vaak naar Oost/Watergraafsmeer en Amsterdam-Noord. Minima uit Oost/Watergraafsmeer verhuizen ook vaak naar Amsterdam-Noord.

Minima verhuizen relatief weinig naar Zeeburg, de Baarsjes en Zuidoost. Van de totale groep verhuizende minima verhuist 14% naar Amsterdam-Noord, 10% naar Geuzenveld/Slotermeer, 9% naar Amsterdam-Centrum, 8% naar Slotervaart en 8% naar Oost/Watergraafsmeer. Minima verhuizen relatief vaak uit de stadsdelen Zuidoost, de Baarsjes en Westerpark.

## 5 De achterliggende cijfers

### 5.1 Minima naar achtergrondkenmerken

Minima huishoudens als percentage van alle huishoudens in het stadsdeel in 2002 en 2003

	2002	2003
Amsterdam-Centrum	12	13
Westpoort	12	12
Westerpark	22	22
Oud-West	16	16
Zeeburg	20	20
Bos en Lommer	23	24
De Baarsjes	19	19
Amsterdam-Noord	19	20
Geuzenveld/Slotermeer	21	22
Osdorp	17	17
Slotervaart	15	16
Zuidoost	23	23
Oost/Watergraafsmeer	19	19
Amsterdam Oud-Zuid	13	13
Zuideramstel	11	12

bron: DIA; bewerking O+S

Langjarige minima (>3 jaar) als percentage van het totaal aantal minima in 2002 en 2003

	2002	2003
Amsterdam-Centrum	59	59
Westerpark	61	62
Oud-West	63	63
Zeeburg	63	64
Bos en Lommer	62	62
De Baarsjes	62	62
Amsterdam-Noord	67	67
Geuzenveld/Slotermeer	67	67
Osdorp	70	70
Slotervaart	67	69
Zuidoost	65	66
Oost/Watergraafsmeer	66	66
Amsterdam Oud-Zuid	64	64
Zuideramstel	71	70

bron: DIA; bewerking O+S

### Cumulatief gebruik van voorzieningen door minimahuishoudens, combinatie van voorzieningen

	stadspas	plusvoorziening of langdurigheids- toeslag	woonlasten- fonds	kwijtschelding	bijzondere bijstand
stadspas *	-	52,5	27,0	69,1	17,2
plusvoorziening of langdurigheidstoeslag	72,9	-	27,5	74,9	16,4
woonlastenfonds	76,6	56,2	-	87,8	18,0
kwijtschelding	70,4	54,9	31,5	-	17,7
bijzondere bijstand	68	46,6	25	68,5	-

bron: DIA; bewerking O+S

\* Deze tabel is te lezen als: van de stadspasgebruikers heeft 52,5% plusvoorziening of langdurigheidstoeslag, 27% woonlastenfonds, 69% kwijtschelding en 17% bijzondere bijstand.

### Percentage gebruikers voorzieningen per stadsdeel van totaal aantal minima 2003

	Plusvoorziening	Langdurigheidstoeslag	Woonlastenfonds
Amsterdam-Centrum	11,8	7,1	6,7
Westpoort	0,0	0,0	0,0
Westerpark	7,2	5,6	4,4
Oud-West	5,9	3,7	2,8
Zeeburg	6,2	6,6	7,0
Bos en Lommer	4,9	5,1	2,5
De Baarsjes	5,8	4,7	2,3
Amsterdam-Noord	9,6	13,0	16,1
Geuzenveld/Slotermeer	4,9	6,5	4,8
sdorp	3,9	5,6	5,9
Slotervaart	3,3	5,2	6,8
Zuidoost	11,6	15,4	22,4
Oost/Watergraafsmeer	9,6	8,7	8,6
Amsterdam Oud-Zuid	10,9	8,5	4,7
Zuideramstel	4,4	4,2	4,8

bron: DIA; bewerking O+S

## 5.2 Instrumenten voor financiële ondersteuning

### 5.2.3 Bijzondere bijstand

#### Aantal en percentage verstrekkingen bijzondere bijstand, 2003

	aantal	percentage
directe levensbehoeften	4584	15,8
voorzieningen voor het huishouden	3998	13,8
voorzieningen voor wonen	3918	13,5
voorzieningen voor opvang	431	1,5
kosten maatschappelijke zorg	1266	4,4
financiële transacties	2975	10,3
uitstroombevordering	7964	27,5
medische dienstverlening	3706	12,8
overige kostensoorten	86	0,3
Totaal	28928	100

bron: DIA; bewerking O+S

## 5.2.4 Kwijtschelding

### Aantal kwijtscheldingen naar inkomstenbron, 2003

	aantal	percentage
bijstand	23640	56,4
AOW	9356	22,3
anders	8898	21,3
Totaal	41894	100

bron: DIA; bewerking O+S

### Aantal kwijtscheldingen naar duur op minimum, 2003

	aantal	percentage
tot 1 jaar	56	0,1
1 tot 3 jaar	9423	22,5
3 jaar en langer	32415	77,4
Totaal	41894	100

bron: DIA; bewerking O+S

### Aantal kwijtscheldingen per type huishouden, 2003

	aantal	percentage
alleenstaand	22.365	53,4
eenoudergezin	7056	16,8
meerpersoons met kinderen	6208	14,8
meerpersoons zonder kinderen	6265	15
Totaal	41894	100

bron: DIA; bewerking O+S

## 5.2.6 Schuldhulpverlening

### Aantal wachtenden en wachttijden (januari 2000-januari 2004)

	wachttijd in maanden	aantal wachtenden
1 Jan.2000	5,2	825
1 Juni 2000	6,1	1415
1 Sept.2000	5,4	754
1 Jan.2001	6,3	854
1 Mrt.2001	6,4	1050
1 Juni 2001	7,3	872
1 Sept.2001	19,7	651
1 Jan.2002	22,3	838
1 Sept.2002	9,4	246
1 Jan.2003	9,9	292
1 Jun.2003	10,0	388
1 Sept.2003	10,9	767
1 Jan.2004	15,2	1201

bron:REGAS;bewerking O+S

### Gestarte hulpverleningstrajecten in 2002 en 2003 naar type hulpverlening

type hulpverlening	2002	2003	ontwikkeling	aandeel in totaal 2003
Crisisinterventie	1.436	2.207	54%	37,3
Schuldsaneringsaanvraag	1.580	1.734	10%	29,3
Schuldbemiddeling	1.223	965	-21%	16,3
WSNP toeleiding	507	438	-14%	7,4
Budgetbegeleiding	51	94	84%	1,6
Inkomensbeheer	98	173	77%	2,9
Nazorg	317	303	-4%	5,1
Totaal	5212	5914	14%	100

bron: REGAS; bewerking O+S

### 5.2.7 Fonds bijzondere noden

#### Achtergrondkenmerken cliënten fonds bijzondere noden 2001-2003

	2001		2002		2003	
	aantal	percentage	aantal	percentage	aantal	percentage
Amsterdam-Centrum	21	13,2	15	10,2	36	13,6
Westerpark	3	1,9	2	1,4	4	1,5
Oud-West	6	3,8	3	2,0	12	4,5
Zeeburg	5	3,1	3	2,0	7	2,6
Bos en Lommer	10	6,3	5	3,4	9	3,4
De Baarsjes	5	3,1	7	4,8	20	7,5
Amsterdam-Noord	34	21,4	26	17,7	38	14,3
Geuzenveld/Slotermeer	2	1,3	4	2,7	4	1,5
Osdorp	11	6,9	11	7,5	15	5,7
Slotervaart	9	5,7	12	8,2	10	3,8
Zuidoost	21	13,2	33	22,4	74	27,9
Oost/Watergraafsmeer	18	11,3	16	10,9	13	4,9
Amsterdam Oud-Zuid	12	7,5	8	5,4	16	6,0
Zuideramstel	2	1,3	1	0,7	7	2,6
Totaal	159	100	147	100	265	100

bron: DIA; bewerking O+S

## 5.3 Instrumenten om het gebruik van voorzieningen te stimuleren

### 5.3.1 Formulierenbrigade

Onderwerpen door Formulierenbrigade behandeld	aantal	aandeel in totaal
onbekend	800	6,6
WW	729	6,0
ziektekosten	323	2,7
bijstand	845	7,0
overige uitkeringen/sociale zekerheid	2780	23,0
Plusvoorziening	310	2,6
aangifte inkomstenbelasting	3901	32,3
kwijtschelding lokale lasten	923	7,6
huren en wonen	688	5,7
overig	778	6,4
Totaal	12077	100

bron: Om arm Amsterdam; bewerking O+S

Leeftijdsofbouw in percentage van totaal tussen 2001 en 2003	2001	2002	2003
<jonger dan 21 jaar	2	2	2
21 t/m 34 jaar	25	13	14
35 t/m 49 jaar	39	32	34
50 t/m 64 jaar	11	14	17
65 jaar en ouder	22	36	30
onbekend	2	3	3
Totaal aantal ciënten	1907	4638	11062

bron: Om arm Amsterdam; bewerking O+S

Etnische herkomst in percentage van totaal tussen 2001 en 2003	2001	2002	2003
Nederlands	32	38	35
Surinaams /Antilliaans	29	6	8
Turks	6	15	13
Marokkaans	8	22	23
overige nationaliteiten	25	19	21
Totaal aantal ciënten	1907	4638	11062

bron: Om arm Amsterdam; bewerking O+S

## Colofon

Dit is het zevende nummer van de Amsterdamse Armoedemonitor. De Amsterdamse Armoedemonitor is een uitgave van het Project Om arm Amsterdam van de gemeente Amsterdam en onderdeel van de sociale dienst. De monitor bericht eens per jaar over de stand van de armoedebestrijding in Amsterdam.

### Projectleiding

K. Hulsman, projectmanager Om arm Amsterdam

### Bijdragen

Dienst Belastingen Amsterdam

Dienst Wonen Amsterdam

Project Schuldhulpverlening Amsterdam

Register Amsterdam

Sociale Dienst Amsterdam

Stadspas, Amsterdam

Stichting Samenwerking Bijzondere Noden Amsterdam

### Bestandskoppeling

KWIZ, Groningen

Register Amsterdam

### Onderzoek en analyse

H. Smeets, S. Oosterwijk, N. Nottelman, N. Hartog, L. Bicknese  
O+S, Dienst Onderzoek en Statistiek Amsterdam

### Coördinatie en eindredactie

S. Cats, Om arm Amsterdam

### Opmaak en druk

Van Rossum Rijgroep BV, Schiedam

### Adres Om arm Amsterdam

Sociale Dienst Amsterdam

Jan van Galenstraat 323

1056 CH Amsterdam

Telefoon: (020) 346 41 00

Fax: (020) 346 61 91

[www.omarm.amsterdam.nl](http://www.omarm.amsterdam.nl)

[info@omarm.amsterdam.nl](mailto:info@omarm.amsterdam.nl)

Jaargang 6, nummer 7, juni 2004



